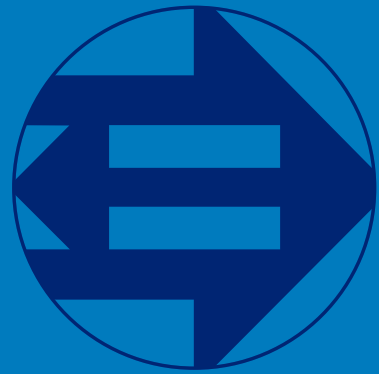
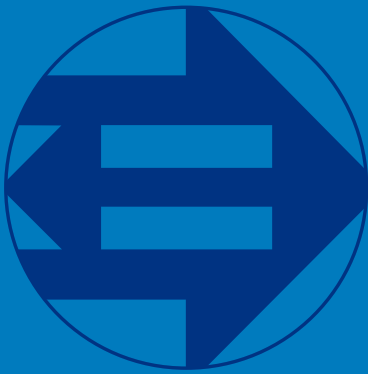

Defensor del
Pueblo Europeo
Informe Anual
2012

ES

Misión del Defensor El Defensor del Pueblo intenta conseguir soluciones justas para las reclamaciones presentadas contra las instituciones de la Unión Europea, fomenta la transparencia y promueve una cultura de servicio en el seno de la administración. Su objetivo es crear confianza a través del diálogo entre los ciudadanos y la Unión Europea y fomentar el más alto nivel de comportamiento en el seno de las instituciones de la Unión.

Euroopa
Ombudsman

Aasta aruanne
2012

Sisukord

Ombudsmani sissejuhatus	4
1 Kaebused ja uurimised	11
1.1 Ombudsmani pädevus ja menetlused	12
1.2 2012. aastal läbi vaadatud kaebuste ülevaade	18
1.3 Algatatud uurimiste analüüs	24
1.4 Ombudsmani uurimiste tulemused	29
1.5 Parima tava tähtjuhtumid	36
1.6 Lõpetatud uurimiste temaatiline analüüs	38
1.7 Kaebuste edasisuunamine ja nõuanded	54
2 Suhted institutsioonide, ombudsmanide ja muude sidusrühmadega	57
2.1 Suhted Euroopa Liidu institutsioonide, organite ja asutustega	58
2.2 Suhted ombudsmanide ja samalaadsete asutustega	59
2.3 Suhted muude sidusrühmadega	61
2.4 Puuetega inimeste õigused	66
3 Vahendid	69
3.1 Töötajad	70
3.2 Eelarve	72
3.3 Vahendite kasutamine	73
Kuidas Euroopa Ombudsmaniga ühendust võtta?	74

Ombudsmani sissejuhatus

Mul on hea meel esitleda teile Euroopa Ombudsmani 2012. aasta aruannet. Aruandes on igakülgne ülevaade meie tegevusest kaebuste menetlemisel ja hea halduse edendamisel Euroopa Liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning üldsusele suunatud tegevusest, mille eesmärk on tagada, et kodanikud saavad oma õigusi täielikult teostada.

Aruanne algab sissejuhatusega, milles juhin tähelepanu 2012. aasta tippündmustele. 1. peatükis antakse põhjalik ülevaade ombudsmani tööst kaebuste menetlemisel ning uurimiste korraldamisel, sealhulgas ombudsmani pädevusest ja menetlustest. 2. peatükis käsitletakse ombudsmani suhteid teiste Euroopa Liidu institutsioonide, organite ja asutustega¹ ning suhteid Euroopa riikide, piirkondade ja kohalike ombudsmanide ning teiste oluliste sidusrühmadega. Selles peatükis on esimest korda ka jaotis puuetega inimeste õiguste kohta. Viimases, 3. peatükis esitatakse Euroopa Ombudsmani töötajate ja eelarve üksikasjalik teave.

Kaebuste ja uurimiste rekordaasta

Aasta 2012 oli ombudsmanile ja tema töötajatele töörohke – algatati ja lõpetati rekordarv uurimisi. Algatati 465 uurimist ehk 18 % rohkem kui 2011. aastal². Lõpetati 23 % rohkem uurimisi kui 2011. aastal ning uus rekord on 390. Nagu 2011. aastal, aitas ombudsman üle 22 000 inimese, menetledes nende kaebusi (2 442 juhtumit), vastates nende teabenõuetele (1 211 teabenõuet) või andes nõu oma veebilehel oleva interaktiivse juhendi kaudu (19 281 korral).

Ombudsmanile esitatud kaebuste koguarv vähenes neljandat aastat järjest, mis viitab taas interaktiivse juhendi edukusele. Kaebuste arv on 2008. aastast 2012. aastani langenud 3 406-lt 2 442-le peamiselt tänu sellele, et inimesed esitavad ombudsmanile vähem kaebusi valel põhjusel. Kui üksikisikud

pöörduvad meie poole, kuigi nad tegelikult peaksid esitama kaebuse mujal, püüame anda neile nõu või suuname juhtumi edasi. Ombudsmani büroo kõige tavalisem soovitus on pöörduda Euroopa ombudsmanide võrgustiku³ liikme poole. 2012. aastal läbi vaadatud kaebustest ligi 60 % kuulus võrgustiku liikme pädevusse. Nendest pisut üle poole (30 % kõigist juhtumitest) kuulusid Euroopa ombudsmani pädevusse. Kaebusi, mis ombudsmani pädevusse ei kuulunud, oli 1 720, mis on kümne aasta väikseim tulemus.

Et meil on õnnestunud selliste kaebuste töötlemine muuta sujuvamaks, saime neid menetleda 2012. aastal palju kiiremini. Juhtumite arvu suurenemise tõttu aga kestis uurimiste lõpetamine keskmiselt veidi kauem – nimelt 11 kuud (2011. aastal 10 kuud). Sellegipoolest suutsime ühe aasta jooksul lõpetada endiselt enamiku uurimisi (69 %), mis on veidi parem tulemus kui 2010. aastal (66 %). Meie ametikohtade loetelus oli 2012. aastal 66 ametikohta ning eelarve oli 9 516 500 EUR.

Töörohke aasta Euroopa Liidu institutsioonide järelevalves

Sarnaselt teiste aastatega oli enamik 2012. aastal ombudsmani algatatud uurimisi seotud Euroopa Komisjoniga (245 uurimist ehk 53 % kõigist uurimistest). Et Euroopa Komisjon on ühenduse peamine institutsioon, mille otsustel on kodanikele vahetu mõju, on loogiline, et kodanike kaebused on kõige rohkem seotud just temaga. Euroopa Personalivaliku Ameti (EPSO) suhtes,

1. Lühiduse huvides nimetatakse siin kõiki Euroopa Liidu institutsioone, organeid ja asutusi institutsioonideks.

2. Nagu selgitatud 2011. aasta aruandes, muudeti 2011. a ombudsmani töökorda, mistõttu algatati 2011. a rekordilised 396 uut uurimist. Selle arvu kasv 2012. a tähistab arengu jätkumist samas suunas.

3. Praegu kuulub võrgustikku 35 Euroopa riigi 99 ombudsmani bürood. Võrgustikus on Euroopa Liidu liikmesriikide ja kandidaatriikide ning Euroopa Majanduspiirkonna ja/või Schengeni ala riikide ja piirkondade ombudsmanid ning samalaadsed asutused, samuti Euroopa Ombudsmani ja Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjon.

Ombudsmani sissejuhatus

kelle otsused on seotud Euroopa Liidu institutsioonides töötada soovivaid kodanikke, toimus 78 uurimist (17 %). Seda on kaks korda rohkem kui eelmisel aastal (42 uurimist) ja kahjuks pean ütleva, et EPSO reaktsioon teatavatele 2012. aastal tõstatatud küsimustele on tekitanud muret.

2012. aastal algatatud uurimistest 24 (5 %) käsitles Euroopa Parlamenti, 14 (3 %) Euroopa välisteenistust ja 7 (1,5 %) Euroopa Investeeringuspanka. Muid Euroopa institutsioone, organeid ja asutusi käsitles 97 uurimist (21 %). Neist 58 olid seotud Euroopa Liidu asutustega. Aasta jooksul külastasin kokku kaheksat Euroopa Liidu asutust.

Nagu igal aastal, olen ka käesolevas aruandes esile tõstnud tähtjuhtumid, mis peaksid olema eeskujuks ombudsmani tõstatatud küsimustele reageerimisel. Kuus tänavust tähtjuhtumit on seotud komisjoniga ning üks Euroopa Ülemkogu, üks Euroopa Liidu Nõukogu, üks Euroopa Keskpanka ja üks Euroopa Ravimiametiga. Kuue juhtumi teema on läbipaistvus, ühe teema Euroopa Liidu põhiõiguste harta. Käsitletud on ka värbamist, lugupidavust kodanike suhtes ja hüvitisi.

Need juhtumid on käesoleva aruande jaotises 1.5. Üldkirjeldusele järgnevas temaatilises analüüsis kirjeldatakse kõige olulisemaid õiguslikke järeldusi ja asjaolusid ombudsmani otsustest 2012. aastal lõpetatud uurimiste kohta. Analüüsis käsitletakse peamiselt järgmisi teemasid: (i) avatus, üldsuse juurdepääs ja isikuandmed (22 % kõigist lõpetatud uurimistest); (ii) komisjon aluslepingute täitmise järelevalvajana (22 %); (iii) hangete sõlmimine ja toetuste andmine (7 %); (iv) lepingute täitmine (4 %); (v) haldusküsimused ja personalieeskirjad (17 %); (vi) konkursid

ja valikumenetlused (21 %); (vii) institutsioonilised, poliitilised ja muud küsimused (12 %). Märkimisväärne on asjaolu, et nende uurimiste arv, mis on seotud komisjoniga kui aluslepingute täitmise järelevalvajaga, on esmakordselt sama suur kui läbipaistvust käsitlevate uurimiste arv. Arvestades ombudsmani tähtsat rolli selles valdkonnas, on kahetsusväärne, et komisjoni uus teatis, mis käsitleb suhteid kaebuse esitajaga seoses Euroopa Liidu õiguse rikkumistega, ei ole erinevalt oma eelkäijast suunatud ombudsmanile. Selle kohta saatsin 2012. aasta juunis komisjoni peasekretärile kirja.

2012. aastal lõpetatud 390 uurimisest kümme olid ombudsmani omaalgatuslikud uurimised. Haldusomavoli tuvastas 56 korral (2011. aastal 47) ning jõudsin kaebuse esitaja jaoks positiivse tulemuseni 9 korral (2011. aastal 13), koostades soovitud projekti, millega nõustuti. Kriitilise märkuse tegi ombudsman 2012. aastal 47 korral, mis on 12 võrra rohkem kui 2011. aastal. Ka see annab põhjust muretsemiseks ning jälgin igal aastal tähelepanelikult, mis järelmeetmeid võtavad institutsioonid minu kriitiliste ja lisamärkuste suhtes. 2012. aastal tegin lisamärkusi halduskvaliteedi parandamiseks 30 korral.

Nende juhtumite arv, mille institutsioonid lahendasid ise või milles nad nõustusid sõbraliku lahendiga, langes 80ni (2011. aastal 84). 197 korral (2011. aastal 128) lõpetas ombudsman uurimise järeldusega, et asja edasine uurimine ei ole põhjendatud. Paljud sellised juhtumid tulenesid ombudsmani poolt 2011. aastal kasutusele võetud lihtsustatud töökorrast. Haldusomavoli ei suutnud ma tuvastada 76 korral (2011. aastal 64).

Ombudsmani mõju poolest positiivne aasta

2012. aastal saime esmakordselt konkreetse vastuse küsimusele, kui edukas on Euroopa Ombudsman. Kahes möödunud aastal avaldatud väljaandes – kriitiliste ja lisamärkuste suhtes võetud järelmeetmete uurimus ning uus vastavusaruanne – järeldati, et juhtumitest neljal viiendikul (82 %) järgivad Euroopa Liidu institutsioonid ombudsmani soovitusi. Teisisõnu: 120 korral, kui ombudsmanilt küsiti märkusi ja soovitusi seoses 2011. aastal lõpetatud juhtumitega, andsid institutsioonid kas 2011. või 2012. aastal 98 positiivset vastust. 2012. aastal lõpetatud juhtumite järelmeetmete uurimus ja vastavusaruanne ühendatakse, et anda igakülgne ülevaade, kuidas järgivad Euroopa Liidu institutsioonid ombudsmani soovitusi. Sellise uue ühendaruande kavatseme avaldada iga aasta novembris.

Aasta jooksul Euroopa Ülemkogu eesistujalt Herman Van Rompuylt saadud tagasiside järelmeetmete uurimuse kohta veenis mind veel kord selle väärtuses ja, mis veelgi tähtsam, vajaduses jätkata raske tööga kodanike heaks. Eesistuja Van Rompuy kirjutas:

„See töö on hädavajalik, et kinnitada avalikkusele, et meie liidul on omad kontrolli- ja tasakaalustamisvahendid. Ka kodanike jaoks, kel ei ole vaja ombudsmani poole pöörduda, on tähtis teada, et sellised kaitsevõimalused on olemas ja neid kasutatakse aktiivselt.“

Ei olegi vist vaja lisada, et kavatseme ka edaspidi edendada institutsioonides laitmatut käitumist, nagu on sätestatud ombudsmani missioonis. Seda eesmärki silmas pidades avaldas ombudsman

2012. aastal kõigis Euroopa Liidu ametlikes keeltes avaliku teenistuse põhimõtted, mida Euroopa Liidu teenistujad peaksid oma käitumises järgima. Avaliku teenistuse viis põhimõtet on pühendumine Euroopa Liidule ja selle kodanikele, ausus, objektiivsus, austus teiste vastu ja läbipaistvus. Põhimõtetes võetakse arvesse liikmesriikide parimaid tavasid ning need koostati pärast konsulteerimist Euroopa ombudsmanide võrgustikuga. Põhimõtete algse kavandi osas konsulteeriti ka üldsusega. Pärast põhimõtete avaldamist koostas ombudsman oma büroo töötajate jaoks eetika- ja kutse-eetikasuunised.

Kodanikeni jõudmise poolest edukas aasta

Juhtisin neile põhimõtetele tähelepanu, kui kohtusin märtsis komisjoni peadirektoritega, rõhutades eriti, et ajal, mil Euroopa Liidus valitseb tõsine kriis, aitavad need põhimõtted luua kodanike ja institutsioonide vahel suuremat usaldust. Meie seni suurim sidusrühmadele suunatud üritus andis kodanikele võimaluse arutada teemat „Euroopa kriisis: kodanike usalduse võitmise väljakutse“ Euroopa Parlamendi presidendi, Euroopa Komisjoni presidendi ja Euroopa Liidu Nõukogu eesistujaga. Ürituse eesmärk oli uurida, mis konkreetseid meetmeid saavad Euroopa Liidu ja liikmesriikide institutsioonid võtta kodanike usalduse võitmiseks ehk usalduse loomiseks kodanike ja liidu dialoogi kaudu, mis on ombudsmani missiooni üks põhimõtte. Üritus oli interaktiivne: ka väljaspool saali said huvilised arutelu jälgida veebiülekande kaudu ning esitada Twitteri kaudu küsimusi ja märkusi. Saalis kuvati kodanike Twitteri säutsud nn säutsuseinale, et kõnelejad saaksid

Ombudsmani sissejuhatus

Euroopa Ombudsmani tähtsaim teabevahetusüritus 2012. aastal oli seminar „Euroopa kriisis: kodanike usalduse võitmise väljakutse“. Üks ürituse peaesinejaid oli Euroopa Komisjoni president José Manuel Barroso.

neile vastata. Tänavu meie veebilehel ja YouTube'is avaldatud video näitab meie otsusekindlust abistada kodanikke põneval ja uudsel moel.

Teine tähtis üritus ombudsmani temaatiliste ürituste kalendris on rahvusvaheline teadmisoiguse päev, mis toimub iga aasta 28. septembril. 2012. aastal korraldas ombudsman koostöös Euroopa Investeeringupanga (EIP) kaebuste lahendamise korraga seminari „Läbipaistvus ja aruandekohustus rahvusvahelistes arengupankades“. See üritus järgnes sõltumatute vastutusmehhanismide 9. aastakohtumisele, mis toimus

25.–27. septembril 2012 ning mille korraldasid ühiselt ombudsman, Euroopa Investeeringupank ja Luksemburgi Ülikool.

Ombudsman osales veel kolme enda jaoks keskse tähtsusega ürituse korraldamises. Koostöös Euroopa Liidu haldusõiguse uurimisvõrgustikuga (ReNEUAL) korraldas ombudsman märtsis Brüsselis konverentsi, kus arutati võimalust võtta vastu Euroopa Liidu haldusmenetlusõigus, st haldusmenetluse üldeeskirjad Euroopa Liidu institutsioonidele ja asutustele. Arutati ka sellise õiguse võimalikku sisu seoses eeskirjade kehtestamise,

28. septembril korraldas ombudsman Brüsselis koostöös Euroopa EIP kaebuste lahendamise korraga seminari „Rahvusvaheline teadmisoiguse päev – läbipaistvus ja aruandekohustus rahvusvahelistes arengupankades“.

Euroopa ombudsmanide võrgustiku kaheksas piirkondlik seminar toimus Brüsselis 14.–16. oktoobril.

© Flemish Ombudsman

üksikjuhtumites otsuste tegemise, riigihangete ja teabevõrgustikega. Teiseks osales ombudsman 2012. aasta oktoobris Brüsselis toimunud Euroopa ombudsmanide kaheksanda piirkondliku seminari korraldamises. See toimus Flaami parlamendis ja Belgia prantsuse kogukonna parlamendis. Juunis toimus Strasbourgis Euroopa ombudsmanide võrgustiku kaheksas koostööseminar. Seminari lõpuistungid keskendusid ombudsmanide rollile põhiõiguste kaitsmisel ja edendamisel.

Saavutuste aasta

Üks põhiõigustega seotud teema, millele ombudsman 2012. aastal eriti keskendus, oli puuetega inimeste lõimimine. Ombudsmani keskset rolli puuetega inimeste küsimuses tunnustati sellega, et nõukogu kiitis oktoobris ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni alusel heaks Euroopa Liidu tasandi raamistiku. Ombudsman kavatses koos Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjoni, Põhiõiguste Ameti ja Euroopa puuetega inimeste foorumiga tegutseda konventsiooni rakendamise kaitsmise, edendamise ja järelvalve nimel. See

konventsioon on esimene Euroopa Liidu ratifitseeritud rahvusvaheline inimõiguste leping. Ombudsmani jaoks on äärmiselt tähtis, et liit täidaks lubadusi, mille on kodanikele andnud konventsiooni allkirjastamise ja ratifitseerimisega.

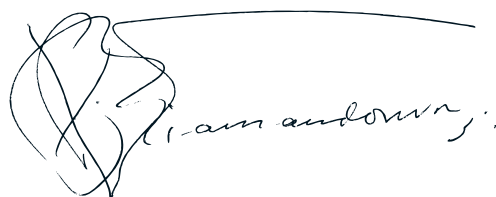
Et tagada olemasolevate vahendite parim kasutamine, osales ombudsman 2012. aastal Euroopa Kvaliteedijuhtimise Sihtasutuse algatatud projektis. See andis väga hea tulemuse ja lisaks oli ka selles osalemine väga kasulik. Tänu kolme kindlaksmääratud parandamiseesmärgi edukale saavutamisele pälvis ombudsman ametliku tunnustuse „pühendunud tippkvaliteedile“. Kolm eesmärki olid järgmised: (i) ombudsmani pädevusse mittekuuluvate kaebuste menetlemise sujuvamaks muutmine, (ii) talituste juhtide, direktorite ja peasekretäri ülesannete kindlaksmääramine ja täpsustamine ning (iii) kaebuste esitajate jaoks lihtsa tagasisidemehhanismi loomine veebipõhise rahulolu-uuringu kujul. Aasta jooksul korraldas ombudsman ka strateegia- ja juhtimisuuringu, milles paluti välistel ja sisemistel sidusrühmadel hinnata meie tegevust.

Ombudsmani sissejuhatus

Eesolev aasta

Eespool kirjeldatu tähendab, et 2012. aasta lõpuks oleme ombudsmani ametiaja 2009.–2014. aasta strateegias⁴ antud lubaduste täitmisel olnud edukad. Et strateegia üks põhieesmärke on tagada Euroopa kodanikele nende õiguste täielik teostamine, asume 2013. aastal – Euroopa kodanike aastal – seda eesmärki täitma veelgi julgemalt ja jõulisemalt.

Strasbourg, 11. veebruar 2013

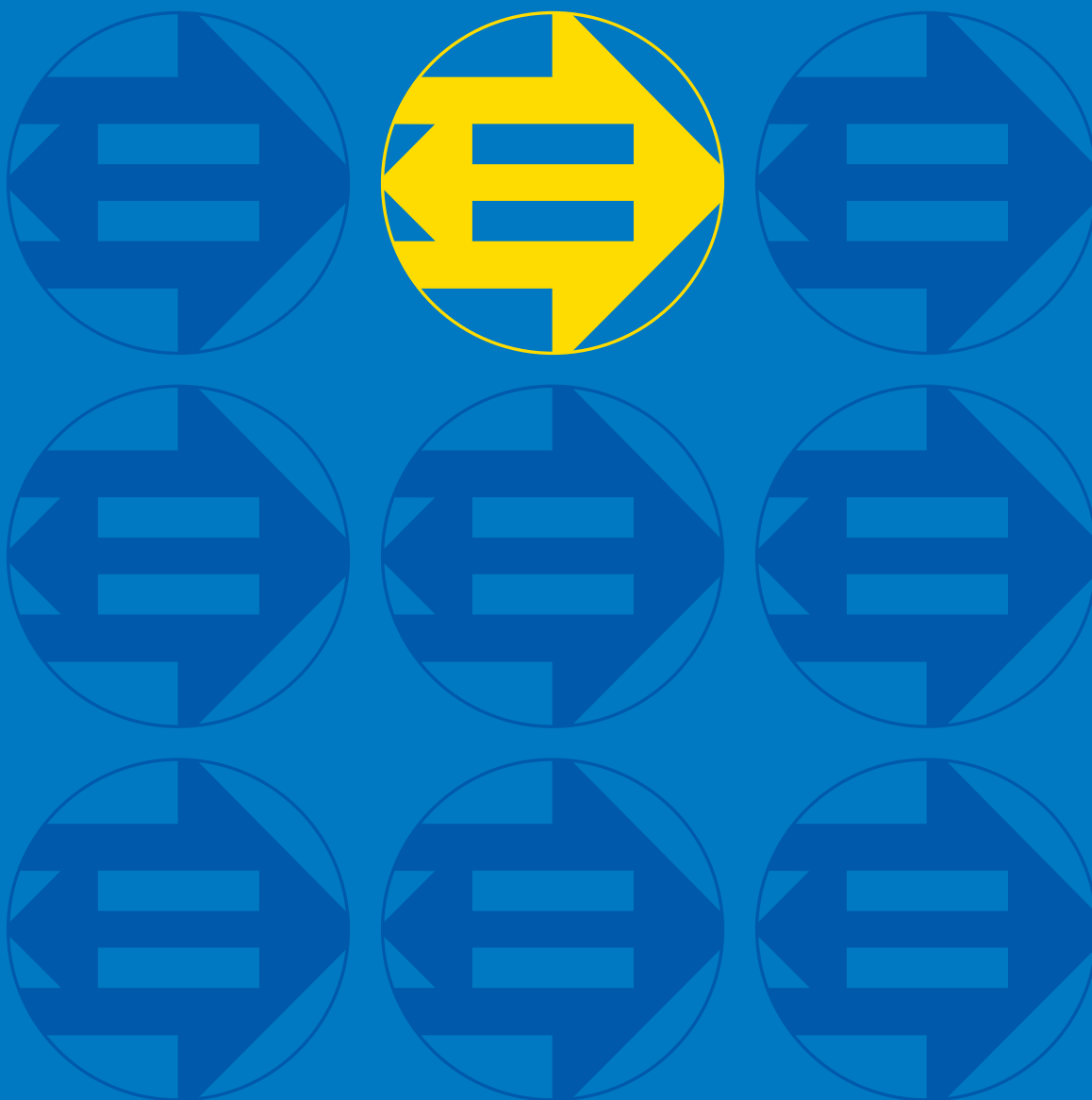
A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized, circular scribble on the left and the name 'P. Nikiforos Diamandouros' written in cursive to the right.

P. Nikiforos Diamandouros

4. Avaldatud 23 keeles ombudsmani veebilehel (<http://www.ombudsman.europa.eu/resources/strategy.faces>).

1 Kaebused ja uurimised

1. peatükis selgitatakse ombudsmani pädevust ja menetlusi, antakse 2012. aastal menetletud kaebuste ülevaade ning esitatakse lõpetatud uurimiste põhjalik analüüs. Peatükis on ka tähtjuhtumite jaotis ja temaatiline ülevaade. Peatüki lõpus on ülevaade kaebuste edasisuunamisest teistele pädevatele asutustele.

Kaebused ja uurimised

1.1 Ombudsmani pädevus ja menetlused

Euroopa Ombudsmani roll

Euroopa Ombudsmani büroo loodi Maastrichti lepinguga Euroopa Liidu kodakondsuse ühe osana. Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 24 sätestatakse liidu kodakondsuse ühe õigusena õigus esitada kaebusi Euroopa Ombudsmanile. Seda õigust sisaldab ka Euroopa Liidu põhiõiguste harta (artikkel 43). Ombudsman saab võimalikest haldusomavoli juhtumitest teada eelkõige kaebuste kaudu, kuigi ta korraldab ka omaalgatuslikke uurimisi.

Ombudsmani tegevust reguleeritakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 228¹, samuti ombudsmani põhikirja ja selle artikli 14 alusel vastu võetud rakendussätetega². Põhikirja ja rakendussätetega saab tutvuda ombudsmani veebilehel (<http://www.ombudsman.europa.eu>) ning paberil saab selle tellida ombudsmani büroost.

Liikmesriikide ametiasutuste vastu esitatud kaebused ei kuulu Euroopa Ombudsmani pädevusse isegi siis, kui need on seotud Euroopa Liidu õiguse kohaldamise küsimustega.

Ombudsmani pädevus

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 228 antakse ombudsmanile volitused kaebuste vastuvõtmiseks haldusomavoli juhtumite kohta Euroopa Liidu institutsioonides, organites ja asutustes, v.a õigusemõistja rolli täitvas Euroopa Liidu Kohtus.

Euroopa Liidu institutsioonid, organid ja asutused

Euroopa Liidu institutsioonid on loetletud Euroopa Liidu lepingu artiklis 13. Ammendavat või autoriteetset loetelu liidu asutuste kohta ei ole. See mõiste hõlmab aluslepingutega loodud organeid (nt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee), samuti õigusaktidega asutatuid (nt Euroopa Pangandusjärelevalve). Lissaboni lepinguga laiendati ombudsmani volitusi võimalikule haldusomavolile ühise välis- ja julgeolekupoliitika, sealhulgas ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika raamistikus.

Liikmesriikide ametiasutuste vastu esitatud kaebused ei kuulu Euroopa Ombudsmani pädevusse isegi siis, kui need on seotud Euroopa Liidu õiguse kohaldamise küsimustega. Paljude selliste kaebuste suhtes on pädevad Euroopa ombudsmanide võrgustikku kuuluvate liikmesriikide ja piirkondade ombudsmanid (vt allpool jaotis 1.7).

Ombudsman saab võimalikest haldusomavoli juhtumitest teada eelkõige kaebuste kaudu, kuigi ta korraldab ka omaalgatuslikke uurimisi.

1. 2008. aasta juunis võttis Euroopa Parlament vastu otsuse ombudsmani põhikirja muutmise ja selle jõustumise kohta alates 31. juulist 2008 (Euroopa Parlamendi otsus 2008/587, 18. juuni 2008, millega muudetakse otsust 94/262/ESTÜ, EÜ, Euratom ombudsmani ülesannete täitmist reguleeriva korra ja üldtingimuste kohta, ELT 2008, L 189, lk 25).

2. Ombudsman vaatas 3. detsembril 2008 läbi rakendussätteid, et need osleks kooskõlas 2008. aasta juunis põhikirjas tehtud muudatustega ning arvestaksid kogemusi, mis on saadud pärast sätete viimast muutmist 2004. aastal. Uued rakendussätted jõustusid 1. jaanuaril 2009.

Haldusomavoli

Vastuseks Euroopa Parlamendi üleskutsele haldusomavoli mõiste selge määratlemise kohta pakkus ombudsman järgmise määratluse, mille Euroopa Parlament kiitis oma määruses heaks ja millega nõustus ka komisjon:

„Haldusomavoli toimub, kui avalik asutus ei järgi talle siduvaid õigusnorme või põhimõtteid.”

On oluline, et esitatud määratluse kohaselt ei piirdu haldusomavoli üksnes juhtumitega, kus rikutakse õiguslikult siduvaid eeskirju või põhimõtteid. Hea halduse põhimõtted on seadusest laiema tähendusega, nõudes Euroopa Liidu institutsioonidelt lisaks oma seadusjärgsete kohustuste täitmisele ka abivalmidust ja selle eest hoolitsemist, et ühiskonna liikmeid koheldakse õigesti ning nende õigusi ei piirata. Nii et kuigi ebaseaduslikkus ombudsmani pädevusse kuuluvates küsimustes viitab alati

Ombudsman määratles termini „haldusomavoli” nii, et see nõuab õigusriigi, hea halduse põhimõtete ja põhiõiguste austamist.

Ombudsman määratles termini „haldusomavoli” nii, et see nõuab õigusriigi, hea halduse põhimõtete ja põhiõiguste austamist. Põhiõiguste harta sisaldab liidu kodakondsuse ühe põhiõigusena õigust heale haldusele (artikkel 41).

6. septembril 2001 kiitis Euroopa Parlament heaks Euroopa hea halduse tava eeskirja, mida Euroopa Liidu institutsioonid, nende juhtkonnad ja teenistujad peaksid avalikkusega suheldes järgima. Eeskirja koostamisel juhinduti Euroopa kohtute praktikas sisalduvatest Euroopa haldusõiguse põhimõtetest ning võeti eeskujuna riikide õigusaktidest. Ombudsman avaldab eeskirja uue väljaande 2013. aasta alguses.

haldusomavolile, ei ole haldusomavoli tingimata ebaseaduslik. Järelikult ei tähenda haldusomavoli tuvastamine ombudsmani poolt tingimata seda, et tegu on ebaseadusliku käitumisega, millele peaks järgnema kohtulik karistus³.

Haldusomavoli mõistel on siiski piirid. Nii näiteks on ombudsman alati olnud arvamusel, et Euroopa Parlamendi poliitilise tegevuse kohta ei saa tõstatada võimaliku haldusomavoliga seotud küsimusi. Seega ei kuulu ombudsmani pädevusse Euroopa Parlamendi komisjonide, näiteks petitsioonikomisjoni otsuste kohta esitatud kaebused.

³ Vt selle kohta Üldkohtu 28. oktoobri 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-219/02 ja T-337/02: *Herrera vs. komisjon* (EKL 2004, SC-I-A-319, lk II-1407, punkt 101), ja 4. oktoobri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-193/04: *Hans-Martin Tillack vs. komisjon* (EKL 2006, lk 3995, punkt 128).

Kaebused ja uurimised

Kaebuste vastuvõetavus ja uurimiste alus

Et ombudsman saaks uurimist alustada, peab kaebus vastama täiendavatele vastuvõetavuse kriteeriumidele. Põhikirja vastavates artiklites on need kriteeriumid määratletud järgmiselt:

1. Kaebuses peab olema määratletud selle esitaja isik ja ese (artikli 2 lõige 3).
2. Ombudsman ei või sekkuda pooleliolevasse kohtumenetlusse ega seada kahtluse alla kohtuotsuse õigsust (artikli 1 lõige 3).
3. Kaebus tuleb esitada kahe aasta jooksul alates ajast, mil kaebuse aluseks olevad asjaolud said kaebuse esitajale teatavaks (artikli 2 lõige 4).
4. Enne kaebuse esitamist peab kaebuse esitaja olema pöördunud selleks ettenähtud halduskorras asjaomaste institutsioonide või asutuste poole (artikli 2 lõige 4).
5. Kui kaebused käsitlevad institutsioonide ja asutuste ning nende ametnike ja muude teenistujate vahelisi töösuhteid, peab kaebuse esitaja olema enne ombudsmanile kaebuse esitamist ammandanud kõik asutusesisesed nõuete ja kaebuste esitamise võimalused (artikli 2 lõige 8).

Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 228 on sätestatud, et ombudsman korraldab „uurimise, kui ta leiab selleks olevat alust“. 2011. aastal otsustas ombudsman, et juhtumeid, kus ta võimaldab kaebuse esitajal oma kaebuse põhjendamiseks anda lisateavet või esitada tõendavaid dokumente või lisaväiteid, tuleks käsitleda uurimistena (selgitavad uurimised). Kui ombudsman leiab, et kaebuse esitaja antud teave ei ole piisav või veenev, võib ta uurimise lõpetada järeldusega, et haldusomavoli kas ei esinenud või ei ole edasine uurimine põhjendatud. Kui aga kaebuse esitaja esitatud teave või selgitused näitavad, et kasulik oleks küsida asjakohase institutsiooni arvamust, siis ombudsman küsib seda.

Liigituse sellise muutuse tulemusel vähenes selliste vastuvõetavate juhtumite osatähtsus, mille puhul ombudsman järeldas, et uurimise alustamiseks puudub alus, 2012. aastal 12 %-le (2010. aastal 40 % ja 2011. aastal 24 %). Alusega juhtumid piirdusid suures osas nendega, millega juba tegeles mõni teine asutus või mille puhul kaebuse esitaja jättis kaebusele lisamata vajalikud dokumendid. Seetõttu suurenes ombudsmani algatatud uurimiste arv 2012. aastal 465ni (2011. aastal 396).

| Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 228 on sätestatud, et ombudsman korraldab „uurimise, kui ta leiab selleks olevat alust“.

Kaebused ja omaalgatuslikud uurimised

Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 228 antakse ombudsmanile volitused kaebuste vastuvõtmiseks kõikidelt liidu kodanikelt või füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt, kelle elukoht või registrijärgne asukoht on mõnes liikmesriigis. Ombudsman võib uurimisi algatada ka ise. Seda õigust kasutades võib ombudsman uurida võimalikke haldusomavoli juhtumeid siis, kui neile juhib tähelepanu isik, kel ei ole õigust esitada kaebust. Sellistel juhtudel on ombudsmanil tavaks anda asjaomasele isikule uurimise ajaks kaebuse esitajaga võrdsed menetlusvõimalused. 2012. aastal algatas ombudsman kaks omaalgatuslikku uurimist.

Euroopa Võrgu- ja Infoturbeameti (ENISA) korraldatavate valikumenetluste tulemuste kohta. Juhtumis **OI/2/2012/VL** oli teemaks asjaolu, et komisjoni 2002. aasta teatist, mis käsitleb suhteid kaebuse esitajaga seoses Euroopa Liidu õiguse rikkumistega, ei ole avaldatud kõigis Euroopa Liidu ametlikes keeltes. Juhtumis **OI/5/2012/BEH-MHZ** oli uurimisel Euroopa Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri (Frontex) põhiõiguste järgimisega seotud kohustuste täitmine. Uurimise käigus konsulteeriti ka üldsusega.

Lisaks algatas Euroopa Ombudsman seoses enda asutuste külastamise kavaga 2012. aastal veel kaheksa omaalgatuslikku uurimist⁴. Need olid seotud Euroopa

Peale selle võib ombudsman kasutada õigust algatada ise uurimisi institutsioonide süsteemsete probleemide lahendamiseks. 2012. aastal tegi ta seda viiel korral.

Peale selle võib ombudsman kasutada õigust algatada ise uurimisi institutsioonide süsteemsete probleemide lahendamiseks. 2012. aastal tegi ta seda viiel korral. Juhtumid **OI/1/2012/MHZ** ja **OI/6/2012/MHZ** olid seotud Euroopa Personalivaliku Ametiga (EPSO). Neist esimene käsitles seda, millal avalike konkursside valikukomisjonid kontrollivad kandidaatide tõendavaid dokumente, ja teine käsitles osalemiskutses esitatud teavet kandidaatide õiguskaitsevahendite kohta. Samamoodi oli juhtumis **OI/3/2012/CK** kõne all kandidaatidele antav teave

Kutseõppe Arenduskeskusega (Cedefop), Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fondiga (Eurofound), Euroopa Õiguslase Koostöö Üksusega (Eurojust), Euroopa Politseiametiga (Europol), Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukoguga (ESRN), ENISAgaga, Euroopa Kemikaaliametiga (ECHA) ja Frontexiga. Külastuste eesmärk on edendada head haldust ja jagada parimaid tavasid. Nende uurimiste põhjalik teave on avaldatud ombudsmani veebilehel (<http://www.ombudsman.europa.eu/activities/visits.faces>).

4. Külastuste korda on täielikult selgitatud 2011. aasta aruandes.

Kaebused ja uurimised

Ombudsmani menetlused

Kirjalikud ja lihtsustatud uurimismenetlused

Kõik ombudsmanile saadetud kaebused registreeritakse ja nende kättesaamist kinnitatakse tavaliselt ühe nädala jooksul. Kinnituskirjas teatatakse kaebuse esitajale järgnev menetlus ning lisatakse juhtumi viitenumber ja kaebusega tegeleva isiku nimi ning telefoninumber. Kinnituskirjas on ka teave kaebuse esitaja isikuandmete kaitse kohta.

Seejärel tehakse kindlaks, kas kaebus kuulub ombudsmani pädevusse. Kui ei kuulu, teatatakse sellest kaebuse esitajale. Et teha seda võimalikult kiiresti, otsustas ombudsman 2011. aastal muuta selliste kaebuste menetlemine sujuvamaks. Nüüd tegeleb nendega ombudsmani kantselei, kes selgitab selliste kaebuste esitajatele, miks nende kaebus ei kuulu ombudsmani pädevusse, ja suunab kaebuse võimaluse korral pädevale asutusele või soovitab kaebuse esitajal pöörduda mujale. Kui kaebuse esitaja ei ole nõus otsusega, et tema kaebus ei kuulu ombudsmani pädevusse, võib ta selle kohta esitada ombudsmanile põhjendatud taotluse.

Selliste kaebuste menetlemise uus kord on oluliselt vähendanud aega, mis ombudsmanil kulub tema pädevusse mittekuuluvatele kaebustele vastamiseks.

Kui kaebus kuulub ombudsmani pädevusse, kontrollib ombudsman, kas see vastab vastuvõetavuse tingimustele. Pärast seda teeb ta harilikult ühe kuu jooksul otsuse uurimise algatamise kohta. Kui uurimist ei algatata, põhjendatakse seda kaebuse esitajale.

Kui ombudsman leiab, et uurimine on vajalik, on tal mitu võimalust:

- Kui kaebuse esitajalt on vaja lisateavet, võib ombudsman temalt paluda selgitusi. Olenevalt selgitustest võib ombudsman otsustada menetluse lõpetada, või, kui ta leiab, et asjaomane institutsioon peaks oma seisukohta selgitama, küsida sellelt arvamust.
- Ombudsman võib kontrollida institutsiooni toimikus olevaid dokumente (vt allpool), et otsustada, kas arvamuse küsimine on vajalik.
- Alternatiivina võimaliku haldusomavoli kirjalikule uurimisele ja selleks, et probleem kiiresti lahendada, võib ombudsman pöörduda asjaomase institutsiooni poole mitteametlikult. Seda teeb ta sageli siis, kui kaebuse esitaja väidab, et institutsioon ei ole talle andnud vastust või piisavat vastust. Nii lahendati 2012. aastal pärast seda, kui ombudsmani sekkumise tulemusel oli saadud vastamata või ebapiisavalt vastatud kirjadele kiire vastus, 53 juhtumit⁵.

Selliste kaebuste menetlemise uus kord on oluliselt vähendanud aega, mis ombudsmanil kulub tema pädevusse mittekuuluvatele kaebustele vastamiseks.

5. Nagu selgitatud 2011. aasta aruandes, muudeti 2011. aastal ombudsmani menetlust, et anda kaebuste esitajatele võimalus esitada institutsiooni vastuse kohta märkusi. Statistikas väljendub see peamiselt selles, et nüüd lõpetab ombudsman vähem juhtumeid institutsiooni lahendatud juhtumina, samas aga lõpetab rohkem juhtumeid järeldusega, et haldusomavoli ei tuvastatud või et edasine uurimine ei ole põhjendatud.

Uurimise ajal teatab ombudsman kaebuse esitajale iga uurimistoimingu, mida ta teeb. Kui ombudsman otsustab uurimise lõpetada, siis teatab ta kaebuse esitajale uurimise tulemused ning oma järeldused. Ombudsmani otsused ei ole õiguslikult siduvad ega tekita kaebuse esitajale ega asjaomasele institutsioonile õigusi või kohustusi, mille rikkumise kohta saaks esitada hagi.

Põhikirja artikli 3 lõikega 2 on ette nähtud, et Euroopa Liidu institutsioonide ametnikud ning muud teenistujad peavad andma ombudsmanile tema nõutud teavet, kuigi samas on kohustatud järgima personalieeskirjade asjakohaseid sätteid, eriti ametisaladuse hoidmise kohustust. 2012. aastal ombudsman oma õigust tunnustajaid ära kuulata ei kasutanud.

Uurimise ajal teatab ombudsman kaebuse esitajale iga uurimistoimingu, mida ta teeb.

Dokumentide läbivaatamine ja tunnistajate ärakuulamine

Ombudsmani põhikirja artikli 3 lõike 2 kohaselt on Euroopa Liidu institutsioonid kohustatud andma ombudsmanile tema nõutud teavet ning võimaldama talle juurdepääsu asjaomastele dokumentidele. Ombudsmani õigus dokumentidega tutvuda annab talle võimaluse kontrollida, kas asjaomase institutsiooni teave on täpne ja täielik. See on kaebuse esitajale ja üldsusele oluline tagatis, et ombudsman saab korraldada põhjaliku ja kõikehõlmava uurimise. 2012. aastal kasutas ombudsman enda õigust tutvuda institutsioonide dokumentidega 36 juhtumis (2011. aastal 38 juhtumis).

Põhikirja muutmisel 2008. aastal muudeti selgemaks ja rangemaks ka sätteid, mis käsitlevad ombudsmani kohustust käsitleda uurimisel saadud dokumente ja teavet konfidentsiaalselt. Muudetud põhikirjas on sätestatud, et ombudsmani juurdepääs salastatud teabele ja dokumentidele, eelkõige tundlikele dokumentidele määruse 1049/2001⁶ artikli 9 tähenduses, peab olema kooskõlas asjaomase Euroopa Liidu institutsiooni julgeolekueeskirjadega. Salastatud teavet või dokumente edastavad institutsioonid teatavad asjaomase teabe või dokumentide salastatusest ombudsmanile. Ühtlasi peab ombudsman asjaomase institutsiooniga eelnevalt kokku leppima salastatud teabe või dokumentide ning muu ametisaladusena käsitatava teabe töötlemise tingimused.

6. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus 1049/2001, 30. mai 2001, üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele; EÜT 2001, L 145, lk 43.

Kaebused ja uurimised

1.2 2012. aastal läbi vaadatud kaebuste ülevaade

2012. aastal registreeris⁷ ombudsman 2 442 kaebust (2011. aastal 2 510). Kokku vaadati läbi⁸ 2 460 kaebust, millest 30 % (740) kuulus Euroopa Ombudsmani pädevusse.

2012. aastal vastu võetud kaebustest 67 % esitati interneti teel.

2012. aastal vastu võetud kaebustest 67 % esitati interneti teel. Enamik neist (56 %) esitati ombudsmani veebilehel 23 keeles oleva elektroonilise vormiga. 2012. aastal vastas ombudsman üle 1 200 teabenõudele. Kuigi peamine ombudsmani kirjavahetuskanal on endiselt e-post, esitati 128 nõuet

tavaposti või faksi teel, millele vastati samamoodi. Esitatud teabenõuete arvu märkimisväärne jätkuv vähenemine viimastel aastatel (2011. aastal 1 200 nõuet, 2010. aastal 1 000 nõuet, 2009. aastal 1 850 nõuet, 2008. aastal 4 300 nõuet ning 2007. aastal 4 100 nõuet) näitab, et 2009. aasta jaanuari alguses ombudsmani veebilehel avaldatud interaktiivne juhend on olnud väga edukas. See võimaldab huvitatud isikutel saada teavet teabenõuet esitamata. Kokku menetles ombudsman 2012. aastal üle 3 600 kaebuse ja teabenõude.

Esitatud kaebuste põhjal algatas Euroopa Ombudsman 450 uurimist ja lisaks 15 omaalgatuslikku uurimist (2011. aastal vastavalt 382 ja 14).

Esitatud teabenõuete arvu märkimisväärne jätkuv vähenemine viimastel aastatel näitab, et 2009. aasta jaanuari alguses ombudsmani veebilehel avaldatud interaktiivne juhend on olnud väga edukas.

Tabel 1.1. 2012. aastal menetletud juhtumid

Registreeritud kaebused (2012)	2 442
Läbivaadatud kaebused (2012)	2 460
Euroopa ombudsmanide võrgustiku liikme pädevusse jäänud kaebused	1 467
Euroopa Ombudsmani pädevusse jäänud kaebused, millest	740 228 olid vastuvõetamatud 62 olid vastuvõetavad, kuid uurimise algatamiseks aluseta 450 uurimist algatati kaebuste põhjal
Algatatud omaalgatuslikke uurimisi	15
Lõpetatud uurimisi, millest	390 (sh 10 omaalgatuslikku uurimist) 206 aastast 2012 113 aastast 2011 71 varasematest aastatest

7. Registreeritud kaebused on kaebused, mis on laekunud ja registreeritud sama kalendriaasta jooksul, erinevalt kaebustest, mis on laekunud ühel kalendriaastal, aga registreeritud järgmisel.

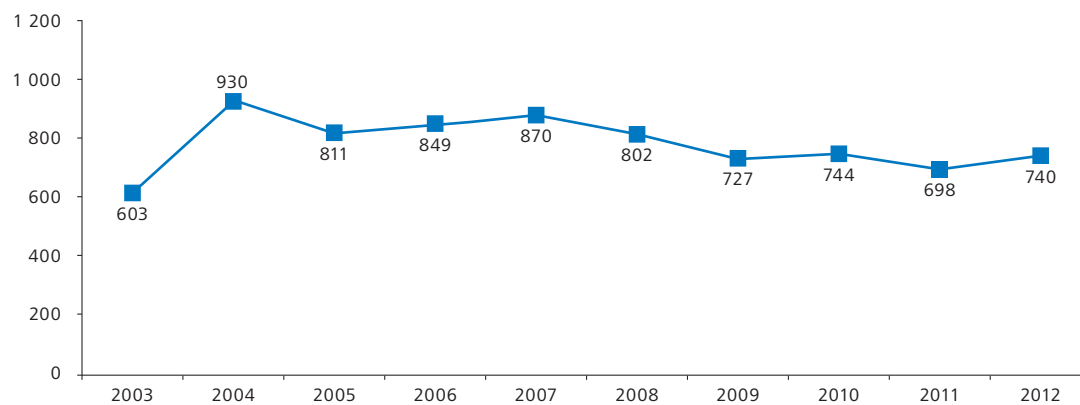
8. Läbivaadatud kaebus tähendab, et kaebuse suhtes on analüüsitud, kas kaebus (i) kuulub ombudsmani pädevusse, (ii) vastab vastuvõetavuse kriteeriumidele ja (iii) annab põhjust uurimise algatamiseks, ning kaebuse esitajale on analüüsi tulemused teatatud. Et selline analüüsimine võtab aega, siis erineb aasta jooksul läbivaadatud kaebuste arv samal aastal registreeritud kaebuste arvust. Aasta jooksul läbivaadatud kaebuste arv sisaldab eelneva aasta lõpus registreeritud ja aruandeaasta alguses läbivaadatud kaebusi, kuid ei sisalda aruandeaasta lõpus registreeritud ja järgmise aasta alguses läbivaadatud kaebusi.

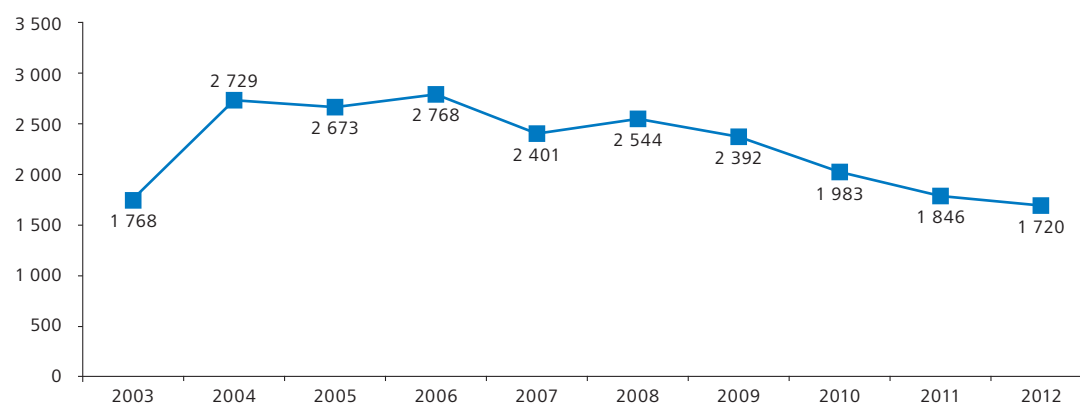
Nagu on näha jooniselt 1.1⁹, kasvas ombudsmani pädevusse kuuluvate kaebuste arv järsult aastatel 2003–2004. Aastatel 2005–2008 oli kaebusi ligikaudu 830 ja alates 2009. aastast on olnud keskmiselt 730 kaebust aastas.

Nagu on näha jooniselt 1.2¹⁰, vähenes ombudsmani pädevusse mittekuuluvate kaebuste arv 2012. aastal 1 720ni, mis on väikseim tulemus alates 2002. aastast. Ombudsman jätkab tegevust selle nimel, et seda arvu veelgi vähendada. Selleks annab ta selget teavet selle kohta, mida ta saab teha ja mida mitte, ning aitab suunata kaebuste esitajad õige adressaadini juba esimesel korral.

Joonis 1.1. Ombudsmani pädevusse jäänud kaebuste arv 2003–2012

Joonis 1.2. Ombudsmani pädevusse mittekuuluvate kaebuste arv aastatel 2003–2012

9. 2005. aastal oli 335 ombudsmani pädevusse kuulunud kaebust samal teemal. Et võrdlus oleks aastate lõikes täpsem, on jooniselt 1.1 arvestatud nendest ainult 11 kaebust.

10. 2006. aastal oli 281 ombudsmani pädevusse mittekuuluvat kaebust samal teemal. Et võrdlus oleks aastate lõikes täpsem, on jooniselt 1.2 võetud eraldi arvesse neist ainult 11 kaebust.

Kaebused ja uurimised

Tabel 1.2 annab ülevaate 2012. aastal registreeritud kaebuste geograafilisest päritolust. Tavaliselt esitatakse kõige rohkem kaebusi Euroopa Liidu kõige suurema elanike arvuga riigist Saksamaalt, millele järgneb Hispaania. 2011. aastal aga tõusis Hispaania selles järjestuses esimesele kohale, kuhu ta jäi ka 2012. aastal. Nagu 2011. aastal, järgnesid talle Saksamaa, Poola ja

Belgia. Rahvastikuarvu suhtes esitati kõige rohkem kaebusi Luksemburgist, Küprosel, Maltalt, Belgiast ja Sloveeniast.

2012. aastal esitati 17 liikmesriigist rohkem kaebusi kui võiks eeldada nende riikide rahvaarvu põhjal. 9 liikmesriigist esitati vähem kaebusi ja 1 liikmesriigist (Eestist) esitati rahvaarvule vastav arv kaebusi.

Tabel 1.2. 2012. aastal registreeritud kaebuste geograafiline päritolu

Riik	Kaebuste arv	% kõigist kaebustest	% Euroopa Liidu rahvastikust	Suhtarv
Luksemburg	39	1,6	0,1	16,0
Küpros	30	1,2	0,2	6,1
Malta	14	0,6	0,1	5,7
Belgia	182	7,5	2,1	3,5
Sloveenia	31	1,3	0,4	3,2
Iirimaa	50	2,0	0,9	2,3
Bulgaaria	66	2,7	1,6	1,7
Ungari	76	3,1	2,0	1,6
Hispaania	340	13,9	9,0	1,5
Portugal	77	3,2	2,1	1,5
Leedu	23	0,9	0,7	1,3
Kreeka	74	3,0	2,3	1,3
Läti	16	0,7	0,5	1,3
Slovakkia	34	1,4	1,1	1,3
Taani	34	1,4	1,1	1,3
Poola	235	9,6	7,7	1,2
Austria	45	1,8	1,7	1,1
Eesti	7	0,3	0,3	1,0
Soome	25	1,0	1,1	0,9
Rootsi	38	1,6	1,8	0,9
Tšehhi Vabariik	42	1,7	2,1	0,8
Saksamaa	273	11,2	16,6	0,7
Madalmaad	51	2,1	3,3	0,6
Rumeenia	58	2,4	4,4	0,5
Ühendkuningriik	162	6,6	12,3	0,5
Prantsusmaa	138	5,7	12,8	0,4
Itaalia	118	4,8	11,9	0,4
Muud riigid	138	5,7		
Teadmata	26	1,1		

Märkus. Suhtarvu arvutamiseks on kaebuste protsent jagatud riigi rahvaarvu protsendiga. Kui tulemus on suurem kui 1, näitab see, et sellest riigist on ombudsmanile esitatud rohkem kaebusi kui võiks riigi rahvaarvu põhjal eeldada. Kõik tabeli protsendid on ümardatud ühe komakohani.

Alljärgnev kaart näitab, kui palju kaebusi esitati ombudsmanile igast liikmesriigist võrreldes rahvaarvuga (vt tabeli 1.2 märkus suhtarvu arvutamise kohta).

Suhtarv (% kaebuste / % rahvastik)

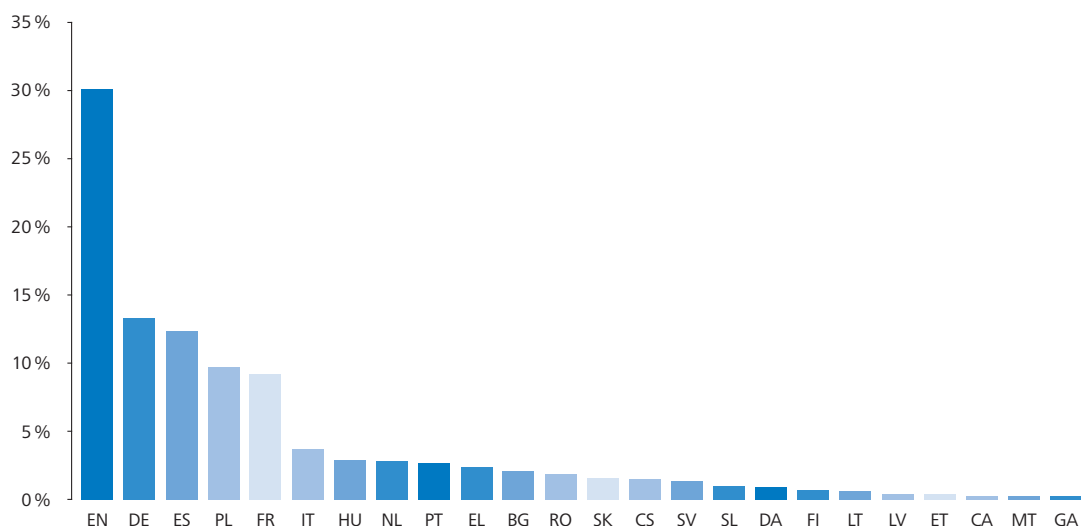
Kaebused ja uurimised

Euroopa Ombudsmanile saab kaebusi esitada kõigis Euroopa Liidu 23 ametlikus keeles¹¹. Nagu jooniselt 1.3 näha, esitati enamik kaebusi 2012. aastal inglise keeles, millele järgnesid saksa ja hispaania keel.

Jooniselt 1.4 on näha, et enam kui kolmveerandil (75 %) kõigist juhtumitest sai ombudsman kaebuse esitajat aidata, algatades juhtumi uurimise (18,3 % juhtumitest), suunates selle pädevale asutusele või soovitades, kelle poole

pöörduda (57,1 %). Käesoleva aruande jaotises 1.7 on ülevaade juhtumitest, mis suunati edasi või mille puhul soovitati kaebuse esitajal pöörduda teise asutuse poole. Kõikidest 2012. aastal käsitletud juhtumitest 24,6 % korral leidis ombudsman, et edasist nõu anda ei ole võimalik, mille kohta saadeti kaebuse esitajale vastus. Mõnel juhul oli põhjus selles, et kaebuse esitaja ei olnud märkinud, kelle või mille peale ta kaebab.

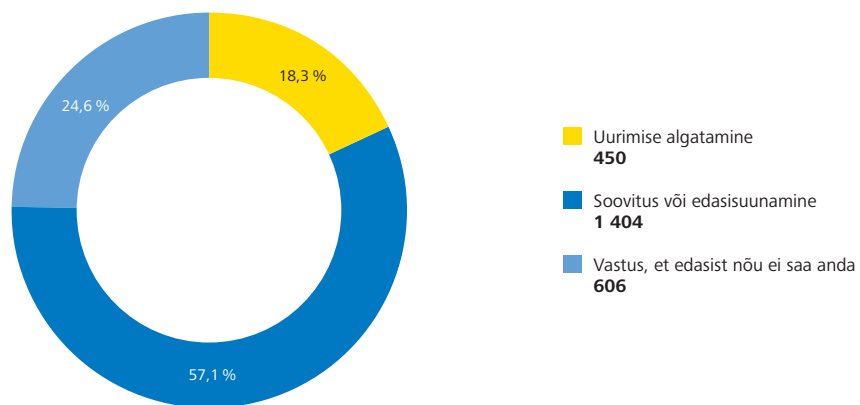
Joonis 1.3. Kaebuste jagunemine keelte järgi

¹¹ Bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, iiri, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi ja ungari keel. Pärast Euroopa Ombudsmani ja Hispaania valitsuse kokkuleppe allkirjastamist 2006. aasta novembris võivad Hispaania kodanikud esitada ombudsmanile kaebusi ka kõikides teistes Hispaania ametlikes keeltes (katalaani/valentsia, galeegi ja baski). Kokkuleppe allkirjastamisega viis ombudsman oma tegevuse kooskõlla Euroopa Liidu Nõukogu 2005. aasta juuni järeldustega, millega nähakse ette nende keelte kasutamine, et hõlbustada hispaania kodanike suhtlemist Euroopa Liidu institutsioonidega.

Joonis 1.4. Tegevus pärast kaebuse laekumist

Märkus. Tabelis esitatud arvud sisaldavad 95 kaebust, mis registreeriti 2011. aasta lõpus, kuid vaadati läbi 2012. aastal. Välja on jäetud 18 kaebust, mis registreeriti 2012. aasta lõpus ja mille suhtes edasised meetmed ei olnud veel otsustatud.

Kaebused ja uurimised

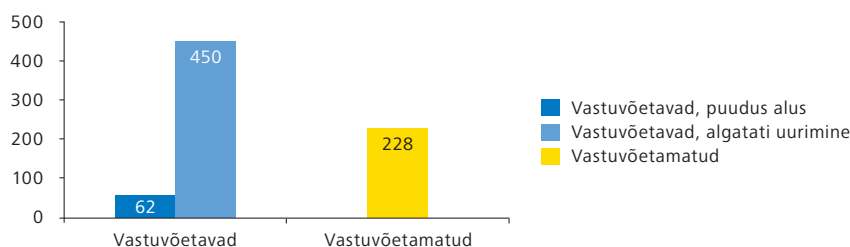
1.3 Algatatud uurimiste analüüs¹²

Nagu juba märgitud, muutis ombudsman 2011. aasta jooksul oma lihtsustatud töökorda kodanikusõbralikumaks.

Kõiki ombudsmani pädevusse kuuluvaid kaebusi analüüsiti täiendavalt, et teha kindlaks nende vastuvõetavus.

Ombudsmani pädevusse kuuluvast 740 kaebusest loeti 228 vastuvõetamatuks ja 62 vastuvõetava kaebuse suhtes leidis ombudsman, et uurimise algatamiseks ei ole alust.

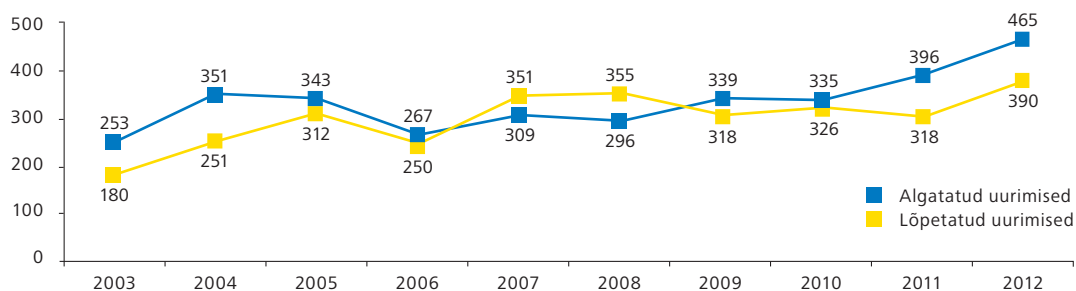
Joonis 1.5. Euroopa Ombudsmani pädevusse kuuluvad kaebused

Kokku algatas ombudsman laekunud kaebuste põhjal aasta jooksul 450 uurimist, mida on 18 % võrra rohkem kui 2011. aastal. Lisaks algatas ombudsman omal algatusel 15 uurimist.

Nagu on näha jooniselt 1.6, algatati 2012. aastal eelmiste aastatega võrreldes kõige rohkem uurimisi (2011. aastal 396, 2004. aastal 351).

Joonis 1.6. Uurimiste arvu muutumine

12. Käesolevas jaotises esitatud analüüs põhineb 2012. aastal algatatud uurimistel, mitte kõikidel aasta jooksul käsitletud uurimistel.

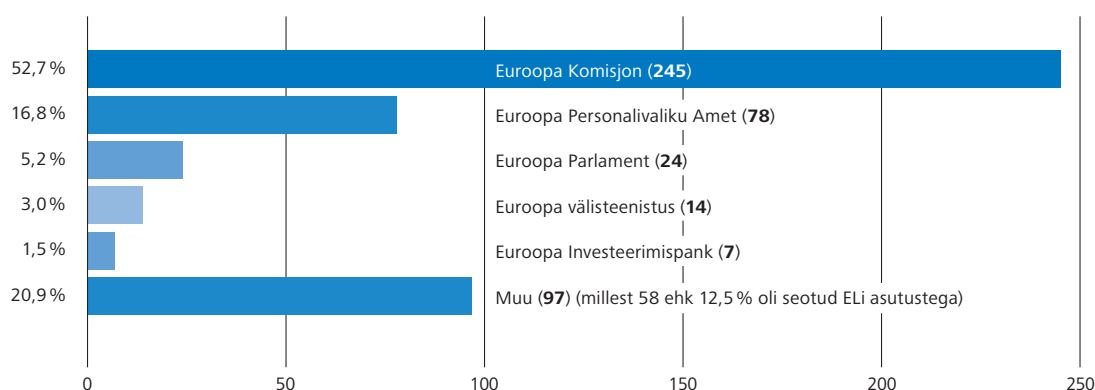

Enamik ombudsmani poolt 2012. aasta jooksul algatatud uurimisi oli seotud Euroopa Komisjoniga (245 kaebust ehk 52,7 %). 2011. aastal oli vastavaid kaebusi 231. Et Euroopa Komisjon on ühenduse peamine institutsioon, mille otsustel on kodanikele vahetu mõju, on loogiline, et kodanike kaebused on kõige rohkem seotud just temaga. Teisele kohale jäi Euroopa Personalivaliku Amet

(EPSO) 78 kaebusega (2011. aastal 42). Euroopa Parlamendiga seoses algatatud uurimiste arv kasvas 2011. aastaga võrreldes 50 % võrra. 14 uurimist käsitles Euroopa välis teenistus ja 7 Euroopa Investeerimispanka. Ülejäänud 97 uurimist olid seotud Euroopa Liidu 22 muu institutsiooni, organi ja asutusega¹³.

Enamik ombudsmani poolt 2012. aasta jooksul algatatud uurimisi oli seotud Euroopa Komisjoniga.

Joonis 1.7. Uurimisalused institutsioonid ja asutused

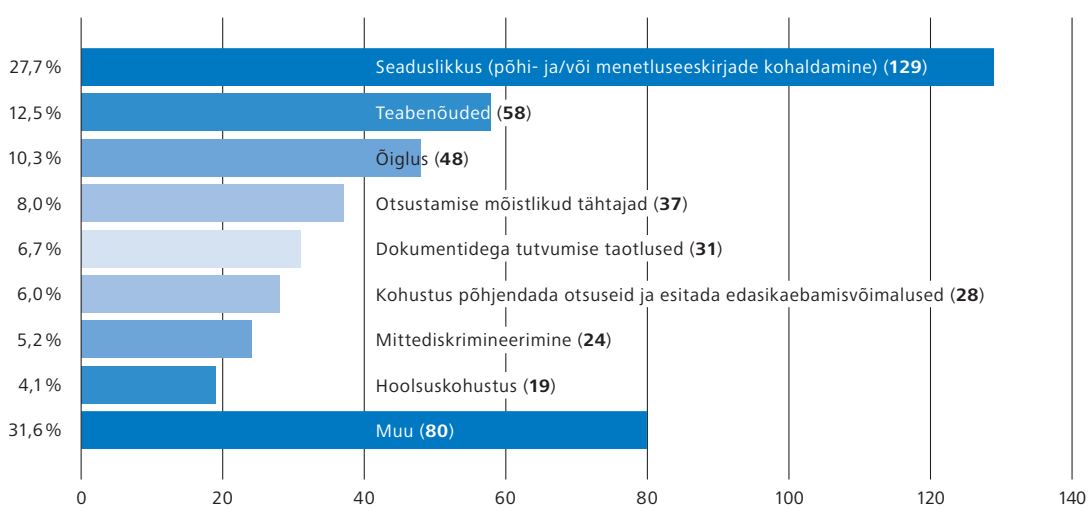

13. Frontex (5), Euroopa Kemikaaliamet (5), Teadusuuringute Rakendusamet (5), Euroopa Raviamet (5), Euroopa Võrgu- ja Infoturbeamet (5), Euroopa Lennundusohutusamet (4), Siseturu Ühtlustamise Amet (4), Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (3), Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Täitevasutus (3), Euroopa Pangandusjärelevalve (3), Euroopa Liidu Asutuste Tõlkeskeskus (2), Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond (2), Konkurentsivõime ja Uuendustegevuse Täitevasutus (2), Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (2), Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus (1), ühissetevõtte Fusion For Energy (1), Euroopa Kaitseagentuur (1), elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste ühendatud amet (1), Euroopa Liidu Julgeoleku-uuringute Instituut (1), Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (1), Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (1) ning Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus (1).

Kaebused ja uurimised

Peamised väidetava haldusomavoli liigid, mida ombudsman 2012. aastal uuris, käsitlesid järgmisi rikkumisi: seaduslikkus (27,7 % uurimistest), teabenõuded (12,5 %), õiglus (10,3 %) ning otsustamise mõistlikud tähtajad (8 %).

Joonis 1.8. Väidetava haldusomavoli liigid

Märkus. Mõnel juhul uuriti samas uurimises mitut väidetava haldusomavoli liiki, mille tõttu ületab protsentide summa 100 %.

Tabelis 1.3 on ülevaade 2012. aastal algatatud uurimiste geograafilisest päritolust. Kõige rohkem uurimisi algatati Belgiast laekunud kaebuste põhjal, millele järgnesid Itaalia, Saksamaa, Hispaania ja Ühendkuningriik. Rahvaarvu suhtes algatati kõige rohkem uurimisi Luksemburgist, Belgiast, Sloveeniast ja Iirimalt laekunud kaebuste alusel. Nagu võrdlusest tabeliga 1.2 selgelt näha, ei ole liikmesriikidest laekunud kaebuste arv otseselt võrdeline algatatud uurimiste arvuga.

2012. aastal algatati 11 liikmesriigist laekunud kaebuste põhjal rohkem uurimisi kui võiks vastavate riikide rahvaarvu põhjal eeldada. 14 liikmesriigist laekunud kaebuste alusel algatati vähem uurimisi ja 2 liikmesriigist (Hispaania ja Portugal) laekunud kaebuste põhjal algatati rahvaarvule vastav arv uurimisi.

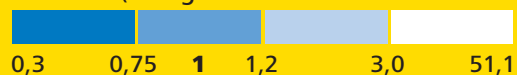
Tabel 1.3. 2012. aastal algatatud uurimiste aluseks olnud kaebuste geograafiline päritolu				
Riik	Algatatud uurimiste arv	% algatatud uurimistest	% Euroopa Liidu rahvastikust	Suhtarv
Luksemburg	23	5,1	0,1	51,1
Belgia	103	22,9	2,1	10,9
Sloveenia	7	1,6	0,4	3,9
Iirimaa	15	3,3	0,9	3,7
Eesti	4	0,9	0,3	3,0
Küpros	2	0,4	0,2	2,2
Malta	1	0,2	0,1	2,2
Taani	7	1,6	1,1	1,4
Kreeka	14	3,1	2,3	1,4
Leedu	4	0,9	0,7	1,3
Ungari	11	2,4	2,0	1,2
Hispaania	39	8,7	9,0	1,0
Portugal	9	2,0	2,1	1,0
Bulgaaria	6	1,3	1,6	0,8
Madalmaad	12	2,7	3,3	0,8
Slovakkia	4	0,9	1,1	0,8
Soome	4	0,9	1,1	0,8
Itaalia	42	9,3	11,9	0,8
Austria	5	1,1	1,7	0,7
Rootsi	5	1,1	1,8	0,6
Ühendkuningriik	34	7,6	12,3	0,6
Rumeenia	11	2,4	4,4	0,6
Saksamaa	39	8,7	16,6	0,5
Läti	1	0,2	0,5	0,4
Prantsusmaa	24	5,3	12,8	0,4
Tšehhi Vabariik	3	0,7	2,1	0,3
Poola	9	2,0	7,7	0,3
Muud riigid	12	2,7		

Märkus. Suhtarvu arvutamiseks on kaebuste protsent jagatud riigi rahvaarvu protsendiga. Kui tulemus on suurem kui 1, näitab see, et sellest riigist on ombudsmanile esitatud rohkem kaebusi kui võiks riigi rahvaarvu põhjal eeldada. Kõik tabeli protsendid on ümardatud ühe komakohani.

Kaebused ja uurimised

Järgnev kaart näitab, kui palju uurimisi algatati igast liikmesriigist laekunud kaebuste põhjal võrreldes rahvaarvuga (vt tabeli 1.3 märkus suhtarvu arvutamise kohta).

Suhtarv (% algatatud uurimiste / % rahvaarvu)

1.4 Ombudsmani uurimiste tulemused

Nagu eespool jooniselt 1.6 näha, lõpetas ombudsman 2012. aastal 390 uurimist.

85,3 % kaebustest (324), mille alusel algatatud uurimine 2012. aastal lõpetati, esitasid eraisikud, ja 14,7 % (56) ettevõtjad, ühendused ning muud juriidilised isikud.

Tabel 1.4. 2012. aastal lõpetatud uurimiste algatamiseni viinud kaebuste esitajad

Ettevõtjad, ühendused ja muud juriidilised isikud	14,7 % (56)
Eraisikud	85,3 % (324)

Enamik ombudsmani poolt 2012. aastal lõpetatud uurimistest (69 %) lõpetati ühe aastaga. Peaaegu kolmandik (32 %) lõpetati kolme kuu jooksul. Siia kuuluvad juhtumid, mille ombudsman lahendas väga kiiresti, näiteks helistades asjaomasele institutsioonile ja tehes lahenduseettepaneku¹⁴. Rohkem kui 79 % uurimistest lõpetati 18 kuu jooksul. Uurimise keskmine kestus oli 11 kuud.

85,3 % kaebustest (324), mille alusel algatatud uurimine 2012. aastal lõpetati, esitasid eraisikud, ja 14,7 % (56) ettevõtjad, ühendused ning muud juriidilised isikud.

Tabel 1.5. 2012. aastal lõpetatud uurimiste kestus

Uurimise keskmine kestus	11 kuu
3 kuu jooksul lõpetatud juhtumid	32 %
12 kuu jooksul lõpetatud juhtumid	69 %
18 kuu jooksul lõpetatud juhtumid	79 %

Märkus. Lähtutud on 30-päevasest kalendrikuust.

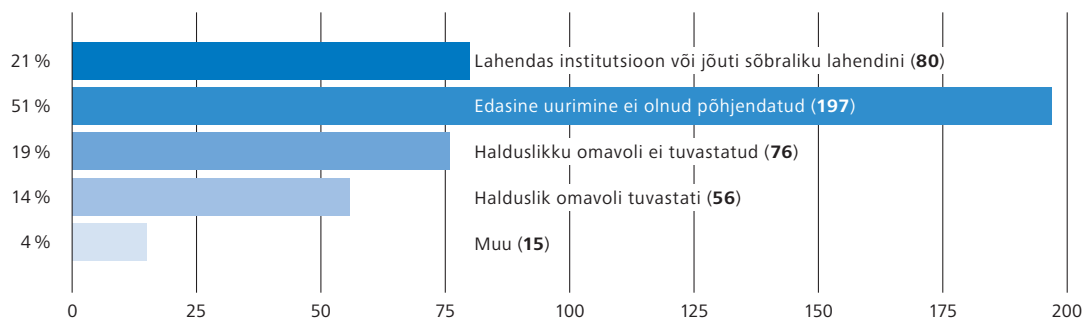
Nagu näha jooniselt 1.9, saavutati 2012. aastal positiivne tulemus (asjaomane institutsioon nõustus sõbraliku lahendi ettepanekuga või lahendas küsimuse ise) 80 lõpetatud juhtumi korral. Haldusomavoli ei tuvastanud ombudsman 76 juhtumis ning tuvastas 56 juhtumis. Viimaste hulgast 9 juhtumis (2011. aastal 13 juhtumis) nõustus asjaomane institutsioon kas osaliselt või täielikult ombudsmani soovitusel projektiga. Kriitiliste märkustega lõpetas ombudsman 47 juhtumit ja tegi 1 eriettekanne (vt joonis 1.10). 30 juhtumis tegi ombudsman lisamärkusi asjaomaste institutsioonide edasise tegevuse parandamise kohta. Allpool on järelduste üksikasjalik ülevaade¹⁵.

¹⁴. Hõlmab juhtumeid, mille korral oleks ombudsman teinud põhjaliku uurimise, kui kaebuse esitaja ei oleks kaebust tagasi võtnud. Lisaks hõlmab see juhtumeid, mille korral ombudsman ei saanud uurimist jätkata, sest kaebuse esitaja otsustas pöörduda kohtusse.

¹⁵. Järgnev analüüs põhineb 2012. aastal lõpetatud uurimistel. Kui uurimises käsitleti mitut väidet või nõuet, võis ombudsman teha mitu otsust.

Kaebused ja uurimised

Joonis 1.9. 2012. aastal lõpetatud uurimiste tulemused

Märkus i. Mõnel juhul lõpetati uurimine mitmel põhjusel, mille tõttu ületab tabeli protsentide summa 100 %.

Märkus ii. Ühes juhtumis, kus ombudsman tuvastas haldusomavoli, lõpetas ta uurimise nii kriitilise märkuse kui ka soovituse projektiga, millega institutsioon täielikult nõustus.

Haldusomavoli puudumine

2012. aastal lõpetas ombudsman 76 juhtumit haldusomavoli tuvastamata. See ei pruugi olla kaebuse esitaja jaoks negatiivne tulemus, sest asjaomane institutsioon saadab talle vähemalt oma tegevuse põhjaliku selgituse. Lisaks saab kaebuse esitaja juhtumi kohta ombudsmani sõltumatu analüüsi. Samas on selline tulemus konkreetne tõend, et asjaomane institutsioon on toiminud kooskõlas hea halduse põhimõtetega.

Euroopa Liidu õiguse rikkumine

Kreeka Samose saare kohalik omavalitsus lükkas tagasi viinamarjakasvatava taotluse ise veini toota, sest Kreeka õigusaktide kohaselt peavad viinamarjakasvatavad müüma kogu oma toodangu Samose ühistute liidule. Viinamarjakasvatava vaidlustas otsuse Kreeka kõrgeimas halduskohtus ja kaebas komisjonile, et kõnealune Kreeka seadus on vastuolus Euroopa

Liidu õigusega. Hiljem kaebas ta ombudsmanile, et komisjon oli põhjendamatult viivitanud tema kaebuse läbivaatamisega ning rikkunud kohustust tegutseda erapooletult ja objektiivselt, ning et ta peaks kaebuse esitaja rikkumiskaebust täielikult uurima. Ombudsman oma uurimise tulemusel (juhtum **1625/2010/ANA**) komisjoni tegevuses haldusomavoli ei tuvastanud.

Lisamärkused

Isegi kui ombudsman haldusomavoli ei tuvasta või järeldeb, et asja edasine uurimine ei ole põhjendatud, võib ta teha lisamärkuse, kui ta näeb võimalust parandada asjaomase institutsiooni töökorraldust. Lisamärkust ei pea võtma kriitikana institutsiooni aadressil, kellele märkus on suunatud, vaid soovitusena täiustada oma tegevust, et parandada kodanikele osutatava teenuse kvaliteeti. 2012. aastal tegi ombudsman lisamärkused kokku 30 juhtumis.

See ei pruugi olla kaebuse esitaja jaoks negatiivne tulemus, sest asjaomane institutsioon saadab talle vähemalt oma tegevuse põhjaliku selgituse.

Institutsioonide lahendatud juhtumid ja sõbralikud lahendid

Võimaluse korral püüab ombudsman saavutada positiivse tulemuse, mis rahuldab nii kaebuse esitajat kui ka institutsiooni, kelle vastu kaebus esitati. Tulemuste saavutamiseks, mis aitavad tugevdada institutsioonide ja kodanike suhteid ning vältida kulukaid ja aega nõudvaid kohtuvaidlusi, on ülitähtis Euroopa Liidu institutsioonide koostöö.

2012. aastal lahendasid institutsioonid juhtumi ise või jõudsid sõbraliku lahendini 80 juhtumis. Allpool on näitena kirjeldatud üht sellist juhtumit.

Eeskirjade ebaõige kohaldamine

Komisjon andis loa mitme neonikotinoidi (insektitsiidid) kasutamiseks taimekaitses. 2012. aasta märtsis selgitas Austria ombudsmani büroo Euroopa Ombudsmanile, et uute teaduslike andmete kohaselt on teatud insektitsiidid suurendanud mesilaste suremust. Austria ombudsmani büroo väitel ei olnud komisjon arvestanud neid uusi andmeid, mille alusel tuleks nende insektitsiidide kasutamist piirata. Asjakohastes Euroopa Liidu õigusaktides on sätestatud, et aine kasutamiseks tuleb üle vaadata, kui uued teaduslikud andmed näitavad, et aine ei vasta enam heakskiitmise kriteeriumidele, näiteks sellepärast, et need ohustavad loomatervist. Ombudsmani uurimise käigus (juhtum **512/2012/BEH**) esitas komisjon mesilaste suurenenud suremuse probleemi lahendamiseks hiljuti võetud meetmete loetelu. Nii näiteks oli komisjon määranud ühenduse mesilastervise referentlabori ja tellinud probleemi ulatuse uuringu. Peale selle palus komisjon Euroopa Toiduohutusametil (EFSA) vaadata läbi kõigi neonikotinoidide riskianalüüs ja nende mõju mesilastele. Kaebuse esitaja jäi nende meetmetega rahule.

Kui uurimise käigus tekib kahtlus, et tegu on haldusomavoliga, püüab ombudsman võimaluse korral jõuda sõbraliku lahendini. Aasta jooksul lõpetati sõbraliku lahendiga 9 juhtumit, sealhulgas allpool kirjeldatud juhtum. 2012. aasta lõpus oli 18 sõbraliku lahendi ettepanekut veel kaalumisel.

Kulude tagasinõudmine

Aastatel 2004–2005 teostas Belgia vabaühendus Vluchtelingenwerk Vlaanderen projekti, mille eesmärk oli toetada sisserändajatest ettevõtjate mikroettevõtete arendamist Kongo Demokraatlikus Vabariigis. Projekti kogumaksumus oli üle 750 000 EUR, millest komisjon tasus üle 500 000 EUR. Vluchtelingenwerk Vlaanderen käivitas edukalt 59 mikroettevõtet. Projekti ajal palus Vluchtelingenwerk Vlaanderen komisjonil aktsepteerida lihtsamat kuluaruandemeetodit, sest tal oli olnud raskusi kohalike ettevõtjatelt nõuetekohaste arvete saamisega. Komisjoni kontaktisik nõustus palvega kirjalikult. Kui komisjon projekti auditeeris ja leidis, et teatud kuludokumendid puuduvad, esitas ta Vluchtelingenwerk Vlaanderenile nõude tagastada 150 000 EUR. Vluchtelingenwerk Vlaanderen kaebas ombudsmanile, et see tagasinõudmine ei olnud põhjendatud ega proportsionaalne. Ombudsman palus komisjonil (juhtum **53/2010/OV**) läbi vaadata, kas kaebuse esitaja oli täitnud alternatiivse aruandlusmeetodi nõudeid, ja selle alusel kaaluda, kas kaebuse esitajale saab maksta vastava hüvitise. Komisjon võttis sõbraliku lahendi ettepaneku vastu ja maksis kaebuse esitajale lisasumma üle 100 000 EUR.

Kui uurimise käigus tekib kahtlus, et tegu on haldusomavoliga, püüab ombudsman võimaluse korral jõuda sõbraliku lahendini.

Kaebused ja uurimised

Mõnel juhul saab kaebuse lahendada või saavutada sõbraliku lahendi ka siis, kui asjaomane institutsioon pakub kaebuse esitajale hüvitist. Kõik sellised pakkumised tehakse *ex gratia* põhimõttel, st õiguslikku vastutust võtmata ja õiguslikku pretsedenti loomata.

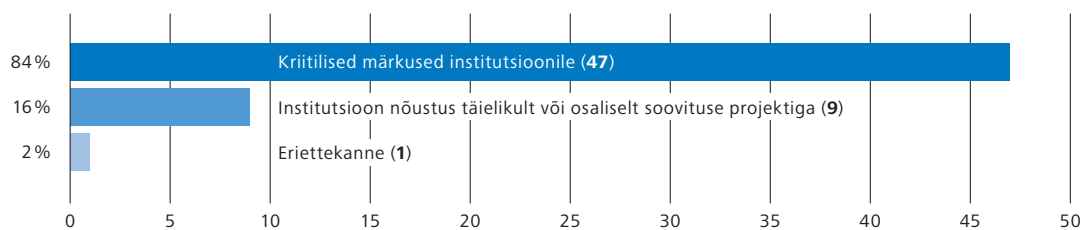
Haldusomavoli tuvastamine

2012. aastal lõpetatud juhtumitest tuvastas ombudsman haldusomavoli 14 % korral. 47 sellist juhtumit (2011. aastal 35) lõpetati kriitilise märkusega asjaomasele institutsioonile. Lisaks lõpetas ombudsman 9 juhtumit, kui kaebealune institutsioon nõustus tema soovitusel projektiga, ja tegi 1 eriettekanne.

Kriitilised märkused

Kui sõbralik lahend ei ole võimalik või kui seda ei saavutata, lõpetab ombudsman juhtumi kriitilise märkusega asjaomasele institutsioonile või esitab soovitusel projekti. Tavaliselt teeb ombudsman kriitilise märkuse järgmistel juhtudel: (i) asjaomasele institutsioonile ei ole haldusomavoli lõpetamiseks võimalik enam midagi teha, (ii) haldusomavoli juhtumil ei näi olevat laiemaid tagajärgi või (iii) ombudsman ei pea vajalikuks võtta järelmeetmeid. Ombudsman teeb kriitilise märkuse ka siis, kui ta leiab, et soovitusel projektist ei ole kasu. Sama teeb ta siis, kui institutsioon ei nõustu soovitusel projektiga, kuid ei ole asjakohane teha ka Euroopa Parlamendile eriettekanne.

Joonis 1.10. Haldusomavoli tuvastamisega lõppenud uurimised

Märkus. Ühes, haldusomavoli tuvastamisega lõppenud juhtumis nõustus institutsioon täielikult ombudsmani soovitusel projektiga, kuid ombudsman tegi ka kriitilise märkuse. Seetõttu ületab protsentide summa 100 %.

Kriitiline märkus ei taga kaebuse esitajale kahju hüvitamist. See näitab institutsioonile, mida ta on teinud valesti et samalaadset haldusomavoli edaspidi vältida.

Kriitiline märkus ei taga kaebuse esitajale kahju hüvitamist. See näitab institutsioonile, mida ta on teinud valesti et samalaadset haldusomavoli edaspidi vältida. Järgmine näide kirjeldab olukorda, kus ombudsman võib teha kriitilise märkuse.

Piirav keelepoliitika

Komisjon konsulteerib korrapäraselt kodanike, ühingute ja muude sidusrühmadega, et kaasata neid Euroopa Liidu tasemel otsuste tegemisse. 2010. aastal kaebas Hispaania jurist ombudsmanile, et komisjon avaldab paljude selliste konsultatsioonide dokumendid ainult inglise keeles, see aga on meelevaldne ja vastuolus avatuse ja hea halduse põhimõtetega ning diskrimineerimiskeeluga. Ombudsman jagas kaebuse esitaja seisukohta (juhtum **640/2011/AN**), et kodanikelt ei saa konsultatsioonis osalemist eeldada keeles, mida nad ei oska. Ombudsmani arvates on mitmekeelsus hädavajalik, et kodanikud saaksid teostada oma õigust osaleda Euroopa Liidu demokraatlikus elus, mis on tagatud Lissaboni lepinguga. Ta järeldas, et komisjoni piirava keelepoliitika puhul on tegu haldusomavoliga, ning esitas sellele soovitusel projekti, soovitades avaldada kõik üldsusega konsulteerimised kõigis Euroopa Liidu ametlikes keeltes või tagada kodanikele taotluse korral tõlge. Komisjon lükkas ombudsmani soovitusel tagasi, väites, et mitmekeelsuse nõude täitmine sõltub ajalistest võimalustest ja olemasolevatest vahenditest ning et kodanikel puudub juriidiline õigus konsultatsioonidokumentidele kõigis Euroopa Liidu keeltes. 2012. aastal võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni, milles ergutas komisjoni läbi vaatama oma piiravat keelepoliitikat üldsusega konsulteerimisel.

Kriitiliste märkuste ja lisamärkuste järelmeetmed

Et institutsioonid saaksid ombudsmani uurimistest õppida, avaldab ombudsman igal aastal institutsioonide poolt ombudsmani kriitiliste ja lisamärkuste põhjal võetud järelmeetmete ülevaate¹⁶.

2011. aastal tehtud kriitiliste märkuste ja lisamärkuste suhtes võetud järelmeetmed

Ombudsman palus asjaomastel institutsioonidel vastata tema 2011. aastal tehtud kriitilistele märkustele ja lisamärkustele kuue kuu jooksul. Vastused laekusid peaaegu kõikidele märkustele, kuigi mõnel juhul hilinemisega.

Mõni järelemeede oli eeskujulik ja kümnet neist võib tuua teistele institutsioonidele eeskujuks selle kohta, kuidas on kõige parem reageerida kriitilistele või lisamärkustele. Asjaomased juhtumid olid seotud järgmiste institutsioonidega: komisjon (**2605/2009/MF**, **62/2010/RT** ja **1301/2010/GG**), Euroopa Kohus (**3018/2009/TN**), Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) (**856/2008/BEH**), Eurojust (**325/2010/OV**), Euroopa Kaitseagentuur (EDA) (**1342/2010/MHZ**), Euroopa Liidu politseimissioon Palestiina aladel (**OI/1/2010/MMN**), ITERi ja Tuumasünteesienergeetika Arendamise Euroopa Ühisettevõtte (**439/2011/AN**) ning Tervise- ja Tarbijaküsimuste Rakendusamet (**413/2010/BEH**).

¹⁶. Ombudsmani 2011. aasta järelmeetmete ülevaade on avaldatud ombudsmani veebilehel (<http://www.ombudsman.europa.eu/en/cases/followup.faces/en/12374/html.bookmark>).

Kaebused ja uurimised

Kõikidest 2011. aastal tehtud kriitilistest ja lisamärkustest võeti rahuldavaid järelemeetmeid 84 % suhtes.

Kõikidest 2011. aastal tehtud kriitilistest ja lisamärkustest võeti rahuldavaid järelemeetmeid 84 % suhtes. Juhtumeid, mille järelemeetmed olid rahuldavad, oli lisamärkuste korral 89 % ja kriitiliste märkuste korral 80 % (viimane oli 2010. aastal 68 %).

Soovituse projektid

Kui asjaomane institutsioon saab haldusomavoli lõpetada või haldusomavoli on eriti raske või sellel on laiemad tagajärjed, esitab ombudsman asjaomasele või kaebealusele institutsioonile harilikult soovitusliku projekti. Ombudsmani põhikirja artikli 3 lõike 6 kohaselt peab institutsioon saatma ombudsmanile kolme kuu jooksul üksikasjaliku arvamuse.

2012. aastal esitas ombudsman soovitusliku projekti 17 juhtumil, kaasa arvatud allpool kirjeldatu. Lisaks lõpetati 2012. aastal 2011. aastal esitatud soovitusliku projektiga 16 juhtumit ja 2010. aastal esitatud soovitusliku projektiga 3 juhtumit. Aasta jooksul lõpetas ombudsman 9 juhtumit, kus institutsioon nõustus soovitusliku projektiga osaliselt või täielikult. 47 juhtumit lõpetas ombudsman kriitilise märkusega. 2012. aasta lõpus oli vastuseeta 14 soovitusliku projekti, millest 2 olid esitatud 2011. aastal ja 12 olid esitatud 2012. aastal.

Õigus olla ära kuulatud

Komisjoni arvutipõhises varajase hoiatamise süsteemis on arvel isikud, ettevõtjad, vabaühendused, ühingud ja teised, kes komisjoni arvates ohustavad Euroopa Liidu finantshuve. Kui mõni pakkuja või töövõtja on süsteemis arvel, võivad Euroopa Liidu institutsioonid asjaomased lepingud või maksed blokeerida või peatada. Et süsteemi kohta esitati mitu kaebust, korraldas ombudsman omaalgatusliku uurimise (juhtum [OI/3/2008/FOR](#)), mille raames tehtud üldsusega konsulteerimises osalesid paljud sidusrühmad. Osalejad heitsid komisjonile ette, et see kannab üksikisikuid ja teisi süsteemi ilma neile sellest korrapäraselt teatamata ja kaebuse esitamise võimalusi selgitamata. Oma soovitusliku projektis kutsus ombudsman komisjoni üles tagama isikutele õigus väljendada arvamust, enne kui otsustatakse nende andmed sisestada süsteemi, andma neile juurdepääs oma toimikule ja teatama, et neil on õigus esitada ombudsmanile või kohtule kaebus. Komisjon vastas, et kavatseb varajase hoiatamise süsteemi 2013. aastal läbi vaadata, arvestades nii ombudsmani uurimise tulemusi kui ka varajase hoiatamise süsteemi suhtes algatatud kohtuasja (Esimese Astme Kohtu 13. aprilli 2011. aasta otsus kohtuasjas T-320/09: *Planet AE vs. komisjon*) tulemust.

Eriettekanded

Kui liidu institutsioon ei reageeri soovitusel projektile rahuldavalt, võib ombudsman teha Euroopa Parlamendile eriettekanne. See võib sisaldada soovitusi.

Euroopa Parlamendile eriettekanne tegemise võimalus on ombudsmani töö seisukohast hindamatu väärtusega. See on ombudsmani kõige mõjukam vahend.

Eriettekanne Euroopa Parlamendile on sisuliselt viimane toiming, mida ombudsman saab juhtumi lahendamiseks teha. Põhjus on selles, et Euroopa Parlamendi resolutsiooni vastuvõtmine ja volituste teostamine on tema poliitilise pädevuse küsimus. Loomulikult annab ombudsman Euroopa Parlamendile teavet ja abi, mida see võib eriettekanne menetlemisel vajada.

Euroopa Parlamendi kodukorras on sätestatud, et parlamendi suhete eest ombudsmaniga vastutab petitsioonikomisjon. Selle 12. oktoobri 2005. aasta koosolekul kohustus ombudsman kooskõlas parlamendi kodukorra artikli 205 lõikega 3 esinema komisjoni ees iga kord, kui ta teeb Euroopa Parlamendile eriettekanne.

2012. aastal tegi ombudsman Euroopa Parlamendile ühe eriettekanne.

Huvide konflikt ja hea halduse põhimõtted

Viini lennujaam (Austria) on alates 1999. aastast mitme ehitusprojektiga laienenud. 2006. aastal esitas 27 Austria kodanike organisatsiooni komisjonile kaebuse, et Austria ametiasutused on projektide keskkonnamõju hindamata jättes rikkunud Euroopa Liidu õigust. Komisjon nõudis, et Austria ametiasutused hindaksid keskkonnamõju tagantjärele. Organisatsioonid kaebasid ombudsmanile, et tagantjärele hindamise eest vastutav ametiasutus oli ise projektides lube väljastanud ning et vastavalt Euroopa Liidu õigusaktidele ei ole neil riiklikul tasandil enam muid edasikaebamisvõimalusi. Ombudsman lõpetas juhtumi esimese uurimise pärast seda, kui komisjon oli teatanud, et sulgeb rikkumisjuhtumi üksnes juhul, kui ta on kindel, et Austria ametiasutused on võtnud vajalikud meetmed. Kui organisatsioonid taas ombudsmani poole pöördusid, algatas ombudsman teise uurimise (juhtum **2591/2010/GG**). Ta järeldas, et komisjon (i) ei järginud hea halduse põhimõtteid, (ii) ei võtnud nõuetekohaselt arvesse kaebuse esitajate väiteid, et tegu on ilmselge huvide konfliktiga, ega võtnud asjakohaseid meetmeid Euroopa Liidu õigusaktide ilmselge rikkumise lõpetamiseks ning (iii) ei järginud ombudsmani nõuannet. Seetõttu tegi ombudsman parlamendile eriettekanne, paludes parlamenti veenma komisjoni muutma oma suhtumist kõnealuses juhtumis.

Kaebused ja uurimised

1.5 Parima tava tähtjuhtumid

Kümme 2012. aastal lõpetatud juhtumit on suurepärased näited parimast tavast. Need juhtumid käsitlevad Euroopa Liidu eri institutsioone ja küsimusi.

Kümme 2012. aastal lõpetatud juhtumit on suurepärased näited parimast tavast. Need juhtumid käsitlevad Euroopa Liidu eri institutsioone ja küsimusi. Arvestades, kui palju ombudsmani juhtumeid on igal aastal seotud läbipaistvusega, on kuus esimest allpool kirjeldatud juhtumit eriti rõõmustavad. Veel üks juhtum on seotud põhiõiguste harta sätetega ning lisaks on esitatud ka komisjoni konstruktiivne vastus juhtumites, mis on seotud kodanike austamise, töölevõtmise ja toetustega.

Juhtumis [2016/2011/AN](#) esitas **Euroopa Keskpank** (EKP) kaebuse esitajale asjakohase põhjenduse, sealhulgas kaebuse esitaja taotletud kirja sisu ja eesmärgi üksikasjaliku kirjelduse. EKP oli keeldunud kirjale juurdepääsu võimaldamast põhjusel, et kirja avalikustamine kahjustaks Euroopa Liidu või liikmesriigi majandus- ja rahapoliitikaga seotud avalikku huvi. Olles dokumendiga tutvunud, nõustus ombudsman EKPga. EKP presidendi eelneval nõusolekul kinnitas ombudsman kaebuse esitajale, et kiri ei sisaldanud ühtegi ettepanekut Hispaania põhiseaduse muutmiseks. Ombudsman tegi Euroopa Kesk pangale lisamärkuse, et pank peaks jätkama läbipaistvuse käsitlemist nii õigusliku kohustusena kui ka võimalusena tugevdada oma legitiimsust kodanike silmis.

Ombudsman tervitas üldisi ja institutsioonilisi meetmeid, mida ta oli soovitanud omaalgatuslikus uurimises [OI/3/2011/KM](#), mis käsitles **nõukogu** suutlikkust vastata kordustaotlustele määrusega 1049/2001 ettenähtud

tähtaja jooksul. Arvestades, et taotluste menetlemine võtab aega, määras nõukogu taotlusi esmaselt läbi vaatama rohkem töötajaid ning määras liikmesriikide delegatsioonidega suhtlemiseks kontaktisiku. Peale selle lõi nõukogu võimaluse korraldada teatavaid koosolekuid lühikese etteteatamisajaga. Arvestades, et COREPERi/nõukogu korralised kohtumised toimuvad teatud kuudel harvem, saab kordustaotluste vastused nüüd vajaduse korral vastu võtta ametliku kirjaliku menetluse teel.

Komisjon avalikustas täielikult dokumendid, mida nõudis juhtumi [1161/2010/BEH](#) kaebuse esitaja. Dokumendid käsitlesid relvastuse ja kahesuguse kasutusega kaupade importimisega seotud tolliküsimusi. Kuigi ombudsman ei olnud rahul, et komisjonil võttis kaebuse esitaja kordustaotluse kohta otsuse tegemine nõnda kaua aega, oli tal hea meel, et komisjon tunnistas ka ise, et viivitus oli põhjendamatu, ning ombudsman kiitis komisjoni konstruktiivset tegutsemist.

Komisjon kirjeldas mitut meetet, mille asjakohane peadirektoraat oli võtnud, et paremini täita määrust 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta dokumentidele, kui ombudsman oli palunud komisjonil selgitada, mida see on teinud või kavatses teha määruse täitmise tagamiseks. Esialgseks vastuseks juhtumile [849/2010/KM](#) esitatud arvamuses tunnistas komisjon, et ei kohelnud kaebuse esitaja kirju vastavalt määrusele. Ta andis juurdepääsu asjakohastele dokumentidele ja palus kaebuse esitajalt viivituse pärast vabandust. Kaebuse esitaja jäi talle saadetud dokumentidega rahule, kuid ei taganenud oma kriitikast taotluse menetlemise aadressil. Seetõttu võeti eespool osutatud meetmed.

Euroopa Raviamet (EMA) nõustus ombudsmani soovitusel projekti põhjal võimaldama üldsusele juurdepääsu akneravimi kõrvaltoimete aruannetele. Kaebuse esitaja ei olnud aga sellega rahul, mistõttu ombudsman korraldas täiendava uurimise ning kohtus EMAGA. Selle põhjal sai ta kinnitada, et EMA ei olnud kaebuse esitajale välja andmata jätnud olulisi dokumente ning et kaebuse esitajale saadetud dokumentidest teabe eemaldamine oli põhjendatud, et kaitsta isikuandmeid. Seepärast lõpetas ombudsman juhtumi **2493/2008/FOR**, tunnustades EMA tegevust enda tegevuse läbipaistvamaks muutmisel¹⁷.

Juhtumis **808/2011/MHZ** kiitis ombudsman **Euroopa Ülemkogu** selle eest, et see palus vabandust kodanikult, kes oli pöördunud tema poole murega ametiautode isiklikuks tarbeks kasutamise pärast. Kaebuse esitaja oli Euroopa Ülemkogult palunud vastust mitmele küsimusele ja koopiati ametiautode isiklikuks tarbeks kasutamise eeskirjadest. Ombudsman järeldas, et siiras vabanduse palumine on parim näide, kuidas Euroopa Liidu institutsioonid saavad kodanike suhtes üles näidata lugupidamist. Ta märkis, et ilma selleta ei saa vähendada lõhet Euroopa Liidu ja selle kodanike vahel. Ombudsman leidis ka, et Euroopa Ülemkogu vastused kaebuse esitajale olid kohatud.

Ombudsmani omaalgatuslikus uurimises **OI/3/2008/FOR** kohustus **komisjon** muutma oma arvutipõhist varajase hoiatamise süsteemi, mille abil püütakse välja selgitada ohte Euroopa Liidu finantshuvidel ja mainel. Ombudsman nõudis, et süsteemis arvele võetud isikute õigusi, eriti selliseid, mis on ette nähtud põhiõiguste hartaga (näiteks õigus olla

ära kuulatud ja õigus tutvuda oma toimikuga), tuleb kaitsta ka süsteemi reformimise ajal.

Toetuste valdkonnas nõustus **komisjon** hüvitama ühele vabaühendusele rohkem kui 100 000 EUR pärast seda, kui ombudsman oli teinud sõbraliku lahendi ettepaneku. Juhtumis **53/2010/OV** väitis kaebuse esitaja, et komisjon rikkus õiguspärase ootuse põhimõtet ega austanud vastastikku kokkulepitud kuluaruandemetoodikat.

Pärast ombudsmani sekkumist juhtumis **371/2010/(MF)AN** võttis **komisjon** vastu uue riiklike diplomite tunnustamise poliitika, et arvestada eri riikide tavasid. Lisaks määras ta kindlaks, et kaebuse esitaja sobib kandideerima asjakohastele ametikohtadele. See toimus pärast seda, kui personali- ja turvalisusküsimuste peadirektoraat keeldus tunnustamast kaebuse esitaja diplomit, sest see ei olnud 2. astme magistrikraadi saamiseks läbinud kolm aastat kestnud ülikooliõpinguid.

Vastuseks juhtumile **882/2009/VL** saatis **komisjoni** asjaomase talituse direktor kaebuse esitajale vabanduskirja ja pakkus sellele moraalsete kannatuste hüvitamiseks 500 EUR. Enne seda oli komisjon kaebuse esitaja vastu algatanud menetluse seoses väidetavalt liigselt makstud toetustega ja saatnud talle selle raames solvava sõnumi. Lisaks korraldas komisjon mitu talitusesisest koolitussessiooni, et rõhutada eetika ja teeninduskultuuri olulisust Euroopa Liidu kodanikega suhtlemisel. See meede võeti vastuseks ombudsmani vihjele, et sobimatu väljenduse kasutamine kõnealuses e-kirjas võib olla märk komisjoni talitustes esinevast suuremast probleemist.

¹⁷. EMAGA seoses oli sarnane tähtjuhtum ka 2011. aastal.

Kaebused ja uurimised

1.6 Lõpetatud uurimiste temaatiline analüüs

Otsused uurimise lõpetamise kohta avaldatakse harilikult ombudsmani veebilehel (<http://www.ombudsman.europa.eu>) inglise keeles ja kaebuse keeles, kui see ei ole inglise keel. Lisaks koostatakse iga otsuse kohta ingliskeelne kokkuvõte. Valitud juhtumite kokkuvõtted avaldatakse veebilehel kõigis Euroopa Liidu 23 ametlikus keeles. Need annavad ülevaate, mis teemasid ja Euroopa Liidu institutsioone 2012. aastal lõpetatud juhtumid käsitlesid ning mis põhjustel uurimisi lõpetati.

Selles jaotises esitatakse kõige tähtsamad õiguslikud järeldused ja asjaolud, mis ombudsman tegi seoses 2012. aastal lõpetatud uurimistega.

Selles jaotises esitatakse kõige tähtsamad õiguslikud järeldused ja asjaolud, mis ombudsman tegi seoses 2012. aastal lõpetatud uurimistega. Nende seas on juhtumeid, millel oli oluline mõju läbipaistvuse ja hea halduse edendamisele Euroopa Liidu institutsioonides, juhtumeid, mis lahenesid kaebuse esitaja jaoks eriti soodsalt, ning juhtumeid, mis võimaldasid ombudsmanil täpsustada tähtsaid õigusküsimusi või tegelda probleemidega, millele tema tähelepanu

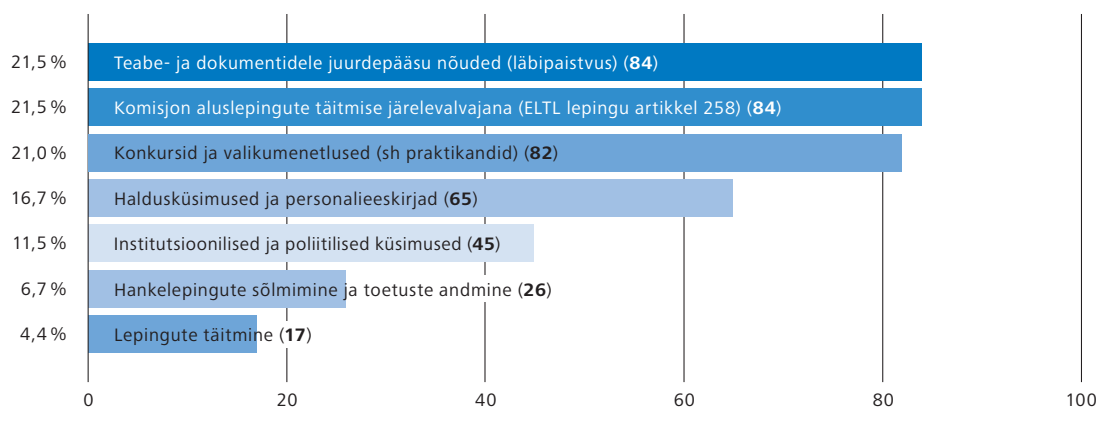
varem ei olnud juhitud. Pidades silmas ombudsmani tegevust Euroopa Liidu põhiõiguste harta kohaldamise edendamisel, käsitletakse ka juhtumeid, mis on seotud hartas sätestatud õigustega.

Jaotises analüüsitakse järgmisi uurimiste põhiteemasid:

- avatus, üldsuse juurdepääs ja isikuandmed;
- komisjon aluslepingute täitmise järelevalvajana;
- hankelepingute sõlmimine ja toetuste andmine;
- lepingute täitmine;
- haldusküsimused ja personalieeskirjad;
- konkursid ja valikumenetlused;
- institutsionaalsed, poliitilised ja muud küsimused.

On selge, et teemade vahel on kattuvusi. Nii näiteks on avatuse küsimus kõne all sageli kaebustes, mis on seotud töölevõtmise või komisjoni rolliga aluslepingute täitmise järelevalvajana. NB! Teemad ei ole loetletud samas järjekorras kui joonisel 1.11¹⁸.

Joonis 1.11. Lõpetatud uurimiste teemad

Märkus. Mõnel juhul lõpetati uurimine mitmel põhjusel, mille tõttu ületab protsentide summa 100 %.

18. Joonis 1.11 annab ülevaate kõikidest 2012. aastal lõpetatud uurimistest teemade lõikes. Eesmärk on anda lugejale ettekujutus sellest, kui suure osa moodustas iga teema kõikidest ombudsmani menetletud juhtumitest.

Avatus, üldsuse juurdepääs ja isikuandmed

Üldsuse juurdepääs dokumentidele

Euroopa Liidu lepingu artikli 10 lõikes 3 osutatakse, et liidus tehakse otsused „nii avalikult kui võimalik ja nii kodanikulähedaselt kui võimalik“, samas kui artikli 15 lõikes 1 on ette nähtud, et liidu institutsioonid, organid ja asutused peavad oma tööd tegema võimalikult avalikult, et edendada head valitsemistava ja tagada kodanikuühiskonna osalemine. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 15 lõikes 3 on sätestatud õigus pääseda juurde liidu institutsioonide, organite ja asutuste dokumentidele. Sama õigus on sätestatud ka harta artiklis 42. Dokumentidele juurdepääsu õigust reguleerib määrus 1049/2001¹⁹.

vältima. Juhtumis 2938/2009/EIS leidis ombudsman, et kaebuse esitaja taotluse menetlemine oli ilmses vastuolus hea halduse põhimõtetega. Komisjon palus vabandust. Lisamärkuses rõhutas ombudsman, et komisjonil oleks väga kasulik võtta meetmeid selliste puuduste edaspidiseks vältimiseks. Juhtumis 2466/2011/ER väitis kaebuse esitaja, et komisjon pikendas ebaseaduslikult tema kordustaotluse kohta otsuse tegemise tähtaega. Ombudsman lõpetas juhtumi komisjoni arvamust saamata, sest (i) komisjoni vastus oli hilinenud kolm kuud ja (ii) ombudsmanile juba antud teabest piisas kaebuse menetlemiseks. Ta märkis, et määrusega 1049/2001 ette nähtud tähtajad on siduvad ning erandid on lubatud ainult erandjuhtudel ja tingimusel, et taotlejale esitatakse üksikasjalik põhjendus. Komisjon piirdus

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 15 lõikes 3 on sätestatud õigus pääseda juurde liidu institutsioonide, organite ja asutuste dokumentidele. Sama õigus on sätestatud ka harta artiklis 42.

Määrus 1049/2001 annab taotlejale õiguse valida õiguskaitselahend: kas algtada täieliku või osalise juurdepääsu andmisest keeldumise korral kohtumenetlus kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 263 või esitada kaebus ombudsmanile. Nagu allpool osutatud, hõlmasid ombudsmani uurimised nii menetlusküsimusi kui ka määruse artiklis 4 sätestatud erandite kohaldamist üldsuse juurdepääsule.

Menetlusküsimused

Suhteliselt levinud probleemid näivad olevat registreerimise ja nõuetele vastamisega hilinemine. Juhtumis 1972/2009/ANA tunnistas komisjon põhjendamatu viivitust kaebuse esitaja kordustaotluse menetlemisel ja kohustus edaspidi selliseid viivitusi

juhtumis väitega, et tema käsutuses ei ole veel kõiki lõpliku hinnangu andmiseks vajalikke elemente.

Juhtumis 1472/2011/MMN, mis käsitles komisjoni keeldumist võimaldamast juurdepääsu standardküsimustikule Prantsusmaa ja Itaalia antud vastustele, hilines komisjoni vastus oluliselt. Komisjon palus kaebuse esitajalt viivituse pärast vabandust, kuid tema vastustest nii kaebuse esitajale kui ka ombudsmanile võis välja lugeda, et ta leiab endiselt, et vajadus liikmesriikidega konsulteerida annab talle õiguse ületada juurdepääsutaotlustele vastamisel määruses 1049/2001 sätestatud tähtaegu. Ombudsman märkis, et liidu kohtute praktika kohaselt ei anna asjaolu, et institutsioon on alustanud dialoogi

¹⁹. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus 1049/2001, 30. mai 2001, üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele; EÜT 2001, L 145, lk 43.

Kaebused ja uurimised

liikmesriigiga, kust dokument pärineb, talle õigust ületada määruses 1049/2001 sätestatud tähtaegu.

Juhtumis **1683/2010/MMN**, mis puudutas juurdepääsu EPSO korraldatud avaliku konkursi dokumentidele, väitis kaebuse esitaja, et komisjon oli tegutsenud valesti ega põhjendanud tema kordustaotluse kohta otsuse tegemise tähtaja teistkordset pikendamist. Ombudsman juhtis tähelepanu asjaolule, et komisjon ei põhjendanud otsust. Lisaks märkis ta, et määruse 1049/2001 kohaselt on kordustaotlusele vastamise tähtaja pikendamine lubatud ainult ühe korra. Komisjon palus viivituse pärast vabandust. Juurdepääsutaotlusega seoses selgitas komisjon, et dokumente ei ole olemas. Ombudsman pidas neid selgitusi usutavaks. Tal oli hea meel märkida, et komisjon võimaldas lisaks eespool osutatud avaldusele juurdepääsu teatud dokumentidele, mis võisid kaebuse esitajat huvitada, ning juhtis tähelepanu kahele valikukomisjoni tööd käsitlevale dokumendile.

Sisulised küsimused: erandite kohaldamine

Paljud ombudsmani muud uurimised selles valdkonnas on seotud määruse 1049/2001 artikliga 4 ette nähtud juurdepääsuõiguse eranditega.

Kontrollimiste, uurimiste ja audiitorkontrollidega seotud erandid

Kahes järgmises juhtumis tegi institutsioon asjaomastele dokumentidele juurdepääsu andmisest keeldumiseks erandi uurimise eesmärgi kaitsmiseks, nagu on sätestatud määruse 1049/2001 artikli 4 lõike 2 kolmandas taandes.

Juhtumis **292/2011/AN** oli kõne all juurdepääs rikkumismenetlustega seotud dokumentidele²⁰. Ombudsman

tegi sõbraliku lahendi ettepaneku, mille komisjon vastu võttis, avalikustades kolmest dokumendist kaks. Seoses kolmanda dokumendiga teatas komisjon, et peab kõigepealt konsulteerima Hispaania ametiasutustega, sest dokument pärines neilt. Ombudsman teatas ka, et usub, et komisjon lõpetab konsulteerimise Hispaania ametiasutustega mõistliku aja jooksul ja edastab kaebuse esitajale seejärel võimalikult peagi põhjendatud otsuse dokumendi avalikustamise kohta.

Juhtumis **2914/2009/DK** leidis ombudsman, et Euroopa Raviamet (EMA) käitus valesti, kui keeldus võimaldamast üldsusele juurdepääsu kahele siseauditi aruandele. Peale selle leidis ombudsman, et auditeerimine oli juba lõpetatud. Seega puudus risk, et auditeerimist oleks saanud aruannete avalikustamisega kuidagi ohustada. EMA nõustus aruannete avalikustamisest keeldumise uuesti üle vaatama. Hiljem esitas amet kaebuse esitajale kaks auditiaruannet koos sellele kaaskirjaga, mis käsitles aruannetes esitatud soovitude rakendamist.

Institutsiooni otsustamismenetluse erandid

Juhtumis **127/2010/VIK**, kus käsitleti juurdepääsu kavandatavate tuumaenergiainvesteeringute dokumentidele, viitas komisjon ainult erandile oma otsustamisprotsessi kaitsmiseks (määruse 1049/2001 artikli 4 lõige 3). Ombudsmani see ei veennud. Uurimisel aga selgus, et projekti investor ei olnud avalikustamisega nõus. Arvestades, et Lissaboni leping ei olnud juhtumi asjaolude esinemise ajal veel jõustunud, ei olnud selge, kas dokumente, mida kaebuse esitaja taotles, tohtis avaldada ilma asjaomase liikmesriigi, isiku või ettevõtja nõusolekuta, mistõttu

²⁰. Vt ka juhtum **1972/2009/ANA**, kus komisjon kaitses juurdepääsu lubamisest keeldumist põhjendusega, et tal tuleb kaitseda dialoogi, mida ta peab Kreeka ametiasutustega, et viia Euroopa Liidu õigusega kooskõlla asjakohased Kreeka õigusaktid.

ombudsman järeldas, et asja edasine uurimine ei ole põhjendatud. Ta teatas siiski kaebuse esitajale võimaluse esitada uus juurdepääsutaotlus, sest seda tuleks hinnata Lissaboni lepingu jõustumise järel kehtivate eeskirjade alusel, kus nõusolekunõue on kooskõlastatud läbipaistvuse tagamise vajadusega.

Isikuandmete kaitse erandid

Määruse 1049/2001 artiklis 4 sätestatud erandite hulgas on lõike 1 punktis b sätestatud erand, mis on seotud põhiõigusega eraelu puutumatusel ja isikuandmete kaitsele. Juhtumis **3136/2008/EIS** taotles kaebuse esitaja, kelle suhtes toimus OLAFi uurimine, juurdepääsu (i) dokumentidele, mille alusel OLAF asja uuris, ja (ii) uurimise tulemuse teabele. OLAF keeldus. Ombudsman uuris OLAFi toimikut ja konsulteeris Euroopa andmekaitseinspektoriga. Selle põhjal järeldas ta, et OLAFi põhjendus juurdepääsutaotluse rahuldamata jätmise kohta oli kehtiv ja piisav. Kaebuse esitaja tõstatatud lisaküsimuse kohta märkis ombudsman, et OLAF oli teavet oma uurimise tulemuse kohta tema arvates andnud. Ombudsman märkis aga, et harta artiklis 41 sätestatud põhiõigus heale haldusele nõuab, et isikule, kelle suhtes on toimunud uurimine, tuleb pärast uurimise lõppu mõistliku aja jooksul teatada uurimise tulemused. Kõnealusel juhul OLAF seda ei teinud.

Juhtumis **682/2010/TN** oli kõne all juurdepääs isikuandmeid sisaldavale aruandele. Ombudsman järeldas, et komisjonil oli põhimõtteliselt õigus juurdepääsu andmisest keelduda, sest kaebuse esitaja ei põhjendanud, miks tal neid isikuandmeid vaja oli. Ombudsman tegi siiski ettepaneku, et komisjon kaaluks uuesti juurdepääsu andmist aruande ülejäanud osadele. Et komisjon sellega

täielikult ei nõustunud, tegi ombudsman kriitilise märkuse, et komisjon ei põhjendanud veenvalt osalise juurdepääsu andmisest keeldumist. Ta tegi ka lisamärkuse, et parandada isikuandmeid sisaldavatele dokumentidele juurdepääsu taotlejate teavitamise korda.

Üldsuse juurdepääs teabele

Harta artiklis 41 on sätestatud, et igaühel on õigus sellele, et Euroopa Liidu asutused käsitlevad tema küsimusi erapooletult, õiglaselt ning mõistliku aja jooksul. See sisaldab ka õigust vastusele. 2012. aastal menetles ombudsman palju kaebusi, kus kodanikud väitsid, et asutused ei olnud neile vastanud nõuetekohaselt või olid jätnud üldse vastamata. Et tagada, et kaebuse esitajale vastatakse kiiresti, menetleti enamikku neist juhtumest lihtsustatud korras.

Juhtum **1451/2011/BEH** on näide ulatuslikust uurimisest, mis käsitles üldsuse juurdepääsu teabele. Konkreetselt uuriti selles väidet, et komisjon andis vaba liikumise õiguste kohta valetavat. Kaebuse esitaja väitis, et komisjoni suunised liidu kodakondsuse direktiivi kohta (direktiiv 2004/38/EÜ) ei ole vastavuses Euroopa Liidu õigusega, nagu seda on Euroopa Kohus tõlgendanud otsuses kohtuasjas C-109/01: *Akrich*. Ombudsman tuvastas probleemi põhjuse ja palus komisjonil kaaluda suuniste asjaomase lõigu läbivaatamist. Komisjon teatas, et ta ei kavatse suuniseid veel muuta, küll aga hinnata lisaväärtust, mida annab ajakohastus, mis tehakse direktiivi 2004/38 kohaldamist käsitleva, 2013. aastal avaldatava teise aruande tulemuste põhjal. Arvestades komisjoni nõustumist sellega, et asjakohane lõik suunistes võiks olla selgem, lõpetas ombudsman juhtumi, kuid palus komisjonil end kursis hoida.

2012. aastal menetles ombudsman palju kaebusi, kus kodanikud väitsid, et asutused ei olnud neile vastanud nõuetekohaselt või olid jätnud üldse vastamata.

Kaebused ja uurimised

Andmekaitse

Põhiõiguste harta artiklite 7 ja 8 teema on vastavalt põhiõigus eraelu puutumatus austamisele ja isikuandmete kaitsele. Viimane oli teemaks juhtumis **2384/2011/AN**, kus kaebuse esitas isik, kelle suhtes OLAF oli algatanud uurimise. OLAF avalikustas oma uurimise tulemuse üksikasjad kolmandale isikule. Üksikasjad avaldati kaebuse esitaja riigis ajaleheartiklis. Euroopa andmekaitseinspektor leidis, et avalikustamine on vastuolus Euroopa Liidu andmekaitse-eeskirjadega. Kaebuse esitaja nõudis, et OLAF tunnistaks, et käitus isikuandmeid avalikustades valesti, ja paluks vabandust. OLAF keeldus. Pärast ombudsmani uurimist saatis OLAF siiski kaebuse esitajale kirja, milles väljendas kahetsust, et ei käitunud vastavalt andmekaitse-eeskirjadele, ja palus kaebuse esitajalt vabandust.

Komisjon aluslepingute täitmise järelevalvajana

Euroopa Liidu üks aluspõhimõtteid on õigusriik. Komisjoni üks tähtsaimaid kohustusi on tegutseda aluslepingute täitmise järelevalvajana²¹. Euroopa

Ombudsman võtab vastu ja menetleb kaebusi, mis on esitatud komisjoni kui aluslepingute täitmise järelevalvaja vastu.

Liidu toimimise lepingu artiklis 258 on kehtestatud üldine kord, mille kohaselt võib komisjon uurida Euroopa Liidu õiguse võimalikke rikkumisi liikmesriikide poolt ja edastada need

Ombudsmani uurimise ainus eesmärk on uurida komisjoni käitumist rikkumiskaebuse analüüsimisel ja menetlemisel.

juhtumid Euroopa Kohtule. Komisjon võib alustada uurimisi omal algatusel, kaebuse alusel või Euroopa Parlamendi palvel tegelda parlamendile Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 227 alusel esitatud petitsioonidega. Konkreetsete küsimuste, näiteks ebaseadusliku riigiabi suhtes rakendatakse teistsuguseid menetlusi.

Siinkohal on oluline nimetada Euroopa Liidu katseprojekti²², mis on komisjoni ja liikmesriikide vahel esimest korda 2007. aastal kasutatud töömeetod eesmärgiga korrigeerida Euroopa Liidu õigusaktide rikkumisi võimalikult varases järgus ilma rikkumismenetlust algatamata. Projekti eesmärk on tagada, et liikmesriigid rakendaksid Euroopa Liidu õigust tulemuslikumalt ning kodanike ja ettevõtjate kaebused lahendatakse kiiremini.

Ombudsman võtab vastu ja menetleb kaebusi, mis on esitatud komisjoni kui aluslepingute täitmise järelevalvaja vastu. Kui ombudsman algatab sellise kaebuse uurimise, selgitab ta kaebuse esitajale põhjalikult, et uurimist ei korraldata rikkumise tuvastamiseks, sest Euroopa Ombudsmanil puudub pädevus uurida liikmesriikide ametiasutuste

tegevust. Ombudsmani uurimise ainus eesmärk on uurida komisjoni käitumist rikkumiskaebuse analüüsimisel ja menetlemisel. Ombudsman võib tegelda nii komisjoni käitumise menetluslike kui ka sisuliste tahkudega.

21. Euroopa Liidu lepingu artiklis 17 sätestatakse, et „komisjon tagab aluslepingute ja institutsioonide poolt aluslepingute alusel võetud meetmete rakendamise“.

22. Vt komisjoni teatis „Tulemuslik Euroopa – ühenduse õiguse kohaldamine“, KOM(2007)502.

Menetluslikud kohustused

Käsitledes komisjoni menetluslikke kohustusi kaebuste esitajate suhtes, tugineb ombudsman eelkõige teatisele, mille algse versiooni võttis komisjon vastu 2002. aastal²³ ja muudetud versiooni 2012. aastal²⁴. Teatises on sätestatud kohustused seoses komisjonile esitatud kaebuste registreerimisega, selle kohustuse teatud erandid ning kaebuste menetlemise ja kaebuste esitajate teavitamise tähtsused. Selle teatise andis komisjon algselt välja vastusena ombudsmani varasematele uurimistele ja nendes küsimustes komisjoni aadressil tehtud kriitikale. Ombudsmani arvates on teatis väga tähtis samm kodanike usalduse loomisel komisjoni kui aluslepingute täitmise järelevalvaja vastu.

Nagu on näha järgmistest näidetest, leiti ombudsmani 2012. aasta uurimiste käigus mitmeid menetluslikke puudusi.

Viivitamine ja hooletus

Juhtumises **773/2011/OV** tuvastas ombudsman, et vastupidiselt kaebuse esitaja väidetele, et komisjon oli tema rikkumiskaebuse menetlemisel nõudeid rikkunud, on komisjon kaebuse esitajale saatnud mitu sisulist vastust. Juhtumises **230/2011/(TS)EIS** juhtis ombudsman tähelepanu sellele, et rikkumiskaebusi menetledes on komisjon kohustatud järgima põhiõigusi ja hea halduse põhimõtteid. Ta asus seisukohale, et juhtumi küsimuste keerukus ei õigustanud tekkinud viivitusi. Komisjoni poolt järjepidevuse kohta tõstatatud argumendile vastas ombudsman, et järjepidevuse taotlemisega ei tohi kaasneda tarbetuid viivitusi.

Juhtumites **930/2010/CK** ja **1827/2009/CK** käsitleti väidetavat hooletust kahe rikkumiskaebuse menetlemisel. Esimeses juhtumis tegi ombudsman kaks lisamärkust, et aidata komisjoni töökorda parandada. Teises väljendas ombudsman kahetsust viisi üle, kuidas komisjon lükkas kaebuse esitaja väited tagasi. Sellegipoolest märkis ta juhtumi edasise käigu põhjal, et komisjoni ja kaebuse esitaja erimeelsused Kreeka maksueeskirjade tõlgendamise üle olid jõudnud ummikusse.

Juhtumises **1775/2012/ER**, kus oli uurimisel väide, et komisjon ei olnud vastanud ega õigesti menetlenud Itaalia sigaretiimportija rikkumiskaebust, tunnistas komisjon asjaomase kaebuse saamist varsti pärast seda, kui ombudsman oli tema poole pöördunud. Lisaks helistas komisjoni ametnik kaebuse esitajale ja teatas, et menetleb edaspidi kaebust ise. Varsti pärast seda toimus kohtumine kaebuse esitajaga.

Sisulised küsimused

Ombudsman võib rikkumiskaebusi uurides kontrollida ka komisjoni analüüside ja järelduste sisu²⁵, näiteks nende mõistlikkust, põhjendatust ning põhjalikku selgitamist kaebuse esitajale. Rikkumise kohtusse andmise otsustamisel kohta austavad ombudsmani uurimised ja järeldused täielikult komisjoni kaalutusõigust, mida tunnustatakse aluslepingutes ja Euroopa Kohtu praktikas.²⁶ Kui ombudsmani seisukoht peaks komisjoni hinnangust täielikult erinema, ütleb ta seda, rõhutades samas,

Rikkumise kohtusse andmise otsustamisel kohta austavad ombudsmani uurimised ja järeldused täielikult komisjoni kaalutusõigust, mida tunnustatakse aluslepingutes ja Euroopa Kohtu praktikas.

23. Teatis Euroopa Parlamendile ja Euroopa Ombudsmanile suhete kohta kaebuse esitajaga seoses ühenduse õiguse rikkumisega; EÜT 2001, C 244, lk 5.

24. COM(2012)154 lõplik: Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile „Liidu õiguse kohaldamise kohta kaebuse esitanuga suhtlemise ajakohastamine“.

25. Vt nt eespool jaotises 1.4 kirjeldatud juhtum **2591/2010/GG**, mis käsitles komisjoni suutmatust korraldada nõuetekohaselt rikkumismenetlust Austria vastu seoses Viini lennujaamaga.

26. Ombudsman märgib siinkohal, et asjaolu, et Euroopa Liidu õigust on rikutud, ei tähenda automaatselt, et komisjon peaks algatama rikkumismenetlust. Küll aga peab komisjon põhjendama oma ulatusliku kaalutusõiguse kasutamist.

Kaebused ja uurimised

et kõige kõrgem Euroopa Liidu õiguse tõlgendamise asutus on Euroopa Kohus. Sedalaadi lahkarvamused on siiski väga erandlikud.

Ebapiisav põhjendamine

Juhtumis **1623/2009/FOR** tuvastas ombudsman, et komisjon ei ole piisavalt põhjendanud, miks ta ei menetlenud edasi talle esitatud kaebust autoriõiguste väidetava rikkumise kohta Soome kaabelleviturul. Ombudsmani ettepanekule väljendada selgelt seisukohta vastas komisjon, et kaebuse esitajatega toimunud edasist kirjavahetust arvestades on juhtum menetlemiseks edasi suunatud Euroopa Liidu katseprojektile, millega seoses kavatseb komisjon pöörduda Soome poole, et küsida teavet või leida probleemile lahendusi. Samamoodi tuvastas ombudsman juhtumis **1260/2010/RT**, et komisjon ei ole piisavalt põhjendanud, miks ta otsustas lõpetada rikkumiskaebuse menetlemise, milles väideti, et Prantsuse ametiasutused ei järginud Euroopa Liidu õiguse sätteid seoses veterinaaravimite paralleelimpordiga. Ombudsmani soovitus projektist lähtudes otsustas komisjon algatada uue rikkumismenetluse seoses takistustega, millega puutusid kokku veterinaaravimite paralleelimporti üritanud hulgimüüjad.

Eriarvamus komisjoni hinnangu suhtes

Juhtumis **1909/2009/BEH** väitis kaebuse esitaja, et Austria ametiasutused ei olnud Euroopa Liidu õigust rikkudes eraldi hinnanud, kas tema klient, hr D., on ühiskonnaohtlik. Komisjon järeldas, et esitatud teabe põhjal ei saa otsustada, kas Austria ametiasutused on rikkunud

Euroopa Liidu õigust, ning ei algatanud rikkumismenetlust. Ombudsman asus seisukohale, et komisjon oli seisukohta, et Austria ametiasutused olid hinnangu teinud, usutavalt põhjendanud. Samas ei olnud ta kaebust õigesti menetlenud selles osas, et see oli esitatud Austria ametiasutuste otsuse peale (i) seada hr D.-le Austriast lahukumiseks tähtajaline tõkend ning (ii) mitte omistada kaebuse esitaja poolt oma väljasaatmise otsuse peale esitatud kaebusele peatavat toimet, mis on Euroopa Liidu õiguse kohaselt lubatud ainult erakorralistel juhtudel. Ombudsman palus komisjonil rikkumiskaebus selles osas uuesti läbi vaadata. Komisjon väitis sisuliselt, et Austria ametiasutused olid uurinud asja erakorralisust ja eeldanud, et see on olemas. Ombudsman asus seisukohale, et komisjoni vastus ei ole veenev. Arvestades, et tegu oli üksikjuhtumiga, lõpetas ta selle kriitilise märkusega.

Hankelepingute sõlmimine ja toetuste andmine

Ombudsman menetleb kaebusi hankelepingute sõlmimise või mittesõlmimise ning toetuste andmise või mitteandmise kohta. Ta on siiski seisukohal, et institutsioonidel ning eriti hindamiskomisjonidel ja hanke tellijatel või toetuse andjatel on ulatuslik kaalutusõigus ja selliste juhtumite läbivaatamisel peaks tema osa piirduma menetluseeskirjade järgimise, asjaolude õigsuse ning oluliste hindamisvigade või võimulialduse esinemise uurimisega. Ühtlasi uurib ta, kas institutsioonid on esitanud ettenähtud põhjendused ning kas need on selged ja mõistlikud.

Hankelepingute ja toetuste valdkonnas uuris ombudsman 2012. aastal selliseid probleeme nagu pakkujate väidetav ebavõrdne kohtlemine ja läbipaistvuse puudumine. Esimene allpool kirjeldatud

Juhtumis **3000/2009/JF** tuvastas ombudsman, et komisjon ei olnud taganud pakkujate võrdset kohtlemist, mis piiras kaebuse esitaja võimalusi hankemenetluses. Ta tegi komisjonile

Hankelepingute ja toetuste valdkonnas uuris ombudsman 2012. aastal selliseid probleeme nagu pakkujate väidetav ebavõrdne kohtlemine ja läbipaistvuse puudumine.

juhtum andis ombudsmanile võimaluse meenutada komisjonile, et hea halduse põhimõtted võivad institutsioonidelt nõuda enamat kui õigusaktidega ette nähtud.

sõbraliku lahendi ettepaneku hüvitada kaebuse esitaja pakkumismenetlusega seotud kulud. Selle tulemusena maksis komisjon kaebuse esitajale üle 10 000 EUR.

Ebavõrdne kohtlemine

Juhtumis **642/2008/MMN** oli uurimisel hankemenetluses osalenud tehnilise konsultandi väidetav huvide konflikt. Kaebuse esitaja väitis, et komisjon oli rikkunud võrdse kohtlemise põhimõtet, sest üks hindamiskomisjoni liikmetest oli varem töötanud eduka pakkuja juures. Ombudsman kutsus komisjoni üles muu hulgas ümber sõnastama erapooletuse ja konfidentsiaalsuse deklaratsiooni, millele peavad alla kirjutama hindamiskomisjoni kõik liikmed ja mis tahes vaatlejad, nii et see hõlmaks kõiki võimalikke huvide konflikte, s.o tegelikke, võimalikke ja ilmseid huvide konflikte. Vastuses väitis komisjon, et finantsmääruse asjakohased sätted hõlmavad ainult tegelikke ja võimalikke huvide konflikte ning ilmsed huvide konfliktid on asjakohased ainult siis, kui uurimise tulemusel selgub, et see on tegelik või võimalik huvide konflikt. Ombudsmani see ei veennud. Kuid et komisjon oli teatanud, et on valmis erapooletuse ja konfidentsiaalsuse deklaratsiooni läbi vaatama, lõpetas ta juhtumi järeldusega, et asja edasine uurimine ei ole põhjendatud. Samas märkis ta, et kavatses komisjonilt paluda mõistliku aja jooksul aruannet lubatud läbivaatamise tulemuste kohta.

Juhtumis **105/2011/TN** lükati tagasi kaebuse esitaja pakkumine, kui selgus, et tema pakutud meeskonna juht oli lubanud ennast täiskohaga tööle samal ajal toimivas teises Euroopa Liidu rahastatavas projektis. Ombudsman leidis, et komisjon oli sooritanud haldusomavoli, kui soovitas hankijal äriühingu pakkumise tagasi lükata, enne kui oli selgunud, et välja pakutud meeskonnajuht ei oleks saanud projektis osaleda. Hankija tehtud lõplik otsus pakkumine tagasi lükata oli siiski asjakohane. Ombudsman tegi komisjonile lisamärkuse eesmärgiga vähendada riski, et tulevikus tekivad sarnased probleemid.

Läbipaistvuse puudumine

Juhtumis **1683/2011/TN**, mis käsitles hankelepinguga seotud hankemenetlust, tunnistas komisjon, et hankemenetlus ei olnud täielikult läbipaistev. Ta märkis, et pidas arvamuse koostamise ajal kaebuse esitajaga läbirääkimisi, et lahendada küsimus mõlemat poolt rahuldaval viisil. Ombudsman oli rahul, et komisjon võttis vea omaks ja kaebuse esitajaga peeti lahenduse leidmiseks läbirääkimisi.

Kaebused ja uurimised

Lepingute täitmine

Ombudsman leiab, et haldusomavoliga on tegu siis, kui avalik asutus ei järgi tema jaoks siduvat eeskirja või põhimõtet. Seega võib haldusomavoli esineda ka Euroopa Liidu institutsioonidega sõlmitud lepingutest tulenevate kohustuste täitmisel.

Ombudsman saab selliseid juhtumeid läbi vaadata siiski vaid piiratud ulatuses. Ombudsman on seisukohal, et kui vaieldakse lepingu rikkumise üle, ei ole tema ülesanne välja selgitada, kas mõni pool on seda teinud. Selle küsimuse saab tõhusalt lahendada üksnes pädev kohus.

Lepinguvaidlustega seotud juhtumite korral peab ombudsman põhjendatuks uurida ainult seda, kas liidu institutsioon on esitanud talle selge ja mõistliku ülevaate oma tegevuse õiguslikest alustest, ning selle kohta, miks ta peab enda seisukohta lepingu kohta põhjendatuks. Kui see on nii, järeldeb ombudsman, et uurimine ei ole haldusomavoli tuvastanud. See järelendus ei mõjuta poolte õigust kasutada lepinguvaidluse uurimiseks ja lõplikuks lahendamiseks pädeva kohtu abi.

2012. aastal puutus ombudsman lepingute valdkonnas kokku mitme põhiõigusega ja eriti õigusega olla ära kuulatud. Samuti tegeles ta paljude ebaõigluse väidetega, eriti vaidlustega abikõlblike kulude ja auditite pärast. Ühtlasi uuris ombudsman komisjoni kohustusi alltöövõtjate ees.

Põhiõiguste eiramine

Juhtumis 2635/2010/TN uuris ombudsman väidet, et komisjon ei teatanud kaebuse esitajale, et see oli rikkunud Euroopa Liidu valimisvaatlusmissioonide käitumisjuhendit. Kuivõrd ombudsmanil

oli ka pärast oma uurimist kahtlusi, et kaebuse esitaja õigusi, nii nagu need on ette nähtud hartaga ja Euroopa hea haldustava eeskirjaga, on eiratud, soovitas ta komisjonile olukorra parandamise meetmeid. Komisjon kinnitas, et kaebuse esitaja jääb ka edasiste vaatlusmissioonide jaoks täieõiguslikuks kandidaadiks. Lisaks märkis ta seoses Euroopa Liidu valimisvaatlejate käitumisjuhendi rikkumise tuvastamiseks algatatud üldmenetlusega, et ombudsmani soovitusel on läbivaatamine juba algatatud.

Juhtumi 1045/2011/RT teema oli poolt OLAFi uurimise tulemusel komisjoni tehtud otsus nõuda täies ulatuses tagasi kahele projektile makstud summa. Kaebuse esitaja väitis, et komisjon ei olnud ära kuulanud tema seisukohti tema vastu esitatud väidete osas. Ombudsman asus seisukohale, et kaebuse esitajal oli *de facto* võimalus olla ära kuulatud, sest ta sai esitada märkusi enne tagasinõudmist ja selle ajal ning seega muuta selle tulemust enda kasuks. Samas ei olnud tagasinõudmise algatamise ja selle põhjuste teates üleskutset märkuste tegemiseks ega selle tähtaega. Ombudsman tegi selle kohta lisamärkuse.

Juhtumis 2386/2010/MHZ käsitleti Poola eksperdi vabastamist meeskonnajuhi kohalt Euroopa Liidu rahastatavas projektis Bosnias ja Hertsegoviinas. Kaebuse esitaja väitis muu hulgas, et rikutud oli tema õigust olla ära kuulatud ja saada komisjoni taotluse põhjuste teavet. Ombudsman järeldeb uurimise tulemusel, et kuna komisjon ei olnud kaebuse esitajale taganud kaitseõigust, enne kui esitas kaebuse esitaja tööandjale taotluse tema ametist vabastamiseks, oli tegu haldusomavoliga. Lisaks kritiseeris ta komisjoni, et see ei suutnud veenvalt

2012. aastal puutus ombudsman lepingute valdkonnas kokku mitme põhiõigusega ja eriti õigusega olla ära kuulatud. Samuti tegeles ta paljude ebaõigluse väidetega, eriti vaidlustega abikõlblike kulude ja auditite pärast.

selgitada, miks ta ei teatanud Bosnia ja Hertsegoviina asutustele kaebuse esitaja ametist vabastamise taotlusest.

Väidetav ebaõiglus

Selles valdkonnas käsitlevad paljud juhtumid abikõlblike kulude vaidlusi, mis tekivad sageli audititulemuste põhjal. Mõnikord on institutsiooni seisukoht põhjendatud, kuid mitte juhtumis **3373/2008/JE**, mis algatati seoses auditaruandega, kus Euroopa Liidu rahastatava projekti raames tekkinud teatavad kulud tunnistati abikõlblimatuteks. Ombudsman soovitas komisjonil tagasimaksenõudest loobuda põhjendusega, et see on ebaoproportsionaalne ja ebaõiglane. Komisjon keeldus. Seejärel rõhutas ombudsman, et kui projektiametnikud ei ole seoses projekti elluviimisega midagi märkinud selliste organisatsioonide nagu kaebuse esitaja tegevuse suhtes, võivad need organisatsioonid põhjendatult uskuda, et nende tegevus on kooskõlas kehtivate eeskirjadega. Kui see aga ei ole kooskõlas ja projektiametnikud saavad sellisest tegevusest teada, peaksid nad võtma ennetavaid meetmeid. Kui nad seda ei tee, peaks olema võimalik kohaldada nende suhtes distsiplinaarmeetmeid. Et eespool kirjeldatud olukord tõstatas suure põhimõttelise küsimuse, leidis ombudsman, et eriettekanne Euroopa Parlamendile on õigustatud. Ta otsustas siiski edastada aruande parlamendile alles pärast seda, kui on enda algatusel uurinud komisjoni käitumise teatud aspekte seoses tema rahastatavate projektidega.

Teisalt tegi juhtumis **351/2011/OV**, mis käsitles komisjoni poolt projektipartneri personalikulude hüvitamisest keeldumist, ombudsman järelduse, et abileping andis komisjonile tõepoolest

õiguse keelduda hüvitamast kaebuse esitaja deklareeritud personalikulusid. Lisaks tuvastas ombudsman, et komisjon oli oma kaalutusõigust kasutanud võimalikult kaebuse esitaja huvides, sest ta oli lubanud viia osad personalikulud alltöövõtukulude alla. Seega ei olnud komisjoni keeldumine hüvitamast ülejäänud personalikulusid ebaõiglane.

Ka juhtumis **901/2011/OV** oli teemaks projekti raames tekkinud abikõlblimatute kulude tagasinõudmine pärast auditit. Kaebuse esitaja pöördus Euroopa Ombudsmani poole, väites, et komisjoni seisukoht on põhjendamatu ja ebaõiglane. Kaebuse esitaja väitis, et ta tegutses heas usus ja projekti koordineerijalt saadud teabe põhjal. Ombudsman leidis, et komisjoni järeldus kulude abikõlblimatuse kohta oli õige. Ta juhtis tähelepanu ka asjaolule, et koordineerija ei olnud komisjoni esindaja ning koordineerija väited, mis ei põhine komisjoni selgesõnalistel juhistel, ei ole komisjoni suhtes siduvad. Selliseid selgesõnalisi juhiseid ei antud. Seega leidis ombudsman, et tegu ei ole haldusomavoliga.

Komisjoni kohustused alltöövõtjate ees

Juhtumis **535/2010/RT** töötas kaebuse esitaja komisjoni rahastatavas projektis eksperdina. Kaebuse esitajale maksti tema töö eest projektis üksnes osaliselt ning ta palus komisjonil asjasse sekkuda ning tagada, et talle makstakse kogu võlgnetav summa. Komisjon seda ei teinud. Ombudsmani sekkumisel nõudis komisjon peatöövõtjalt, et see maksaks kaebuse esitajale tasumata jäänud summa. Ombudsman lõpetas juhtumi täiendava märkusega, öeldes, et hoolimata senistest eitavatest vastustest nõuab komisjon usutavasti ka edaspidi peatöövõtjalt tasumata summa maksmist kaebuse esitajale ning kasutab kõiki tema

Kaebused ja uurimised

kasutuses olevaid vahendeid, veenmaks peatöövõtjat muutma oma tõrjuvat positsiooni.

Haldusküsimused ja personalieeskirjad

Ombudsman saab igal aastal palju kaebusi institutsioonide personalipoliitika kohta, täpsemalt selle kohta, kuidas Euroopa Liidu institutsioonid kohaldavad personalieeskirju ja muid asjakohaseid dokumente. Personaliküsimustes on kaalul põhiõigused, mis annab ombudsmanile võimaluse edendada harta õiget kohaldamist. Teistel juhtudel on vaidlusküsimuseks, kuidas Euroopa Liidu institutsioonid personalieeskirju tõlgendavad. Sellistel juhtudel üritab ombudsman tagada vähemalt seda, et institutsioonid arvestavad Euroopa Kohtu praktikat ja kohaldavad seda õigesti.

Hoolsuskohustus

Juhtumis **11/2012/(ZV)AN** oli teemaks hartaga seotud küsimus ehk asjaolu, et hartas puuduvad sätted, mis võimaldaksid Euroopa koolidesse lähetatud õpetajatel minna lapsehoolduspuhkusele. Uurimine oli suunatud komisjonile kui Euroopa koolide haldusnõukogu liikmele ja ühele nende rahastajatest. Ombudsman asus seisukohale, et lapsehoolduspuhkuse võimaluse puudumine ei sobi kokku hartaga ega Euroopa Liidu õiguse teiste sätetega. Uurimise käigus muudeti Euroopa koolide personalieeskirju ja nähti neis ette võimalus taotleda lapsehoolduspuhkust. Seega rahuldati kaebuse esitaja taotlus saada lapsehoolduspuhkust.

Juhtumis **1810/2011/BEH** oli arutusel viis, kuidas menetleti kaebuse esitaja taotlusi enda asutusesiseseks

ümberpaigutuseks ja abi saamiseks Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuris (Frontex). Ombudsman tuvastas, et Frontex ei vastanud kaebuse esitaja taotlusele enda ümberpaigutamiseks õigel ajal. Abipalve osas tuvastas ta, et Frontex oli uurinud asjaolusid õigesti. Nii näiteks oli Frontex asja uurima määranud ühe oma töötaja, kes oli piisavalt sõltumatu ja professionaalne ning koostas kogutud ütluste ja tunnistuste põhjal põhjaliku aruande. Õigeaegsuse kohta märkis ombudsman, et Frontex oli kaebuse esitaja asja pidevalt edasi menetlenud ja teda sellega kursis hoidnud. Ombudsman järeldas, et Frontexi seisukoht, et erakorralisi meetmeid võtta vaja ei ole, on põhjendatud.

Põhjendamatus

Juhtumis **1752/2011/RT**, kus komisjon keeldus hüvitamast kaebuse esitajale tema laste reisikulusid, sest ta oli otsustanud Guineast lahkuda, enne kui komisjon oli seal välja kuulutanud kriisiolukorra, juhtis ombudsman tähelepanu kaebuse esitaja laste vanusele ja palus komisjonil kaaluda, kas ta ei saaks ise olukorda lahendada, hüvitades kaebuse esitaja reisikulud *ex gratia* põhimõttel. Komisjon nõustus.

Juhtumis **141/2011/RT** uuris ombudsman kaebuse esitaja päritolukoha kindlaksmääramist. Oma arvamuses tunnistas komisjon, et Euroopa Toiduohutusamet (EFSA) oli eksinud, määrates kaebuse esitaja päritolukohana kindlaks Marseille' asemel Brüsseli. Kaebuse esitaja ei vaidlustanud aga kõnealust otsust personalieeskirjades ettenähtud tähtaja jooksul. Seetõttu oli EFSA otsus komisjoni jaoks siduv. Ombudsman leidis, et komisjon teguviis oli järjepidamatu, kui tunnistas, et EFSA

Personaliküsimustes on kaalul põhiõigused, mis annab ombudsmanile võimaluse edendada harta õiget kohaldamist.

otsus on vale, kuid võttis selle samas vastu. Sellele vastuseks nõustus komisjon kaebuse esitaja päritolukohta uuesti kindlaks määrama.

Edutamisküsimused

Juhtumis **2744/2009/(MF)JF** väitis kaebuse esitaja, et Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (EMSK) töötajat on edutatud poliitilise surve tõttu. Ombudsmani uurimine näitas, et EMSK rikkus ametnikku edutades tööpoolest sel ajal kehtinud sise-eeskirju. Peale selle leidis ta tõendeid, et edutamisel esines põhjendamatu sekkumist. EMSK tunnistas oma väärkäitumist ja tühistas nõuetele mittevastava otsuse. EMSK võttis ka asjakohaseid meetmeid, et vältida samasuguseid olukordi tulevikus. Siiski kritiseeris ombudsman, et EMSK ei vastanud tema soovitusel projektile õigesti, esitades väiteid, mis olid selgelt vastuolus tema toimikus dokumenteeritud asjaoludega. Kuivõrd avastatud rikkumised olid eriti rasked ning selline käitumine kahjustab Euroopa Liidu institutsioonide läbipaistvust ja mainet, otsustas ombudsman edastada otsuse Euroopa Parlamendi presidendile, kes võiks kaaluda selle edastamist EMSKga tegelevale parlamendikomisjonile.

Ka juhtum **683/2010/OV** käsitles edutamise vaidlust, seekord seoses kaebuse esitajaga, kes oli 2004. aastal lähetatud nõukogust komisjoni. Infotehnoloogilise vea tõttu käsitas komisjon teda üleviidud ametnikuna. Komisjon edutas kaebuse esitajat 2008. aastal, kuid kui ta mõistis, et edutamine oli põhinenud edutamispunktidel, mille kaebuse esitaja oli kogunud lähetatud ametniku, mitte üleviidud ametnikuna, edutamine tühistati. Pärast ombudsmani sekkumist nõustus komisjon, et infotehnoloogilise vea tõttu oli kaebus põhjendatud ning et

ta oleks võinud kaebuse esitaja üleviimise taotlust menetleda kiiremini. Ta tegi ettepaneku kaebuse esitajat edutada.

Juhtumis **475/2012/KM** pöördus kaebuse esitaja ombudsmani poole väitega, et komisjon oli talle tema tagasiulatava edutamise seoses maksmisele kuuluvate tasude maksmisest keeldumisega eksinud. Ta palus komisjonil asi lahendada, kuivõrd tundus, et tal on õigus kõnealust tasu saada. Kuu aega pärast uurimise algust teatas kaebuse esitaja ombudsmanile, et komisjon oli ta nõude rahuldanud, ta kehtivusega alates 1. jaanuarist 2010 edutanud ning sellega seonduvad tasud järele maksnud.

Vead kaebuste menetlemisel

Juhtumis **862/2011/AN** osales kaebuse esitaja edutult sertifitseerimismenetluses. Ta esitas komisjonile personalieeskirjade artikli 90 lõike 2 alusel kaebuse. Komisjon edastas kaebuse Euroopa Personalivaliku Ametile (EPSO) kui selles asjas pädevale asutusele, kuid EPSO sai sellest teada alles viis kuud hiljem, mil ta leidis, et tähtaja möödumise tõttu on kaebus vaikimisi tagasi lükatud. Ombudsman leidis, et personalieeskirjade artikli 90 lõikest 2 lähtudes ei tohtinud EPSO sellist seisukohta võtta. Seega esitas ombudsman EPSO-le soovitusel projekti, mille kohaselt peab EPSO käsutama kaebuse esitamise kuupäevana kuupäeva, mil EPSO kaebuse tegelikult kätte sai. Lisaks soovitas ta EPSO-l hinnata kaebuse vastuvõetavust selle alusel, kas see esitati muule kui pädevale asutusele tähtajaks. EPSO nõustus ombudsmani teise, kuid mitte esimese soovitusel projektiga. EPSO leidis, et tema seisukohta toetab Euroopa Kohtu kohtupraktika. EPSO argumendid ei olnud veenvad ja seepärast lõpetas ombudsman juhtumi kriitiliste märkustega.

Kaebused ja uurimised

Konkursid ja valikumenetlused

EPSO

Ombudsmani enamik avalike konkursside ja muude valikumenetlustega seotud uurimisi on seotud Euroopa Personalivaliku Ametiga (EPSO). Aastate jooksul on EPSO kaebuste kiireks ja vastutulelikuks lahendamiseks teinud ombudsmaniga konstruktiivset koostööd. Nagu alljärgnevatest näidetest näha, jätkus see mõne juhtumi korral ka 2012. aastal. Mõnel juhul aga tekitas EPSO vastus aasta jooksul küsitavusi.

Korralduslikud küsimused

Juhtumis **989/2011/ER** oli kõne all EPSO avalike konkursside arvutipõhiste eelvalikutestidele registreerumise kord. Oma otsuses viitas ombudsman enda omaalgatusliku uurimise **OI/9/2010/RT** lõppjärel dusele, mille kohaselt on EPSO uus arvutipõhiste eelvalikutestidele registreerumise kord vajalik ja proportsionaalne meede selleks, et vähendada kogu valikumenetluse kestust. Ta asus seisukohale, et EPSO oli kaebuse esitajale nõuetekohaselt teatanud tagajärgedest, mis kaasnevad sellega, kui see ei registreeru oma arvutipõhisele eelvalikutestile tähtjaks. Peale selle ei olnud kaebuse esitaja nimetanud ühtki konkreetset põhjust, miks ta ei saanud registreerumisperiodil interneti kasutada. Lisaks oli EPSO tema päringutele alati kohe vastanud. Ombudsman tegi siiski EPSO-le ettepaneku mõelda edaspidi ette nende kandidaatide eriolukorra peale, kes väidavad, et neil ei õnnestu arvutipõhiste eelvalikutestidele registreeruda. Ta lisas, et EPSO võiks ka oma avalike konkursside juhendis selgitada tagajärgi, mis kaasnevad sellega, kui arvutipõhiste eelvalikutestidele ei registreeruta tähtjaks.

Juhtumis **521/2012/EIS**, mis lahendati lihtsustatud menetluse teel vähem kui 30 päevaga, (i) andis EPSO kaebuse esitajale võimaluse teha asjakohased katsed uuesti oma elukohariigis ning (ii) hüvitas selle täiendavad sõidukulud. Kaebuse esitaja oli valmis saanud oma eelvalikutesti esimese osa ja alustanud teisega, kui arvutisüsteemi rikke tõttu ei saanud ta testi kohapeal lõpetada.

Konkursiteate väidetav ebatäpsus

Juhtumis **1370/2010/BEH** oli uurimisel väidetav haldusomavoli avaliku konkursi korraldamisel, mille eesmärk oli koostada ehitussektori assistentide reservnimekirjad. Kaebuse esitaja oli arvamusel, et kirjalikud katsed, mille ta oli sooritanud, ei vastanud konkursiteatele, ja ta pöördus EPSO poole, kes jäi seisukohale, et katsed vastasid teatele. Pärast konkursiteate sõnastuse analüüsimist asus ombudsman seisukohale, et konkursiteade ei olnud piisavalt selge, ning tegi kriitilise märkuse.

Muud institutsioonid, organid ja asutused

Isegi kui enamik ombudsmanile laekuvatest kaebustest on esitatud EPSO peale, saab ombudsman aeg-ajalt kaebusi ka teiste institutsioonide peale, mille hulgas on sageli alles hiljuti asutatud ametid või asutused.

Vastuseks ombudsmani omaalgatuslikule uurimisele **OI/3/2012/CK** võttis Euroopa Võrgu- ja Infoturbeamet (ENISA) vastu uue valikumenetluskorra ning esitas ombudsmanile oma muudetud värbamissuuniste koopia. ENISA muudetud korra kohaselt teatatakse nüüd kandidaatidele menetluse iga toiming e-posti teel. Ombudsman oli uurimise algatanud seoses sellega, et ENISA ei vastanud kandidaatide küsimustele valikumenetluse tulemuste kohta.

Juhtum **1513/2010/VIK** käsitles 2008. aasta valikumenetluse CAST RELEX edukalt läbinud kandidaatide sobivus Euroopa Liidu institutsioonide ja asutuste lepingulisteks töötajateks. Selles vastas kaebuse esitaja Euroopa Teadusnõukogu Rakendusameti (ERCEA) konkursikutsele. ERCEA lükkas taotluse tagasi, sest väidetavalt oli konkurss avatud ainult kandidaatidele tavalisest CASTi andmebaasist. Ombudsman märkis, et konkursikutses ei viidanud midagi sellele, et CAST RELEXi andmebaasi kantud kandidaadid osaleda ei tohi. Komisjon vastas, et oli 2012. aasta alguses teinud otsuse lubada CAST RELEX 2008 andmebaasi kasutada ka teistel Euroopa Liidu institutsioonidel ja asutustel. Lisaks pikendati asjaomase reservnimekirja kehtivusaega 31. detsembrini 2012.

Juhtumis **1017/2010/MMN** oli uurimisel Euroopa Ajaloo Maja personali valikumenetlus. Kaebuse esitajale vastates nõustus ombudsman, et parlament oli kohustunud avaldama ajutiste teenistujate ja lepinguliste töötajate valikumenetluse üksikasjad EPSO veebilehel või vähemalt jätnud sellise mulje. See, et ta seda (tegelikku või eeldatavat) kohustust ei täitnud, oli haldusomavoli. Lisaks juhtis ombudsman tähelepanu parlamendi menetluse aspektidele, mida saaks parandada, ja tegi kolm lisamärkust.

Juhtumis **328/2011/TN** väitis kaebuse esitaja, et Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus (ECDC) oli valikumenetluses ebaõiglane ega täitnud nõudeid. Ombudsman avastas menetluses mitu puudust. Esiteks eksis valikukomisjon sellega, et ei arvestanud kirjalikku katset. Teiseks ei olnud kandidaatidele teatatud, et katse läbimiseks tuleb punktide maksimumarvust saavutada vähemalt

70 %. Lisaks ei teatanud ECDC nõuetekohaselt kandidaatidele menetluse tulemust. Ombudsman oli rahul ECDC positiivse vastusega tema sõbraliku lahendi ettepanekule.

Juhtumis **1167/2011/MMN** oli uurimisel kaebus, et Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA) oli tagasi lükanud ametikohataotluse. Ombudsman tuvastas juhtumis haldusomavoli. Sellele vastuseks tegi ESMA ettepaneku avaldada uus kuulutus, mis oli sisuliselt identne sellega, mille põhjal kaebus esitati. Kaebuse esitaja teatas, et on huvitatud hüvitisest. Lisaks leidis ta, et uue kuulutuse avaldamine uue ja algse kuulutuse erinevuste tõttu olukorda ei lahendaks. Seepärast muutis ESMA kuulutust ja saatis selle kaebuse esitajale, kes ei jäänud ka sellega rahule. Ombudsman lõpetas juhtumi järelدusega, et (i) kaebuse esitaja lepip ainult rahalise hüvitisega; (ii) ESMA on haldusomavoli kõrvaldamiseks võtnud piisavalt meetmeid; ning (iii) kaebuse esitaja ei ole toonud ühtki veenvat põhjust, miks tuleks asja lahendamisel eelistada rahalist hüvitist.

Juhtumis **2017/2011/RT** oli uurimisel kaebus, et komisjon ei ole piisavalt selgitanud, miks ta on konkursi tulemuste avaldamisega viivitanud. Ombudsman järeldas, et kümme kuud on komisjoni jaoks eelvalikutestide tulemuste avaldamiseks liiga pikk aeg. Lisaks ei põhjendanud komisjon viivitust piisavalt. Peale selle ei teatanud komisjon selle kümne kuu jooksul kandidaatidele kordagi, millal tulemused avaldatakse ja miks avaldamine viibib.

Juhtumis **1264/2012/VL** oli uurimisel kaebus komisjoni Tulevikutehnoloogiate Instituudi (IPT) peale, kes oli väidetavalt diskrimineerinud ametikoha taotlejat,

Kaebused ja uurimised

kes oli keeldunud tulemast töövestlusele lennukiga, mille pärast tema töövestlus tühistati ja keelduti hüvitamast tema rongipiletit. Varsti pärast seda, kui ombudsman oli komisjonilt asja kohta küsinud, teatas kaebuse esitaja, et komisjon oli otsustanud hüvitada talle tema rongipileti tagastamata osa.

Juhtumis **278/2011/RT** tuvastas ombudsman, et Üleeuroopalise Transpordivõrgu Rakendusamet (TEN-T EA) ei olnud piisavalt selgitanud, miks kaebuse esitajat ei arvatud motivatsioonikirja pärast edukate kandidaatide nimekirja. Ta palus ametil selgitada täpselt, miks kaebuse esitaja kiri oli vähem veenev kui edukate kandidaatide omad. Seda amet oma vastuses ka tegi.

Juhtumis **1425/2012/VIK** oli kõne all isiku kaebus, kes osales Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fondi (Eurofound) korraldatud valikumenetluses. Registreerumiseks pidi ta täitma elektroonilise vormi ja selle süsteemi üles laadima. Ta väitis, et ta ei saanud seda teha Eurofoundi nõutud vormis. Eurofound kaebuse esitaja poolt väidetavat tarkvara ühildamatust ei tuvastanud, kuid otsustas siiski erandkorras võtta kaebuse esitaja taotluse vastu pärast tähtaega. Lisaks soovitas Eurofound kaebuse esitajal pöörduda enda IT-osakonna poole, kui tal on asjaomase vormi esitamisega jätkuvalt raskusi.

Institutsioonilised, poliitilised ja muud küsimused

Käesolev viimane jaotis hõlmab mitmesuguseid institutsioonide poliitikat kujundava tegevuse või üldise toimimise kohta esitatud kaebusi.

Kohapealne kontroll²⁷

Juhtumis **2676/2009/ANA** käsitleti OLAFi käitumist kohapealse kontrolli ajal. Kaebuse esitaja väitel ei järginud OLAF kehtivaid eeskirju ega hea halduse põhimõtteid ning rikkus sellega kaebuse esitaja õigusi. Asja uurimisel palus ombudsman kohapealse kontrolli juures viibinud Kreeka asutustelt teavet ja tuvastas, et OLAF peab kohapealsetel kontrollidel tagama, et selgitab asjaosalistele piisavalt nende õigusi ja menetluslikke tagatisi, ning et kõnealusel juhul ei olnud OLAF seda teinud. Lisaks peab Euroopa Liidu institutsioonide esindajate käitumine olema laitmatu. Kui kodanik väidab, et Euroopa Liidu institutsiooni esindaja käitumine ei olnud laitmatu, peaks institutsioon suutma selle väite veenvalt kummutada.

Juhtumi **2450/2008/BEH** teema oli komisjoni järelevalvetegevus ehitusprojektis Tiranas. Konkreetselt väitis kaebuse esitaja, et komisjoni Albaania delegatsioon ei toetanud teda (i) tema püüetes tagada, et ehitustööd toimuvad vastavalt lepingule, ning (ii) tema seonduvates vaidlustes teiste projektiosalistega. Toimiku läbivaatamise tulemusel tuvastas ombudsman, et kaebuse esitaja, kes kandis projektis suurt vastutust, oli komisjonile teatanud oma isiku vastu suunatud ähvardustest ja hirmutamistest. Komisjon mõistis nende vahejuhtumite raskust, mida arutati kahel kohtumisel. See aga ei vastanud olukorra tegelikule raskusele, mille korral võiks komisjonilt hoopis oodata otsustavamaid samme. Lisaks tuvastas ombudsman, et komisjon ei kasutanud oma volitusi uurimise algatamiseks, et määrata usaldusväärset kindlaks ühe töötaja surmaga lõppenud õnnetuse asjaolusid. Kaebuse esitaja väite osas, et komisjon ei toetanud teda tema püüetes tagada ehitustöölepingu täitmist, ei tuvastanud

²⁷ Vt ka juhtum **512/2012/BEH**, kus komisjon jättis väidetavalt võtmata asjakohased meetmed mesilaste suremuse vähendamiseks. Juhtumi kirjeldus on eespool jaotises 1.4.

ombudsmani uurimine haldusomavoli. Kuid arvestades, et ombudsmanil on Euroopa Liidu vahendite kulutamise auditeerimise kohta eriteadmised ja ta kannab sellega seoses vastutust, palus ombudsman Euroopa Kontrollikojal uurida juhtumi teatud aspekte, mida ta oma uurimises ei käsitlenud.

Juhtumis **814/2010/JF** ei vastanud komisjon väidetavalt palvele korraldada Euroopa koolide sõltumatu välisaudit, eriti koolist väljalangemise ja koolide juhtimise osas. Ombudsman tuvastas, et komisjoni ettepanek asja lahendamiseks järgis arvatavasti Euroopa Parlamendi soovitusi, et Euroopa koolid peaksid eeskujuga võtma maailma parimatest haridussüsteemidest, nagu need on kindlaks määratud Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) uuringus. Ombudsman asus seisukohale, et uuringus osalemine ei täida rahuldaval viisil kaebuse esitaja nõuet korraldada sõltumatu välisaudit.

Omaalgatusliku uurimise **OI/14/2011/BEH** algatas ombudsman selleks, et edendada parimaid tavasid Euroopa Liidu institutsioonide ja asutuste sööklates tarbimata jäänud toidu käitlemisel. Uurimise tulemusel järeldas ombudsman, et kui uurida võimalusi käidelda tarbimata jäänud toitu nii, mis oleks nii majanduslik kui ka eetilise, oleks see konkreetne märk liidu hoolivusest puudust kannatavate inimeste suhtes. Ta tervitas institutsioonides juba käibel olevaid tavasid toidu raiskamise vältimiseks. Ta väljendas arvamust, et võimaluse korral tuleks eelistada ressursitõhusaid kasutusviise ning eriti võimalust kasutada tarbimata jäänud toitu inimtoiduks. Lõpetuseks märkis ta, et parlament on vahepeal teemaga tegelnud ja teinud asjakohase soovitusi.

Väidetav diskrimineerimine

Juhtumis **2650/2008/MMN** oli Euroopa Raviamet (EMA) väidetavalt lõkanud tagasi ravimitootja taotluse muuta tsentraliseeritud müügiluba. Ombudsman tuvastas, et kehtivatest õigusaktidest tuleneb, et müügiloa hoidja on kohustatud tagama, et tema turustatavad tooted on asjakohase märgistusega. Seega oli EMA õigusega asunud seisukohale, et kaebuse esitaja pakutav märgistamismeetod ei ole kehtiva õigusega kooskõlas. Diskrimineerimise osas, mida kaebuse esitaja samuti väitis, märkis ombudsman, et müügiloa hoidja ja paralleelimportija ei pruugi olla samas olukorras. Isegi kui eeldada, et on, siis asjaolu, et EMA on ekslikult andnud paralleelsetele turustajatele loa kasutada ebaseaduslikke märgistamistavasid, ei annaks kaebuse esitajale õigust taotlema EMA-lt heakskiitu teha sama.

Juhtumis **3419/2008/KM²⁸**, kus Euroopa Lennundusohutusamet (EASA) oli väidetavalt jätnud tõlkimata konsultatsioonidokumendid (muudatusettepanekute teated), märkis ombudsman, et EASA liigub õiges suunas. Täpsemalt lubas EASA avaldada veebilehel teate, et soovi korral on temalt võimalik saada muudatusettepanekute teadete kokkuvõtete tõlkeid, avaldada olemasolevad tõlked veebilehel ning vajaduse korral pikendada konsulteerimise tähtaega. Ombudsman jäi aga seisukohale, et on äärmiselt tähtis, et konsultatsioonidokumendid oleksid olemas kõigis ametlikes keeltes, ning et ta oli oma asjakohases soovitusel võtnud nõuetekohaselt arvesse vajadust vältida avalike vahendite tarbetut kulutamist. Ta kritiseeris EASA keeldumist tellida muudatusettepanekute teadete või vähemalt nende kokkuvõtete tõlkeid.

²⁸. Vt ka jaotises 1.4 kirjeldatud juhtum **640/2011/AN**, kus oli kõne all komisjoni keelepoliitika üldsusega konsulteerimisel.

Kaebused ja uurimised

1.7 Kaebuste edasisuunamine ja nõuanded

Rohkem kui 75 % 2012. aastal läbi vaadatud kaebuse (1 854) korral sai Euroopa Ombudsman kaebuse esitajat aidata, algatades juhtumi uurimise, edastades selle pädevale asutusele või andes nõu, kelle poole pöörduda. Kaebused, mis ei kuulu ombudsmani pädevusse, on tihti seotud Euroopa Liidu õiguse väidetava rikkumisega liikmesriikide poolt. Paljusid selliseid juhtumeid saavad paremini menetleda Euroopa ombudsmanide võrgustikku kuuluvad riikide või piirkondade ombudsmanid. Võrgustiku töös osaleb täisliikmena ka Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjon. Võrgustiku üks eesmärk on võimaldada iga kaebuse kiiret edasisuunamist võrgustiku pädevale liikmele, olgu selleks liikmesriigi või piirkonna ombudsman või muu samalaadne asutus või Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjon.

Kokku jäi kõikidest Euroopa Ombudsmani 2012. aastal läbi vaadatud kaebustest 60 % (1 467 kaebust) mõne Euroopa ombudsmanide võrgustiku liikme pädevusse.

Kokku jäi kõikidest Euroopa Ombudsmani 2012. aastal läbi vaadatud kaebustest 60 % (1 467 kaebust) mõne Euroopa ombudsmanide võrgustiku liikme pädevusse. Neist 740 jäi Euroopa Ombudsmani pädevusse. Nagu on näha jooniselt 1.12, suunas ombudsman kaebuse²⁹ 727 juhul mõnele võrgustiku liikmele või soovitas kaebuse esitajal pöörduda võrgustiku liikme poole. 664 korral (sh mõlemad allpool kirjeldatud näited) suunati kaebus riigi või piirkonna ombudsmanile või samalaadsele asutusele ning 63 korral suunati kaebus Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjonile või soovitati pöörduda otse selle poole.

Piirkonna ombudsmanile suunatud kaebused

Itaalia puuetega kodanik palus riigiasutustelt rahalist abi, et ta saaks võtta endale alalise hooldaja, mis võimaldaks tal elada oma kodus, nagu Itaalia õigus ette näeb. Pädev kohalik asutus vastas, et nad saavad toetada ainult väikse summaga. Vastusega rahule jäämata pöördus kodanik Euroopa Ombudsmani poole, kes suunas asja (juhtum **255/2012/CMV**) Lombardia piirkonna ombudsmanile. See teatas hiljem Euroopa Ombudsmanile, et pädev asutus otsustas eraldada kodanikule taotletud täissumma.

Liikmesriigi ombudsmanile suunatud kaebused

12-aastane Prantsusmaal elav Rumeenia tüdruk kirjutas Euroopa Ombudsmanile, et tema Rumeenia kodanikust isa on kodumaal vangis, samas kui tema elab ema ja kahe õega Prantsusmaal. Ta ema oli väga haige. Ta palus Euroopa Ombudsmanil aidata viia ta isa karistust kandma üle Prantsusmaale, kus ta oleks perele lähemal, või karistust vähendada, et ta saaks koju tulla. Euroopa Ombudsman suunas asja (juhtum **522/2012/AN**) Prantsusmaa õiguste kaitsjale (ombudsmanile), kes määras selle menetlemiseks oma büroo lapse õiguste osakonnale.

Mõnikord võib ombudsman suunata kaebuse Euroopa Komisjonile, SOLVITile või Teie Euroopa Nõuandele. SOLVIT on komisjoni loodud võrgustik, mille eesmärk on aidata Euroopa Liidu siseturul oma õiguste kasutamise raskustesse sattunud inimesi. Teie Euroopa Nõuanne on samuti Euroopa Liidu ülene võrgustik, mille komisjon on moodustanud, et aidata ja nõustada kodanikke Euroopa Liidus elamisel, töötamisel ja reisimisel. Enne kaebuse edasisuunamist või kaebuse esitajale nõu andmist teevad ombudsmani talitused kõik võimaliku,

29. Kaebus suunatakse edasi ainult kaebuse esitaja eelneval nõusolekul.

et leida, mis institutsioon või asutus saaks kaebuse esitajat kõige paremini aidata. 2012. aastal soovitas ombudsman 151 kaebuse esitajal pöörduda komisjoni poole³⁰ ning 605 kaebuse esitajal muude institutsioonide ja asutuste, sealhulgas SOLVITi ja Teie Euroopa Nõuande, spetsialiseerunud ombudsmanide või kaebusi käsitlevate liikmesriikide asutuste poole.

Kõikidest 2012. aastal läbi vaadatud kaebustest anti üle 53 % korral kaebuse esitajale nõu või suunati kaebus edasi. Allpool on mõni näide.

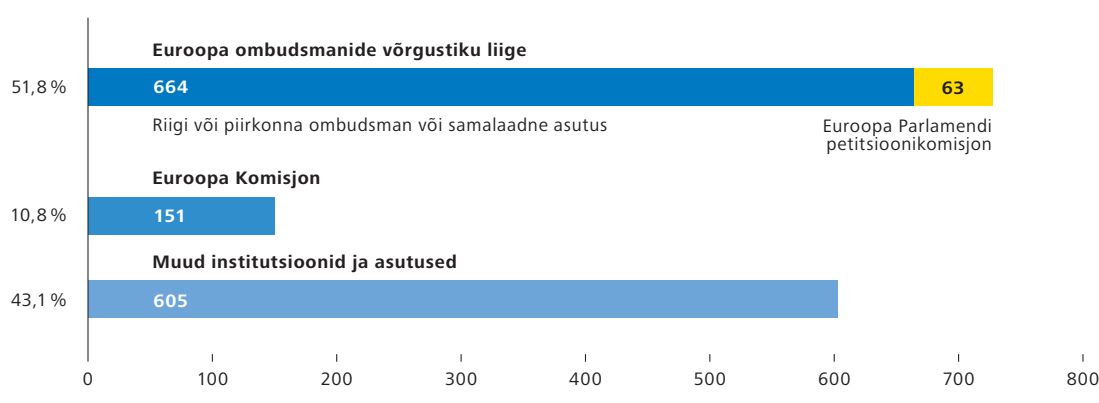
Soovitused pöörduda Euroopa Komisjoni poole

Malta kodanik esitas Malta finantsinspektsioonile (MFSA, Maltat finantsvaidluste lahendamise võrgustikus FIN-NET³¹ esindav asutus) kaebuse Maltal finantsteenuseid pakkuva ettevõtte peale.

MFSA vastusega rahule jäämata pöördus ta Euroopa Ombudsmani poole ja palus suunata asi (juhtum **1231/2012/CMV**) komisjonile. Ombudsman suunas kaebuse komisjoni siseturu ja teenuste peadirektoraadile. See vastas, et ei ole pädev asjaga tegelema, ning palus kaebuse esitajal esitada tema valduses olevat mis tahes uut teavet, mis tõestaks, et MFSA ei kohalda Euroopa Liidu eeskirju nõuetekohaselt.

Itaalia sigaretiimportija oli komisjonile esitanud kaks kaebust Euroopa Liidu eeskirjade rikkumise kohta. Kui komisjon ei vastanud ka teisele kaebusele, pöördus importija Euroopa Ombudsmani poole. See võttis ühendust komisjoniga (juhtum **1775/2012/ER**), kes registreeris kaebuse, vastas selle esitaja kirjadele ning nõustus kohtumissetepanekuga. Kohtumisel ja edasisel suhtlusel andis sigaretiimportija komisjonile täiendavat teavet ning esitas lisaargumentid ja -dokumendid. Hiljem sai ombudsman komisjoni ja kaebuse esitaja kaudu teada, et asjaomane institutsioon tegeleb aktiivselt kaebusega.

Joonis 1.12. Teistele institutsioonidele ja asutustele suunatud kaebused või nende poole pöördumise soovitused

Märkus i. Joonis sisaldab ka 95 kaebust, mis registreeriti 2011. aasta lõpus, ent vaadati läbi 2012. aastal. Joonis ei sisalda 18 kaebust, mis registreeriti 2012. aasta lõpus ja mille suhtes edasised meetmed ei olnud veel otsustatud.

Märkus ii. Mõne juhtumi korral anti kaebuse esitajale mitut liiki nõuandeid, mille tõttu ületab protsentide summa 100 %.

30. See arv sisaldab juhtumeid, mille korral komisjoni vastu esitatud kaebust vastu ei võetud, sest kaebuse esitaja ei olnud enne ombudsmaniga ühenduse võtmist kasutanud kohaseid haldusvõimalusi komisjoni poole pöördumiseks.

31. FIN-NET on finantsvaidluste lahendamise võrgustik, mis koosneb Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriikide (Euroopa Liidu liikmesriigid + Island, Liechtenstein ja Norra) kohtuväliste vaidluste lahendamise süsteemidest. FIN-NETi liikmed aitavad finantsteenuste osutajate klientidel saada ühendust asjakohaste süsteemidega ning jagavad nende kohta teavet. Komisjon moodustas võrgustiku 2001. aastal.

Kaebused ja uurimised

Soovitused pöörduda SOLVITi poole

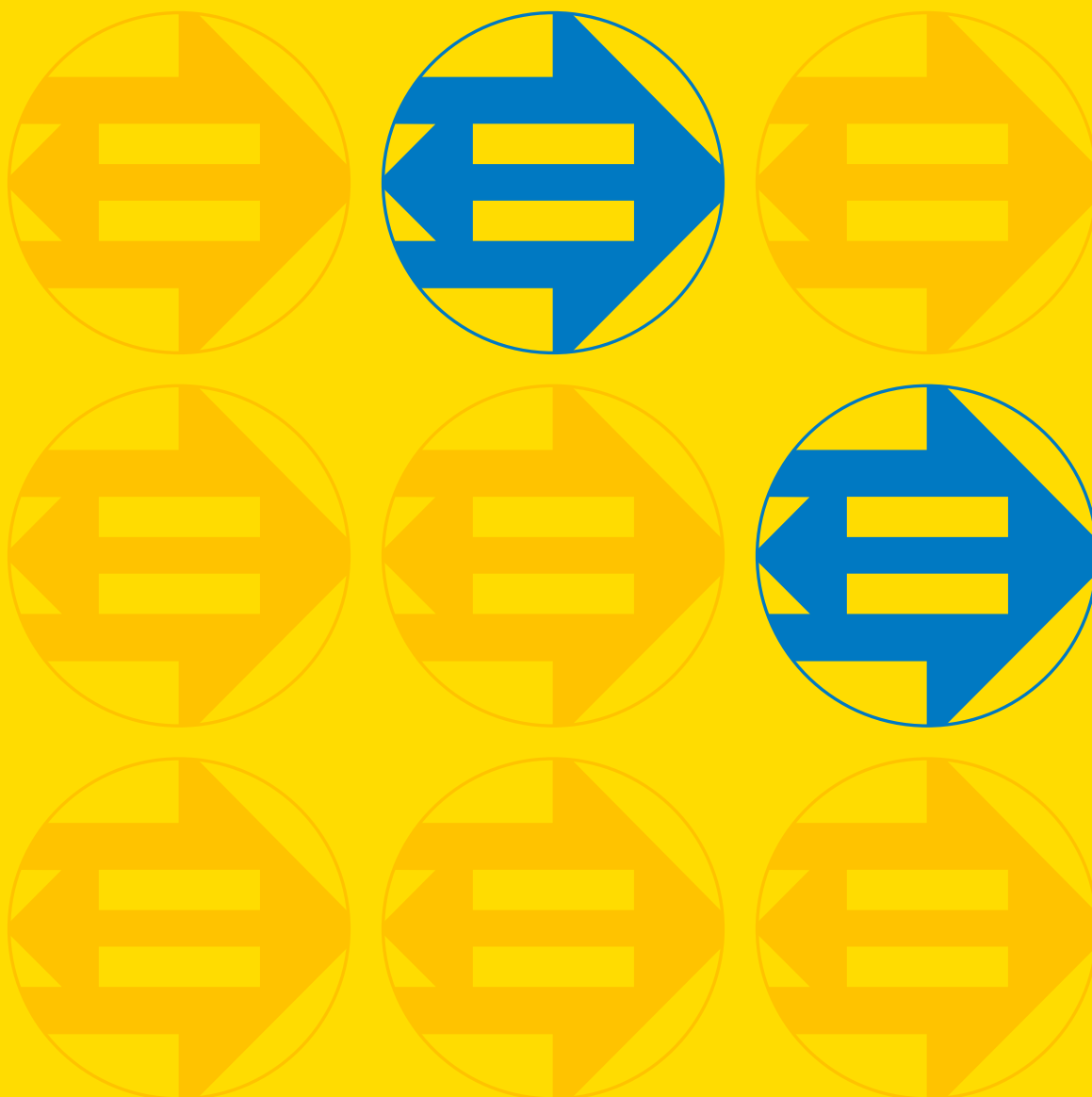
Juhtumis **644/2012/MF** esitas Prantsuse kodanik oma pensioni pärast kaebuse Saksamaa riigiasutuste peale. Ta leidis, et talle makstav pension ei vasta tema tööstaažile ning et Saksamaa asutused on arvutanud selle valesti. Ombudsman suunas asja Prantsusmaa SOLVITile, kes vastas, et kavatseb asja uurida ning pöörduda lahenduse leidmiseks Saksamaa asutuste poole.

Juhtumis **1944/2012/HK** esitas Hispaania kodanik kaebuse Ühendkuningriigi Tööhõive- ja Pensioniameti (*Department of Work and Pensions, DWP*) hüvitiste ja toetuste osakonna otsuse peale. Ta oli kolinud Hispaaniast Ühendkuningriiki, kus töötas osalise tööajaga kaks aastat, enne kui tal diagnoositi vähk ja tuberkuloos. DWP sedastas otsuses, et kaebuse esitaja alaline elukoht ei ole Ühendkuningriigis, mistõttu tal ei ole õigust saada töövõimetushüvitist. Ombudsman suunas asja Hispaania SOLVITile.

Lissaboni lepingu ajastul on väga tähtis, et institutsioonid arendavad ja edendavad kodanike teenindamise kultuuri ja nende õiguste austamist. Eespool toodud temaatilise analüüsi eesmärk oli anda ülevaade ombudsmani 2012. aasta uuringute ulatusest ja eriilmelisusest. Samuti tutvustab see eri vahendeid, mille abil ombudsman on üritanud edendada teeninduskultuuri põhimõtteid ja aidata muuta põhiõiguste harta igapäevaseks tegelikkuseks. Lugejad, kes soovivad tutvuda ombudsmani uurimistega üksikasjalikumalt, võivad külastada ombudsmani veebilehte, kus on avaldatud otsuste põhjalikumad kokkuvõtted ning otsused, soovituste projektid ja eriettekaned.

2 Suhted institutsioonide, ombudsmanide ja muude sidusrühmadega

Selles peatükis antakse ülevaade Euroopa Ombudsmani suhetest Euroopa Liidu institutsioonide, teiste ombudsmanide ja oluliste sidusrühmadega 2012. aastal. Peatükis kirjeldatakse kohtumisi, seminare, kus ombudsman osales, ning muud tegevust, mis korraldati eesmärgiga tagada kaebuste tõhus menetlemine, jagada parimaid tavasid võimalikult laialdaselt ning teadvustada mitmesugustele sidusrühmadele ombudsmani rolli.

Suhted institutsioonide, ombudsmanide ja muude sidusrühmadega

2.1 Suhted Euroopa Liidu institutsioonide, organite ja asutustega¹

Euroopa Ombudsman kohtub pidevalt Euroopa Liidu institutsioonide liikmete ja ametnikega, et arutada haldusjuhtimise parandamise võimalusi, rõhutada kaebuste hea menetlemise olulisust ning tagada oma märkuste, soovitude ja aruannete nõuetekohane järgimine.

Euroopa Komisjon

Arvestades, et suurim osa ombudsmani iga-aastastest uurimistest on seotud Euroopa Komisjoniga, püüavad ombudsmani talitused komisjoni liikmete ja ametnikega korrapäraselt suhelda.

Aasta jooksul kohtus Euroopa Ombudsman institutsioonidevaheliste suhete ja haldusküsimuste voliniku, asepresidendi Maroš Šefčovičiga.

22. märtsil vahetas Nikiforos Diamandouros arvamusi Euroopa Komisjoni peadirektoritega.

Lisaks kohtus ta komisjoni kirjaliku tõlke peadirektori asetäitja Rytis Martikonisega ning komisjoni individuaalsete maksete haldamise ja maksmise ameti (PMO) direktori Stephen Questiga ning tegi PMO juhtidele ettekande.

Euroopa Parlament

Ombudsman esitas 2011. aasta aruande Euroopa Parlamendi presidendile Martin Schulzile 22. mail ja parlamendi petitsioonikomisjonile 19. juunil. Parlament arutas aruannet täiskogu istungil 25. oktoobril. Raportööriks oli petitsioonikomisjoni esimees Erminia Mazzoni.

Lisaks tegi Nikiforos Diamandouros 19. juunil petitsioonikomisjonile eriettekande (juhtum 2591/2010/GG). Aasta jooksul kohtus Nikiforos Diamandouros ka infrastruktuuri ja logistika peadirektori Constantin Stratigakisega ning assistentide komitee kaaseesistuja Maria Panagiotouga.

Arvestades, et suurim osa ombudsmani iga-aastastest uurimistest on seotud Euroopa Komisjoniga, püüavad ombudsmani talitused komisjoni liikmete ja ametnikega korrapäraselt suhelda.

22. mail esitas Euroopa Ombudsman 2011. aasta aruande Euroopa Parlamendi presidendile Martin Schulzile.

1. Lühiduse huvides nimetatakse siin kõiki Euroopa Liidu institutsioone, organeid ja asutusi institutsioonideks.

Muud institutsioonid

2012. aastal kohtus Nikiforos Diamandouros Euroopa Keskpanga (EKP) presidendi Mario Draghiga, Euroopa Investeerimispanka (EIP) presidendi Werner Hoyeriga, Euroopa Personalivaliku Ameti (EPSO) juhataja David Bearfieldiga ja Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) andmekaitseametniku Laraine Laudatiga.

Peale selle pidas ta ettekande Euroopa Haldusjuhtimise Kooli korraldatud Erasmuse avaliku halduse programmis osalejatele.

Asutused

2012. aastal pöördus Nikiforos Diamandouros mitmesuguste Euroopa Liidu asutuste poole, et rõhutada hea halduse, kaebuste hea menetlemise ja hea teeninduskultuuri tähtsust.

Ombudsman kohtus FRA, Cedefopi, Eurofoundi, Europoli, Eurojusti, ESRNi, ENISA, Frontexi ja ECHA juhtkonnaga ning personalikomiteedega või külastas neid.

Lisateave ombudsmani 2012. aasta Euroopa Liidu asutuste külastamise kava kohta, mille eesmärk on edendada head haldust ja levitada parimaid tavasid, on aruande jaotise 1.1 punktis „Kaebused ja omaalgatuslikud uurimised“.

2.2 Suhted ombudsmanide ja samalaadsete asutustega

Paljud kaebuste esitajad pöörduvad Euroopa Ombudsmani poole, kui neil on probleeme riigi- või omavalitsusasutustega. Euroopa Ombudsman teeb tihedat koostööd liikmesriikide ombudsmanidega, et tagada kodanike Euroopa Liidu õigusega seotud kaebuste kiire ja tõhus menetlemine. Enamasti toimub selline koostöö Euroopa ombudsmanide võrgustiku egiidi all. Praegu kuulub võrgustikku 35 Euroopa riigi 99 ombudsmani bürood, sh Euroopa Liidu liikmesriikide ja kandidaatriikide ning Euroopa Majanduspiirkonna ja/ või Schengeni ala riikide ja piirkondade ombudsmanid ning samalaadsed asutused, Euroopa Ombudsman ja Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjon.

Võrgustiku üks eesmärk on hõlbustada kaebuste kiiret edasisuunamist pädevale ombudsmanile või samalaadsele asutusele. 2012. aastal suunas Euroopa Ombudsman kaebuse võrgustiku liikmele või soovitas kaebuse esitajal pöörduda võrgustiku liikme poole 727 korral. Seda koostööd on täpsemalt kirjeldatud 1. peatükis.

Kaebuste menetlemisele avaldab otsest mõju ka erimenetlus, millega riigi või piirkonna ombudsmanid võivad küsida Euroopa Ombudsmanilt kirjalikke vastuseid päringutele Euroopa Liidu õiguse ja selle tõlgendamise kohta, sealhulgas päringutele, mis tulenevad nende käsitletavast konkreetset juhtumist. 2012. aastal sai ombudsman kolm sellist päringut. Ühe päringu esitas Iirimaa ombudsman, kelle küsimus käsitles maaelu arenguabi. Itaalia Marche ja

Euroopa Ombudsman teeb tihedat koostööd liikmesriikide ombudsmanidega, et tagada kodanike Euroopa Liidu õigusega seotud kaebuste kiire ja tõhus menetlemine.

Suhted institutsioonide, ombudsmanide ja muude sidusrühmadega

Veneto piirkonna ombudsmanid küsisid vastavalt töötajate liikumisvabaduse ja tervisekindlustuse kohta.

Et aidata riikide ja piirkondade ombudsmanidel lahendada probleeme, vastas Euroopa Ombudsman päringule kas otse või palus seda teha Euroopa Komisjonil.

Võrgustik on kasulik mehhanism Euroopa Liidu õiguse ja parima tava teabe vahetamiseks seminaride, kaks korda aastas ilmuva uudiskirja ning elektroonilise arutelufoorumi ja dokumendivahetuse ekstraneti kaudu.

Ekstranetis käsitleti 2012. aastal näiteks ombudsmanide rolli inim- ja põhiõiguste kaitsmisel ja edendamisel, ombudsmanide õigust algatada haldusaktide suhtes kohtumenetlusi, ombudsmanide käsutuses olevaid juhtumite haldamise süsteeme, suhtlusvõrgustike kasutamist üldsusega suhtlemiseks ombudsmanide poolt, avalikus kohas alkoholijoobes isikute kinnipidamist, lennujaamade turvakontrolle, patsientide õigust tutvuda oma terviselelooga ning ehitusloata ehitatud hoonete lammutamist.

Igal aastal peetakse seminar vaheldumisi kas riikide või piirkondade ombudsmanidele ning seda korraldavad ühiselt Euroopa Ombudsman ja vastavalt mõne riigi või piirkonna ombudsman.

Euroopa Ombudsman ja Belgia kolme piirkonna ombudsmanid korraldasid koos Euroopa ombudsmanide võrgustiku kaheksanda piirkondliku seminari, mis toimus 14.–16. oktoobril 2012 Brüsselis. Osalesid ombudsmanid ja nende büroode töötajad ning samalaadsed asutused kuuest Euroopa Liidu riigist, kus on sellised piirkondlikud asutused olemas, ning Šveitsist, samuti Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjoni esindajad.

Seminaril käsitleti mitmesuguseid teemasid, näiteks vaidluste lahendamise sisesüsteemide osatähtsuse kasvu tähendust ombudsmanide jaoks, suhtlemist kodanikega, suhtlemist valitsusasutustega ja ombudsmanide büroode poolt kodanikele pakutavate teenuste parandamise võimalusi. Osalejatega kõnelesid järgmised peakõnelejad: Euroopa Parlamendi asepresident Rainer Wieland, Euroopa Kohtu asepresident Koen Lenaerts ja Regioonide Komitee endine president Luc Van den Brande.

Euroopa Ombudsman ja Belgia kolme piirkonna ombudsmanid korraldasid ühiselt 14.–16. oktoobril Brüsselis Euroopa ombudsmanide võrgustiku kaheksanda piirkondliku seminari.

Euroopa ombudsmanide võrgustiku kaheksas koostööseminar toimus 24.–26. juunil 2012 Strasbourgis.

Euroopa ombudsmanide võrgustiku kaheksas koostööseminar toimus 24.–26. juunil 2012 Strasbourgis. Esindatud olid 26 riigi ombudsmanide bürood ning Euroopa Parlament, Euroopa Komisjon ja Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet. Seminari kuuel istungil arutati Euroopa kodanikualgatust ja petitsiooniõigust, juhtumite menetlemiskorra arendamist, ombudsmanide büroode ümberkorraldamist, võrgustiku ja selle liikmete nähtavuse suurendamist ning ombudsmanide rolli põhiõiguste ja kinnipeetavate õiguste kaitsmisel.

2.3 Suhted muude sidusrühmadega

Euroopa Ombudsmani kohustus on tagada, et iga isik või organisatsioon, kes ei ole rahul Euroopa Liidu institutsioonide tegevusega, teaks enda õigust esitada ombudsmanile haldusomavoli kaebus. Samuti püüab ombudsman igati teadvustada üldsusele tegevust läbipaistvuse, vastutuse ja teeninduskultuuri edendamisel Euroopa Liidu institutsioonides.

Ombudsmani ametiaja 2009.–2014. aasta strateegia põhiprioriteet on dialoogi säilitamine sidusrühmadega. 24. aprillil korraldas ombudsman Brüsselis interaktiivse seminari „Euroopa kriisis: kodanike usalduse võitmise väljakutse“. See igakevadine üritus on suunatud kodanikele ja nende ühingutele, vabähendustele, ettevõtetele, kodanikuühiskonna organisatsioonidele, ajakirjanikele, liikmesriikide ja piirkondade esindustele, teiste Euroopa Liidu institutsioonide esindajatele ja muudele huvitatutele ning sellel osales üle 300 inimese. Seminaril keskenduti

Suhted institutsioonide, ombudsmanide ja muude sidusrühmadega

Euroopa Ombudsmani tähtsaim teabevahetusüritus 2012. aastal oli seminar „Euroopa kriisis: kodanike usalduse võitmise väljakutse“. Seminari peakõnelejad olid Euroopa Parlamendi president Martin Schulz ning Taani peaminister ja toonane Euroopa Liidu Nõukogu eesistuja Helle Thorning-Schmidt.

konkreetsetele meetmetele, mida Euroopa ja liikmesriikide asutused saaksid võtta, et võita kodanike usaldus. Peakõnelejad olid Euroopa Parlamendi president Martin Schulz, Taani peaminister ja toonane Euroopa Liidu Nõukogu eesistuja Helle Thorning-Schmidt ning Euroopa Komisjoni president José Manuel Barroso. Seminari juhatajas BBC Euroopa Liidu korrespondent Shirin Wheeler.

Teine tähtis üritus ombudsmani temaatiliste ürituste kalendris on rahvusvaheline teadmisoiguse päev 28. septembril. 2012. aastal korraldas ombudsman koostöös Euroopa Investeerimispanka kaebuste lahendamise korraga Brüsselis seminari „Rahvusvaheline teadmisoiguse päev – läbipaistvus ja aruandekohustus rahvusvahelistes arengupankades“. Üritusel osales üle 100 ühingute, vabaihenduste, ettevõtete, kodanikuühiskonna organisatsioonide, ajakirjanike, piirkondade ja riikide ning teiste Euroopa Liidu institutsioonide esindaja.

17.–19. septembril Küprosel viibides kohtus ombudsman Küprose presidendi Demetris Christofiasega ning kodanikuühiskonna organisatsioonide esindajatega. Arutati Euroopa Liidu õigusaktide ja Euroopa Liidu rahastatavate programmide rakendamist ning probleeme suhtlemisel Euroopa Liidu institutsioonidega. Ajakirjanikele korraldatud ümarlinal rääkisid Euroopa Ombudsman ja Küprose ombudsman Eliza Savvidou heast juhtimisest, õigusriigist, läbipaistvusest ja demokraatiast. Nikiforos Diamandouros selgitas Euroopa Ombudsmani suhteid liikmesriikide ombudsmanidega. Kohtumised toimusid Euroopa Parlamendi Küprose esinduses. Ombudsman pidas ka Küprose Ülikoolis kõne „Hea haldusjuhtimine, aruandekohustus ja õigusriik: ombudsmani roll“.

Seoses sellega, et Türgi on sisse seadmas sõltumatut parlamentaarset ombudsmani institutsiooni, osales Euroopa Ombudsman 26.–27. jaanuaril Istanbulis Türgi justiitsministeeriumi

Septembris toimunud Kuprose visiidil kohtus Euroopa Ombudsman vabariigi presidendi Demetris Christofiasega.

korraldatud seminaril. Lisaks kohtus ta Volkan Vuraliga, kes on endine Türgi suursaadik ja praegu Türgi Ettevõtjate Liidu (TÜSİAD) juhatuse liige ning kelle pädevuses on välisküsimused ja Euroopa Liidu õigusele vastavus, ning prof dr Hasan Yaşariga, kes on Türgi Euroopa Liidu asjade aseminister. Mõlemal kohtumisel, kus Euroopa Ombudsman Nikiforos Diamandouros tutvustas oma tegevust, arutati seaduseelnõusid ombudsmani institutsiooni sisseseadmiseks Türgis. Ombudsman esines seminaril kõnega.

Märtsis korraldas ombudsman koos ReNEUALi² juhtkomiteega Brüsselis konverentsi „Euroopa Liidu haldusmenetlusõiguse poole?“, et arutada Euroopa Liidu haldusmenetlusõiguse poolt- ja vastuargumente. Konverentsil osales üle 100 inimese. Kõnedega esinesid ombudsman, ReNEUALi juhtkomitee mitu professorit ning Euroopa Liidu institutsioonide esindajad.

Inimõigustega tegelevate organisatsioonide sünergia edendamiseks osales Euroopa Ombudsmani peasekretär Ian Harden oktoobris Viinis Põhiõiguste Ameti (FRA) korraldatud kohtumisel. Osalejad arutasid, kuidas teostada Euroopa Liidu põhiõiguste hartat. 2013. aasta nimetamine Euroopa kodanike aastaks ning esimese Euroopa kodanikualgatusete tegemine mais löid sobiva tausta Euroopa kodakondsuse laadi ja sisu parandamise meetmetele. Sellega seoses korraldas vabaühendus Euroopa Kodanike Teenistus (ECAS) novembris Brüsselis konverentsi „Euroopa Liidu kodakondsussamba ehitamine“. Euroopa Ombudsmani bürood esindas sellel direktor João Sant’Anna. Samal kuul esindas direktor Gerhard Grill ombudsmani bürood Londonis Euroopa Ravimiameti (EMA) korraldatud seminaril, kus käsitleti juurdepääsu kliiniliste katsete andmetele ning läbipaistvust.

2. Euroopa Liidu haldusõiguse uurimisvõrgustik. Võrgustik käsitleb Euroopa Liidu haldusõiguse lihtsustamise vajadusi ja võimalusi.

Suhted institutsioonide, ombudsmanide ja muude sidusrühmadega

28. septembril 2012 korraldas ombudsman koostöös Euroopa Investeerimispanka kaebuste lahendamise korraga Brüsselis seminari „Rahvusvaheline teadmisoiguse päev – läbipaistvus ja aruandekohustus rahvusvahelistes arengupankades“.

Kokkuvõttes tutvustas ombudsman koos oma büroo vanemametnikuga 2012. aastal oma tegevust enam kui 50 üritusel ja kahepoolsel kohtumisel suurte sidusrühmadega, nagu juristid, ettevõtete ühendused, mõttekojad, vabaühendused, piirkondlike ja kohalike omavalitsuste esindajad, lobijad ja huvirühmad, teadlased, tippoliitikud ja riigiametnikud. Konverentsid, seminarid ja kohtumised toimusid Brüsselis ning liikmesriikides.

2012. aasta jooksul pidasid Euroopa Ombudsmani töötajad 94 ettekannet 2 408 kodanikule kogu Euroopa Liidus ja mujal. Külastajatest 55 % oli Saksamaalt, järgnesid Prantsusmaa, Belgia ja Taani. Ligi 20 % külastajatest oli Euroopa Liidu institutsioonidest, kaugeimad osavõtjad saabusid Kanadast, Hiinast ja Etioopiast. Kuigi ombudsmani büroo ettekannete arv sõltub olemasolevatest vahenditest, üritab ombudsman nii palju kui võimalik võtta vastu huvitatud isikute kutseid ja taotlusi.

Ombudsmani peamine meediasündmus oli 2012. aasta mais Brüsselis toimunud pressikonverents 2011. aasta aruande kohta. Nikiforos Diamandouros ja tema

büroo vanemametnikud andsid üle 30 intervjuu trüki-, tele- ja elektroonilise meedia ajakirjanikele. Ombudsmani büroo andis aasta jooksul välja 18 pressiteadet, mis käsitlesid muu hulgas tähtsaid EMAGA seoses algatatud läbipaistvuse teemalisi uurimisi, komisjoni põhimõtet mitte avaldada üldsusega konsulteerimisi kõigis ametlikes keeltes, komisjoni varajase hoiatamise süsteemi ning tema meetmeid mesilaste suremuse vähendamiseks. Lisaks ilmus trüki- ja veebimeedias Euroopa Ombudsmani töö kohta üle 1 700 artikli.

Ombudsmani veebilehel avaldati kogu aasta jooksul korrapäraselt otsuseid, juhtumite kokkuvõtteid, pressiteateid, tulevaste ürituste teavet, audiovisuaalmaterjali, väljaandeid ja muid dokumente. Veebilehe jaotisesse „Allikad“ lisati alamjaotis „Strateegia“. Seal on muu hulgas avaldatud ombudsmani ametiaja strateegia ning aasta juhtimiskavad ja tegevusaruanded. Lisaks loodi eraldi alamrubriik väljaandele *Euroopa Ombudsmani kaebuste juhend. Väljaanne Euroopa Liidu institutsioonide, organite ja asutuste töötajatele*.

Euroopa Ombudsman Nikiforos Diamandouros
ja tema büroo vanemametnikud andsid
ajakirjanikele 2012. aastal üle 30 intervjuu.

2012. aasta sügisel võttis ombudsman kasutusele anonüümse tagasisidemehhanismi, mis kutsub kõiki, kes on ombudsmani veebilehe kaudu esitanud kaebuse, vastama pärast kaebuse menetlemise lõppu küsimustele. Küsitluse tulemused aitavad ombudsmanil pidevalt parandada kaebuste esitajatele osutatavat teenust.

1. jaanuarist 31. detsembrini 2012 külastas ombudsmani veebilehte üle 310 000 külastaja, kes kokku vaatasid rohkem kui 6,2 miljonit lehte. Kõige rohkem

1. jaanuarist 31. detsembrini 2012 külastas ombudsmani veebilehte üle 310 000 külastaja, kes kokku vaatasid rohkem kui 6,2 miljonit lehte.

külastajaid oli Luksemburgist, järgnesid Hispaania, Belgia, Poola, Madalmaad ja Prantsusmaa. Kõige populaarsem funktsioon ombudsmani veebilehel oli taas interaktiivne juhend. See tähtis abivahend aitab üksikisikutel leida kõige asjakohasema asutuse, kelle poole kaebusega pöörduda. 2012. aastal otsis interaktiivse juhendi kaudu ombudsmanilt abi ja sai temalt nõu üle 19 000 inimese.

2012. aastal otsustas ombudsman laiendada suhtlustegevust ning hakkas kasutama suhtlusvõrgustikke. Ombudsmani 24. aprillil toimunud kevadüritusel kasutati esimest korda ka suhtlusvõrgustikke: arutelud kanti otseülekanDES kolmes keeles veebi ning osalejate Twitteri säutsud kuvati kohapeal ekraanile. Osalejate ja jälgijate suhtlemise hõlbustamiseks oli kõigi osalejate käsutuses WiFi. Veebi kaudu esitatud küsimused ja kommentaarid edastati pidevalt seminariruumi ning kõik kõnelejad vastasid Twitteri kaudu esitatud küsimustele ja kommentaaridele.

Juulis liitus ombudsmani meeskonnaga suhtlusvõrgustike ametnik ning suve jooksul valmis ombudsmani profiil LinkedInis. 10. septembril avati YouTube'is ombudsmani kanal, kus avaldati 23 keeles video „Oled sattunud EL asjaajamise sasipuntrasse?“, mida levitati ka muudes interneti suhtluskanalites. 2012. aasta lõpuks oli videot Euroopa Komisjoni audiovisuaalteenuste portaalis ja ombudsmani YouTube'i kanalis vaadatud enam kui 19 900 korda. 11. oktoobril avas ombudsman oma ametliku Twitteri konto.

Suhted institutsioonide, ombudsmanide ja muude sidusrühmadega

2.4 Puuetega inimeste õigused³

ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioon jõustus Euroopa Liidu suhtes 22. jaanuaril 2011. Sellega tekkis ombudsmani jaoks kaks tähtsat tegevusvaldkonda.

Puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamine Euroopa Liidus

Iga Euroopa Liidu institutsioon, asutus ja amet, kaasa arvatud ombudsman, peab oma tegevuses täitma puuetega inimeste õiguste konventsiooni. Selleks teeb ombudsman järgmist:

- parandab oma veebilehe ja väljaannete loetavust ning juurdepääsu oma uutele bürooruumidele Brüsselis;
- teadvustab oma töötajaskonnale teemat, avaldades näiteks artikleid asutusesiseses uudiskirjas; ning
- osaleb Euroopa Liidu pädevas institutsioonidevahelises komitees (*Comité de préparation pour les affaires sociales*), mille ülesanne on uurida võimalusi puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise ühtlustamiseks Euroopa Liidu institutsioonides.

Osalemine konventsiooni artikli 33 lõike 2 kohases raamistikus

Puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikli 33 lõike 2 näeb ette raamistiku, mis sisaldaks üht või mitut sõltumatut mehhanismi konventsiooni rakendamise edendamiseks, kaitsmiseks ja järelevalveks. 29. oktoobril 2012 kiitis Euroopa Liidu Nõukogu heaks komisjoni ettepaneku Euroopa Liidu raamistiku kohta, kuhu peale ombudsmani kuuluvad ka Euroopa Parlamendi petitioonikomisjon, Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet, komisjon ja Euroopa puuetega inimeste foorum. Raamistiku asutamiskoosolek toimus 23. jaanuaril 2013 Brüsselis.

Raamistiku kaudu täidetavad ülesanded on kolme järgmist liiki.

Kaitse

Euroopa Ombudsman nõuab Euroopa Liidu institutsioonidelt aru, menetledes kaebusi ning korraldades omaalgatuslikke uurimisi. Euroopa Liidu tegevuses ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga tagatud õiguste kaitsmisel on kesksel kohal ombudsmanile esitatud kaebuste menetlemine ja nende aruandlus, mis tagab, et institutsioonid austavad neid õigusi ka ise. Isikud, kelle arvates ei ole Euroopa Liidu institutsiooni tegevus puuetega inimeste õiguste konventsiooniga kooskõlas, võivad selle kohta esitada ombudsmanile kaebuse.

3. Alates käesolevast aruandest hakkab ombudsman igal aastal teavitama kodanikke oma tegevusest puuetega inimeste õiguste valdkonnas.

Nii näiteks algatas ombudsman 2012. aasta veebruaris uurimise (2455/2011/JF) seoses kaebusega, et (i) EPSO veebilehe kujunduses ei ole arvestatud vaegnägijate vajadustega ning (ii) EPSO-l ei ole selget ja järjekindlat poliitikat nägemispuudega kandidaatide suhtes. Kirjas EPSO-le uurimise algatamise kohta viitas ombudsman puuetega inimeste õiguste konventsioonile ning palus EPSO-l seda oma vastuses arvestada. Uurimine veel kestab.

Ombudsmanile võib kaebusi esitada peale konventsiooni rakendamise kohta Euroopa Liidu institutsioonides ka selle kohta, kuidas komisjon täidab oma ülesandeid asjakohaste Euroopa Liidu õigusaktide jõustamisel liikmesriikides.

Edendamine

Puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise edendamiseks tegutseb ombudsman ennetavalt ning püüab teadvustada kodanikele ja Euroopa Liidu ametnikele nende õigusi ja kohustusi ning välja selgitada ja esile tõsta häid haldustavasid. 2012. aastal osales ombudsman oma töötajaskonnaga mitmel kohtumisel, kus arutati puuetega inimeste õigusi. 2012. aasta aruandele lisati ka käesolev puuetega inimeste teemaatikale pühendatud osa.

Jälgimine

Ombudsman saab omaalgatuslike uurimistega ennetavalt jälgida Euroopa Liidu institutsioonide tegevust.

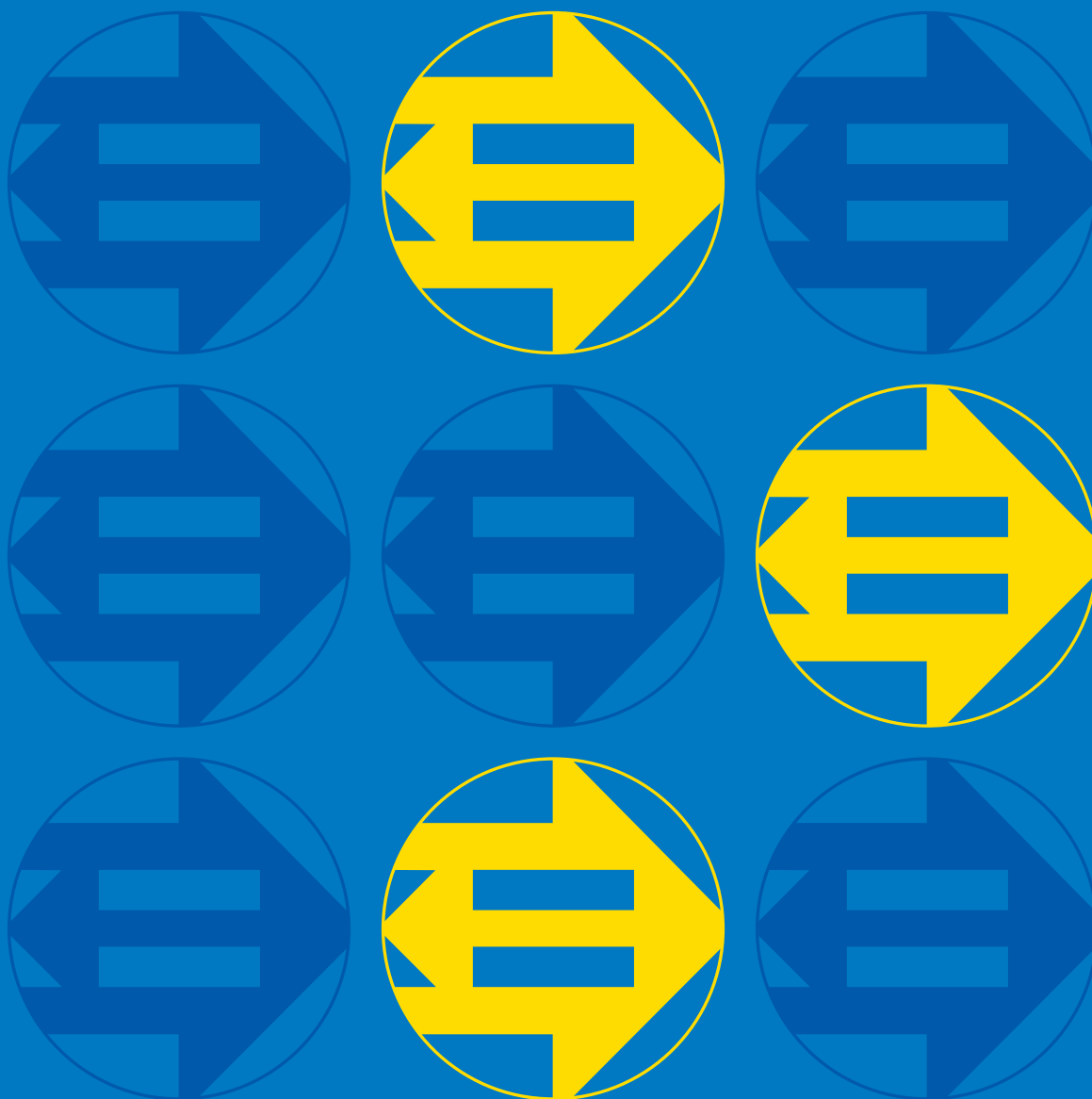
Kuigi ombudsmani ülesanne ei ole süstemaatiliselt jägida seadusandja tegevust, saatis ta 2012. aasta veebruaris Euroopa Parlamendi presidendile kirja Euroopa Liidu personalieeskirjade praeguse läbivaatamise kohta. Selles väljendas ta seisukohta, et personalieeskirjade läbivaatamine annab väärtusliku võimaluse tagada, et Euroopa Liidu asutused teadvustavad kohustusi puuetega inimeste õiguste kaitsmisel.

Nagu käesoleva aruande jaotises 2.2 osutatud, saab Euroopa Ombudsman ombudsmanide võrgustiku kaudu Euroopas teha tihedat koostööd liikmesriikide ja nende piirkondade ombudsmanidega. Et selgitada välja ja jagada parimaid tavasid puuetega inimeste õiguste valdkonnas, kavatseb Euroopa Ombudsman kasutada võrgustiku suhtlusvõimalusi ning algatada liikmesriikide ja nende piirkondade ombudsmanidega teabevahetuse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise kõigis eespool nimetatud küsimustes.

2013. aastal kavatseb Euroopa Ombudsman konsulteerida ka teiste artikli 33 lõike 2 alusel moodustatud raamistiku liikmetega, et üheskoos välja töötada mitmeaastane tööprogramm, mille aluseks on läbianalüüsitud vajadused ja olemasolevad vahendid ning mis määratleb tema ülesanded puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise edendamisel ja jälgimisel Euroopa Liidu institutsioonides.

3 Vahendid

Käesolevas peatükis antakse ülevaade 2012. aastal ombudsmani käsutuses olnud vahenditest. Selles kirjeldatakse büroo struktuuri ning tegevust sujuva teabevoogu tagamiseks töötajate vahel ning kutselise arengu võimaluste suurendamiseks. Peatüki teises osas käsitletakse ombudsmani eelarvet ja viimases osas selle kasutamist.

Vahendid

3.1 Töötajad

Et asutus saaks nõuetekohaselt täita oma Euroopa Liidu toimimise lepingus määratud ülesandeid, s.o kohustust menetleda haldusomavolikaebusi Euroopa Liidu 23 ametlikus keeles ning ombudsmani tegevust rohkem tutvustada, töötavad asutuses kõrgelt kvalifitseeritud ja mitut keelt oskavad töötajad.

Korrapärased töötajate koosolekud koos iga-aastase töötajate mõttekojaga aitavad kõiki töötajaid teavitada asutuse arengust ning arutleda, kuidas nende töö aitab saavutada asutuse missioonis püstitatud eesmäärke.

Töötajate mõttekoda ja koosolekud

Euroopa Ombudsmani töötajaskonna mõttekojad moodustavad lahutamatu osa ombudsmani strateegilisest planeerimisest ja toimivad foorumina, andes eelkõige inspiratsiooni ja kasulikke suuniseid poliitika kavandamiseks. Mõttekojad kuuluvad iga-aastaste ürituste kalendrisse ning annavad töötajatele ja praktikantidele võimaluse jagada oma vaateid ombudsmani töö ja tegevusega otseselt seotud teemade kohta. Eesmärk on arendada ja suurendada asutuse väärtuste ja peaesmärgi mõistmist ja omaksvõttu ning aidata kaasa nende tõhusale järgimisele.

Nagu eelmiselgi aastal, toimus töötajate mõttekoda ka sel aastal Saksamaal Bad Herrenalbis (28.–30. märts 2012). Mõttekoja üheks ürituseks kutsus ombudsman koolitajad Euroopa Haldusjuhtimise Koolist, kes korraldasid töötajatele meeskonnatöö treeningu, mis keskendus tõhusast meeskonnatööst tekkivale sünergiale.

Mõttekoja üheks ürituseks kutsus ombudsman koolitajad Euroopa Haldusjuhtimise Koolist, kes korraldasid töötajatele meeskonnatöö treeningu, mis keskendus tõhusast meeskonnatööst tekkivale sünergiale.

Töötajate korrapärased koosolekud kutsutakse kokku ka selleks, et tagada töötajate seas sujuv teabevoog. Peale selle osalevad töötajad nii sise- kui ka väliskoolitustel, mille eesmärk on töötajate kutselise arengu edendamine. Sisekoolitustest osalesid töötajad muu hulgas eetika- ja käitumiskursusel ning lihtsa inglise keele kursusel.

Ombudsman ja tema töötajad

Ombudsmani büroo ametikohtade loetelus oli 2012. aastal 66 ametikohta. Aasta lõpus oli ombudsmani büroo struktuur järgmine:

Euroopa Ombudsman: P. Nikiforos Diamandouros

Ombudsmani kabinet
Kabineti juhataja:
Zina Assimakopoulou

Peasekretariaat
Peasekretär:
Ian Harden

Teabetalitus
Talituse juhataja:
Ben Hagard

Direktoraat A
Direktor:
João Sant'Anna

Kaebuste ja uurimiste 1. talitus
Talituse juhataja:
Marta Hirsch-Ziemińska

Kaebuste ja uurimiste 2. talitus
Talituse juhataja:
Fergal Ó Regan

Kantselei
Kantselei juhataja:
Peter Bonnor

Euroopa Ombudsman korraldab korrapäraseid personalikoosolekuid, et tagada töötajate vahel sujuv teabevoog ning suurendada kutselise arengu võimalusi. Töötajate koosolekud toimusid Strasbourgis juulis ja detsembris ning neil käsitleti asutust mõjutavaid uusimaid arengusuundi halduses, õiguses ja poliitikas.

Direktoraat B

Direktor:

Gerhard Grill

Kaebuste ja uurimiste 3. talitus

Talituse juhataja:

Lambros Papadias

Kaebuste ja uurimiste 4. talitus

Talituse juhataja kohusetäitja:

Bernhard Hofstötter

Personali-, haldus- ja eelarvetalitus

Talituse juhataja:

Loïc Julien

Andmekaitseametnik

Rosita Agnew

Täielik ja ajakohane töötajate

nimekiri koos üksikasjaliku teabega

ombudsmani büroo struktuuri ja iga

üksuse ülesannete kohta on avaldatud

23 keeles ombudsmani veebilehel

(<http://www.ombudsman.europa.eu>).

Paberil saab selle tellida ombudsmani

büroost.

Vahendid

3.2 Eelarve

2012. aasta eelarve

Alates 1. jaanuarist 2000 on ombudsmanil olnud Euroopa Liidu eelarves eraldi jagu (praegu VIII jagu)¹. See koosneb kolmest jaotisest. Esimene jaotis hõlmab palku, hüvitisi ja muid personalikulusid. Teise jaotisse kuuluvad hooned, mööbel, seadmed ja mitmesugused tegevuskulud. Kolmandas jaotises on institutsiooni üldiste ülesannete täitmisega seotud kulud.

2012. aastal oli eelarveassigneeringute kogusumma 9 516 500 EUR.

Eelarvekontroll

Vahendite tõhusa haldamise tagamiseks kontrollib ombudsmani siseaudiitor Robert Galvin korrapäraselt asutuse sisekontrollisüsteeme ja büroo finantstoiminguid.

Nagu ka teisi Euroopa Liidu institutsioone, auditeerib ombudsmani Euroopa Kontrollikoda.

Institutsioonidevaheline koostöö

Vahendite võimalikult tõhusa kasutamise tagamiseks ja töö tarbetu dubleerimise vältimiseks teeb ombudsman võimaluse korral koostööd Euroopa Liidu teiste institutsioonidega. Sellisel viisil osutatud teenuste eest esitatakse arve Euroopa Ombudsmanile. See koostöö on andnud Euroopa Liidu eelarvele märkimisväärse tõhusussäästu. Ombudsman teeb koostööd eelkõige:

- Euroopa Parlamendiga siseauditite ja majandusarvestuse valdkonnas, samuti tehniliste teenuste, sh hoonete, infotehnoloogia, sidesüsteemide, tervishoiuteenuste, koolituse, kirjaliku ja suulise tõlke valdkonnas;
- Euroopa Liidu Väljaannete Talitusega väljaannetega seotud küsimustes;
- Euroopa Liidu individuaalsete maksete haldamise ja maksmise ametiga (PMO) pensionide ning ametnike ja teenistujate töölepingu lõpetamisega seotud teiste aspektide osas; ning
- Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskusega, kus tehakse paljud tõlked, mida ombudsman vajab kodanike heaks töötamisel.

1. Nõukogu määrus (EÜ, ESTÜ, Euratom) nr 2673/1999, 13. detsember 1999, millega muudetakse Euroopa Ühenduste üldeelarvele kohaldatavat 21. detsembri 1977. aasta finantsmäärust (EÜT 1999, L 326, lk 1).

3.3 Vahendite kasutamine

Igal aastal võtab ombudsman vastu juhtimiskava, milles määratakse kindlaks konkreetsed meetmed, mida büroo peab institutsiooni prioriteetide rakendamiseks võtma. See sisaldab põhilisi tulemusnäitajaid, mille alusel mõõdetakse eesmärkide saavutamist. Ombudsman koostab ka iga-aastase tegevusaruande. Selles käsitletakse iga-aastases juhtimiskavas püstitatud eesmärkide täitmise tulemusi, tegevusriske, ombudsmani käsutuses olevate vahendite kasutamist ning institutsiooni sisekontrollisüsteemi tõhusust ja mõjusust.

2012. aasta alguses avaldas ombudsman veebilehel iga-aastase juhtimiskava, iga-aastase tegevusaruande ning iga-aastase tulemustabeli 2011. aastal saavutatud tulemuste kohta põhiliste tulemusnäitajate alusel.

Kuidas Euroopa Ombudsmaniga ühendust võtta?

Posti teel

Euroopa Ombudsman
1 avenue du Président Robert Schuman
CS 30403
F - 67001 Strasbourg Cedex

Telefoni teel

+33 (0)3 88 17 23 13

Faksi teel

+33 (0)3 88 17 90 62

e-posti teel

eo@ombudsman.europa.eu

Veebisait

<http://www.ombudsman.europa.eu>

El presente *Informe Anual* se publica en Internet en:
<http://www.ombudsman.europa.eu>

Oficina de Publicaciones

© Unión Europea, 2013

© Unión Europea para todas las fotografías, salvo que se indique lo contrario.
Se permite la reproducción con fines educativos y no comerciales, siempre que se indique su procedencia.

Diseño gráfico y maquetación de: Rosendahls - Schultz Grafisk, Albertslund, Dinamarca y EntenEller A/S, Valby, Dinamarca.

Compuesto con: FrutigerNext y Palatino.

Printed in Luxembourg

ISBN 978-92-9212-480-9 . ISSN 1680-3825 . doi:10.2869/14841 . OJ-AA-13-001-ES-C

Si necesita una versión de esta publicación con un tipo de letra mayor, póngase en contacto con la Oficina del Defensor del Pueblo Europeo. Previa solicitud, trataremos de facilitarle también una versión audio.

